

אתווקים

סאונים ותוכן של הילדים אוהבים

אחרי קדושים תטפ"ה

מצוקה לגליון כספר 590

מצוקה למגזין
'טועמיה'

פנים מאירות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

S025004569@Gmail.com

דפוס
מהיר
ומתקדם

שפיד

דבר העורך

תשובה, תפילה וצדקה!

"בזאת יבוא אהרון אל הקודש"

בתפילת יום הכיפורים ישנה תפילה מיוחדת - פיוט הנקרא: "ונתנה תוקף" שחיברו רבי אברהם ממגנצא זצ"ל. בפיוט זה אנו אומרים: "ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה". תשובה - צום, תפילה - קול, צדקה - ממון. "צום" בגימטריה 136, "קול" גם הוא בגימטריה 136 ו"ממון" בגימטריה 136.

אם נחבר את שלושת המרכיבים של אלו המעבירין את רוע הגזירה נקבל את המספר 408 המילה "זאת" בגימטריה שווה אף היא ל- 408

אומר הגאון מוילנא: "בזאת יבוא אהרון אל הקודש" אם יקיימו בני ישראל את שלושת הדברים הללו: תפילה, תשובה וצדקה כדבעי, הרי שכשיבוא הכהן הגדול ביום כיפור "אל הקודש" הוא מגיע ב- "זאת" הרי שמתכפרים עוונותיהם של עם ישראל.

זהו שאומרת התורה: "בזאת יבוא אהרון אל הקודש" עם תשובה, תפילה וצדקה מתקבלות ברצון תפילותיהם של עם ישראל לפני הקב"ה...

בידידות ובחיבה נר אהל

העיר הבטוחה ביותר בישראל
משריפות היא בני ברק!
אין בה לא עצים ולא אוויר...

אין יותר מלחיץ:
הזמן למבחן 3 שעות, אחרי חצי שעה
חבר קם ואומר בהצלחה לכולם...

לא רוצה להלחץ את
החות'ים אבל אנחנו
הולכים לאבד את
תימן בארץ עיר.

נשים לא באמת צריכות תיקים,
פשוט קשה להן לראות שאנחנו לא
סוחבים כלום.

אם ליצן מבצע שוד הוא תמיד יכול
לטעון שהוא רק פרץ בצחוק

גברים לא
אוכלים עוגות,
גברים מיישרים.

אין דרך מכובדת לצאת מזה שניסית להתחיל
מחאות כפיים במופע וזה לא תפס

נהג מונית נתקע בפקק בבני ברק,
כשהשתחרר ראה שהתקינו על הרכב
קופת צדקה ותלו מודעות...

אבא: אופק כשאתה יורד
למטה קח איתך את הזבל
אני: טוב
לא יורד למטה יותר בחיים

המועמד לשיא גינס בעצלנות:

המשטרה
חוקרת
חשד
לזיופים
בספירת
העומר

אבא בבית אמא בבית

אלשה שהיה

אכפתיות!
פעם התקיים דין תורה בבית דינו של רבי נסים קרליץ זצ"ל, בין שכן אחד לשאר השכנים בבניין. השכנים רצו להרחיב את דירותיהם, אך אחד השכנים התנגד לכך בנחרצות. רבי נסים נסה לדבר עם האיש בצורה עניינית, אך נוכח לדעת כי לפניו אגוז קשה לפצוח. מדובר היה ביהודי מבוגר, ניצול שואה, אשר שפע מרירות וטינה. הצדדים החלו להשמיע את טענותיהם וחילופי הצעקות העכירו את האווירה. ואז, לפתע, עצר הרב את הדיון. הוא פנה בברכות אל השכן המבוגר ואמר לו: "ספר לי, באיזה מחנה השמדה היית בשנות המלחמה?" היהודי החל לספר את תלאותיו בימי הזעם, ורבי נסים ועמו כל הדיינים ישבו והאזינו לתיאוריו הקשים. הנוכחים הרהרו בלבם: מדוע הרב מדבר אתו על ההיסטוריה שלו? מה זה גוגע לענייננו? עזבנו את היכולת והעבודה כדי לדון דין תורה ולא כדי לשמוע זיכרונות מימי השואה, יש לסיים את הדיון ולהכריע מי צודק! אך רבי נסים ישב והקשיב ליהודי בסבלנות, ולאחר שסיים הוא אף ביקש ממנו ברכה, באמרו: "יהודי שסבל סבל נוראי שכה - יש לו זכויות גדולות בשמים!". ואז פנה רבי נסים אל היהודי המבוגר: "כעת אמור לי, מה אנחנו עושים עם השכנים, כיצד פותרים את הבעיה?" - "כבוד הרב, אני מוכן לפשרה", השיב האיש במפתיע... מה גרם לו לשנות את עמדתו ולהתהפך במאה שמונים מעלות? רבי נסים, בחכמתו, הבין כי עקשנותו של אותו יהודי ניצול שואה נבעה מכך שהוא חש כי לאיש לא אכפת ממנו. כאשר היטה הרב אוזן לסיפורו והודה עם כאבו, העניק לו את התחושה שהוא חשוב בעיני אחרים ויש מי שמאכפת להם ממנו, בבת אחת התייתר הדיון והעימות עם השכנים...]

המתפלל על חברו

לזיווג הגון

משה בן שמחה, דניאל בת ציונה
שמואל בן ציונה, גולן בן סוגי שולמית

זרע קודש

מאיר בן עדנה, ניר בן יונה, שרית בת ציונה
פייגי בת סגלית, ראומה בת רחל חיה

ברכה הצלחה רפואה פרנסה

אבנר בן מוזל, יונה בת דינה
נהוראי בן מרגלית

תפילה לאחר מזמור תהלים
יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתתמלא
ברחמים עלינו ובזכות מידת טובך וחסדך, ובזכות פרק
התהילים והפסוקים אשר קראנו ובכח שמות הקודש
היוצאים מהם וכשם שענית לאבותינו שהתפללו לפניך
כלב שלם, כך תקשיב לבקשתנו (לפרט הבקשה) ותשמע
קול תחנונינו. אמן כן יהי רצון.

נענה תחילה

הצטרפו עוד היום!!

תרומות להקדשת שמות:

נדרים פלוס "השיבני" קוד 1001085
או בפלא': 052-7656075

פרשת השבוע

אָס 20 יוֹשֵׁעַ

אַחֲרֵי מוֹת קְדוּשִׁים

לָדוֹן לַזְכוּת - בְּאִיזוֹ שָׁעָה?

**מְאִירִיצִיק עוֹבֵר יוֹם מַעֲלִיב
אֲבָל מִתְקַשֵּׁר רַק אַחֲרֵי מַעֲרִיב**

כַּמְדַּמְנִי שְׁקִבְלָתִי תִשׁוּבָה מְצִינָה. אוֹלִי
בְּהַזְדַּמְנוֹת נוֹכַל לָדוֹן בְּשִׁאלוֹת הַלְכָּתִיּוֹת,
אֲמַר וְסָגַר אֶת הַשִּׁיחָה.
”לֹא יֵאֱמָן כַּמָּה שְׁאֵתָה חֶכֶם”, אָמַר
מְאִירִיצִיק לְיוֹסֵף חַיִּים. ”הֵרִי בִּבְקָר אֵין
סִפֵּק שֶׁהֵיִיתִי מְדַבֵּר בְּטוֹן עֶצְבָּנִי מְאֹד.”
”מַעֲנִינוּ”, יוֹסֵף חַיִּים שָׁקַע בְּהִרְהוּרִים,
”מַעֲנִינוּ אִם יֵשׁ מְקוֹר בַּתּוֹרָה, הָאוֹמֵר
שֶׁצָּרִיךְ לָדוֹן אֶת הַשֵּׁנִי דוֹקָא מִתּוֹךְ מִצַּב
רוּחַ מִתְאַיִם.”
”יוֹסֵף חַיִּים”, הִתְעַרְבָה אֵמָא, ”אַתָּה יוֹדֵעַ
אֵת מִי אַתָּה יָכוֹל לִשְׁאֹל שִׁאלוֹת כְּאַלְהָה?”
”אֵת מִי?” הִתְפַּלֵּא יוֹסֵף חַיִּים.
”נוּ בְּרוּר, אֵת סִבָּא, יִתְכֵּן שִׁישׁ מְקוֹר מִמֶּשׁ
בְּפֶרֶשֶׁת הַשְּׁבוּעַ.”
וְסִבָּא אָכֵן מְצָא מְקוֹר מַעֲנִינוּ מְאֹד.
”הַיּוֹדְעִים אַתֶּם”, אָמַר, ”עַל פִּי חֻכְמַת
הַקְּדָמוֹנִים, יֵשׁ תַּחֲשׁוֹת בְּאֶדָם שְׁמַגִּיעוֹת
מִמַּעֲרֶכֶת הַכּוֹכָבִים. כְּשִׁשׁוֹלֵט כּוֹכֵב
מֵאֲדָם הָאֶדָם עֶצְבָּנִי יוֹתֵר, וְכוּ'. אֲנִי אֵינְנוּ
מְבִינִים בְּזֶה, אֲבָל הֵם יְדַעוּ בְּאֵילוֹ זְמַנִּים
שׁוֹלֵט כָּל כּוֹכֵב. לִפִּי זֶה, הִקְשִׁיבוּ וְשִׁמְעוּ
בְּעַל הַטּוֹרִים מַעֲנִינוּ מְאֹד.”

הוּא הִגִּיעַ הַבִּיטָה עֶצְבָּנִי מִמֶּשׁ.
וְכֵן הִתְחִילוּ הָעֶנְיָנִים לְהִסְתַּבֵּף. אֲבָא אָמַר:
”מְאִירִיצִיק, אַתָּה מְכִיר אֶת נַחוּם? הִתְקַשְּׁרוּ
לְבָר אֶצְלָה. יֵשׁ הִתְלַבְּטוֹת מִי זֵנְהָל אֵת
הַטִּיּוֹלִים בְּאַרְגוֹן הַמִּתְמַיִדִּים, וְרָצוּ לְשִׁמְעַ
מִהִילָדִים אִם הוּא נִחְמָד אֲלֵיהֶם.”
”הָאִם עָלִי לְהִגִּיד אֵת הָאֲמָתָה?” שָׁאֵל
מְאִירִיצִיק, שֶׁחָשַׁשׁ לְסַפֵּר לְשׁוֹן הָרַע.
”עָלֶיךָ לּוֹמַר אֵת הָאֲמָתָה”, אָמַר אֲבָא, ”הֵם
מְכַוְּנִים לְתוֹעֵלָתָה. תִּתְקַשֵּׁר וְתַעֲנֶנָה לָהֶם.”
מְאִירִיצִיק רָצָה לְהִתְקַשֵּׁר, אֲבָּא יוֹסֵף חַיִּים
הִעִיר: ”אֲסוּר לְשַׁכַּח, הֵי דוֹ אֵת כָּל הָאֲדָם
לְכַף זְכוּת.”
”אֲנִי אָכֵן מְנַסֶּה לָדוֹן אוֹתוֹ לְזְכוּת, מְזָכִיר
לְעֶצְמִי שֶׁלֹּמְעֵשֶׂה הוּא הֵיָה נִחְמָד מְאֹד”,
אָמַר מְאִירִיצִיק.
”אֲבָל אוֹלִי”, אָמַר יוֹסֵף חַיִּים מְשֻׁפֵּט מוֹזָר
מִשְׁהוּ, ”אוֹלִי בְּרַגְעַ זֶה אֵינְךָ יָכוֹל לָדוֹן.” כִּי
בְּעוֹדוֹ מְדַבֵּר, יוֹסֵף חַיִּים הִבִּין מַה מִּצִּיק לוֹ.
”מְאִירִיצִיק, נִכּוֹן קְרוּ לָךְ הַיּוֹם לִפְנֵי הַלְמוּד
כַּמָּה דְּבָרִים מְרַגְזִים?”
”מַנִּינוּ אַתָּה יוֹדֵעַ?” הִפְתַּע מְאִירִיצִיק. וְהוּא
סִפֵּר בְּקִצְרָה עַל מַה שֶּׁקָּרָה לוֹ בְּחִנּוּת -
בְּלִי לּוֹמַר בְּאִיזוֹ חִנּוּת מְדַבֵּר - וְכִיצַד עָקְפוּ
וְזָלְזְלוּ בּוֹ מִשׁוּם שֶׁהוּא יָלֵד.
”תְּקַשִּׁיב מְאִירִיצִיק, יֵשׁ לִי הִרְגָּשָׁה שֶׁכִּדְּאִי
שֶׁתְּחַכֶּה לְעֶרֶב.”
מְאִירִיצִיק לֹא הִבִּין מַה יוֹסֵף חַיִּים רוֹצֶה,
אֲבָל שָׁמַע בְּקוֹל אֶחָיו הַגְּדוֹל וְהַמְתִּין.
אַחֲרֵי תַּפְלַת עֲרִבִית הִתְקַשֵּׁר לְמֵאֲרָגוֹ
וְסִפֵּר: ”אֲנִי מְכִיר אֵת נַחוּם. הַיּוֹם נִגְשִׁיתִי
לְשִׁאֵל אוֹתוֹ שִׁאֲלָה הַלְכָּתִית, וְהוּא הֵיָה
נִחְמָד מְאֹד, אֲבָל עַל הַשִּׁאֲלָה לֹא מִמֶּשׁ
עָנָה. הוּא אָמַר שֶׁיִּלְדִּים...”
”הִקְשֵׁב ר' מְאִיר”, אָמַר הַמְּאָרְגוֹ, ”בְּמַחֲלָה
מִכְּבוֹד תּוֹרָתוֹ... אֲנִי אֵינִי תַלְמִיד חֶכֶם וְאֵין
טַעַם שֶׁאֲכַנֵּס לְפָרְטִי הַהִלְכָה. בְּסֵף הַכֹּל
בְּקִשׁוֹ מִמֶּנִּי לְגִשֵּׁשׁ אֶצְלִי יִלְדִּים, וְלִשְׁמַעַ
בְּאִיזָה אִפֹּן הֵם מְדַבְּרִים עַל נַחוּם; הָאִם
הַטוֹן שֶׁלָּהֶם עֶצְבָּנִי וְמִרִיר אוֹ נִחְמָד וְשִׁמְחָה.

”לְשׁוֹן הָרַע לְתוֹעֵלָתָה, זֶה לֹא רַק הִתֵּר”, טַעַן
מְאִירִיצִיק. ”מִי שֶׁיָּכוֹל לְהוֹעִיל, חָיִב לְדַבֵּר
כְּדִי לְעֲזֹרוֹ!” וְהוּא נָטַל אֵת הַשְּׁפּוֹפֶרֶת כְּדִי
לְהִתְקַשֵּׁר לְאַרְגוֹן.
אֲבָל לְיוֹסֵף חַיִּים הִפְרִיעַ מִשְׁהוּ, שֶׁהוּא לֹא
יָדַע לְבִטָּא בְּמַלִּים.
אוֹתוֹ יוֹם עָבַר עַל מְאִירִיצִיק בְּשִׁרְשֻׁרַת
שֶׁל מְקָרִים מַעֲצָבָנִים, שֶׁהִמְשִׁתֵּף לְכֹל
הֵיָתָה הַתַּחֲשׁוּשָׁה שֶׁמְבַּגְּרִים אֵינֶם שְׂמִים לֵב
לְצִרְכֵּיהֶם שֶׁל יִלְדִּים.
זֶה הִתְחִיל בְּחִנּוּת. הַחִנּוּת עוֹד לֹא הֵיָתָה
מִמֶּשׁ מְסֻדָּרָת אַחֵר הַפֶּסַח, וּמִצְרָכִים רַבִּים
הוּא לֹא מְצָא, אֲבָל כְּשִׁשְׁאֵל אֵת הַמוֹכֵר
הֵיָכֵן אֲבִקַּת הָאֶפֶסִיָּה, אָמַר הֵלֶּה: ”אוֹלִי
תַּחֲפֹשׁ לְבַד? אֵינְנוּ יָכוֹלִים לַעֲנוֹת לְשִׁאֲלוֹת
בְּלִי סוּף.”
וְזֶה לֹא נִגְמַר. עַד שֶׁסוּף סוּף מְצָא אֵת
הַדְּבָרִים, וְעַמֵּד בַּתּוֹר רַבַּע שְׁעָה אֶרְכָּה, בָּא
אֶדָם אֲדִיר מִמַּדִּים וְתַפְסֵא אֵת תּוֹרוֹ. פְּשׁוּט
לֹא רָאָה אֵת מְאִירִיצִיק, כְּאֵלוֹ הֵיָה אֲוִיר.
מְאִירִיצִיק הִגִּיעַ לְלִמּוּד עִם יוֹסֵף חַיִּים
בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, כְּשֶׁהוּא פְּגוּעַ. הוּא נָסָה
לְשַׁכַּח מִמֶּה שֶּׁקָּרָה וְלְהִתְעַמֵּק בְּלִמּוּד, וְאָז
הִתְעוֹרָרָה לָהֶם שִׁאֲלָה מַעֲנִינָה.
בְּהִלְכָה נִכְתָּב שֶׁבְּלִיל ל"ג בְּעֶמֶר, עֲדִין
אֲסוּרִים רְקוּדִים וּמַחֲלוּת. אִם כֵּן, אֵיךְ
יִתְכֵּן שֶׁכֹּלם רוֹקְדִים בְּמִדּוּרָה? הִתְפַּלֵּאוּ.
נַחוּם, הָאֲחֵרָאִי עַל פְּעִילִיוֹת שׁוֹנוֹת בְּקִרְבָּ
הִילְדִּים, הֵיָה בְּמָקוֹם, וְהֵם נִגְשׁוּ לְשִׁאֵל
אוֹתוֹ.
”תִּרְאוּ יִלְדִּים”, עָנָה נַחוּם בְּחִשְׁבּוֹת, ”אִם
כֹּלם רוֹקְדִים, כִּנְרָאָה זֶה מְתָר. אַתֶּם עוֹד
יִלְדִּים, וְיָכוֹלִים לְסַמֵּךְ עַל הַמְּבַגְרִים מִכֶּם.
תִּרְקְדוּ וְתִתְּנוּ, אֵל תַּחֲשִׁשׁוּ וּכְשִׁתְּהִיוּ
מְבַגְרִים תּוֹכְלוּ גַם לְהִתְעַמֵּק וְלַדַּעַת גַּם מַה
הַנְּמוּק לְכָל הַלְכָה.”
”הוּא נִחְמָד”, אָמַר יוֹסֵף חַיִּים.
”אֲבָל גַּם פּוֹגַע”, אָמַר מְאִירִיצִיק. ”וְאִם
אֲנַחְנוּ יִלְדִים, אִזּוֹ מַה? אֵי אֶפְשָׁר לָתֵת לָנוּ
הַסְבָּרִים הַלְכָּתִיִּים?!”

בְּצֶדֶק תִּשְׁפֹּט עֲמִיתְךָ (ויקרא יט טו)
אוֹמַר בְּעַל הַטּוֹרִים: 'בְּצֶדֶק' - הַכּוֹנֵה
הֵיא לְכּוֹכֵב צֶדֶק. הַתּוֹרָה מְנַחָה אוֹתָנוּ:
תְּדוֹן אֵת עֲמִיתְךָ דוֹקָא כְּשִׁשׁוֹלֵט כּוֹכֵב
צֶדֶק, כִּי תַחַת הַשְּׁפָעָתוֹ לֵב הָאֲנָשִׁים
פְּתוּחַ יוֹתֵר לְרַגְשׁוֹת צֶדֶק.
לָכֵן - כֵּן אוֹמַר בְּעַל הַטּוֹרִים - נִקְבַּע כִּי
בְּבֵית דִּין דְּנִים דוֹקָא בִּימֵי שְׁנֵי וַחֲמִישִׁי,
כִּי לִפִּי חֻכְמַת הַשְּׁפָעוֹת הַכּוֹכָבִים, כּוֹכֵב
'צֶדֶק' שׁוֹלֵט בְּתַחֲלַת יוֹם שְׁנֵי וּבְתַחֲלַת
יוֹם חֲמִישִׁי!

ואלה תולדות

הגאון רבי מאיר מזוז זצ"ל

ראש ישיבת כסא רחמים
בעל שו"ת המאיר

נולד ב"ג בניסן תש"ח,
נפטר ב"א בניסן תשפ"ה

ארבע צומות של זעזוע

רוצה לספר?

"הייתי ילד כמעט בר מצוה", מספר הבן, "כאשר ישיבתי לי באחת השבתות וקראתי בספר. הספר היה חדש, ומספר דפים היו דבוקים זה לזה. ואני בלי שימת לב, בעודי שקוע בקריאה - הפרדתי בין הדפים.

אבא שהבחין במעשה זה, לא יכול היה לשאת זאת. "שבת!!! הוא קרא מתוך לבו. "והרי עברת על מלאכת שבת!"

באותו רגע החליט אבא: "אם ארע דבר כזה לבני, אני מקבל על עצמי לצום ארבע פעמים בימים שני וחמישי הקרובים".

ואבא, למרות סדר יומו העמוס שדורש ממנו כוחות רבים, צם באותו יום שני וביום חמישי, וגם בשני שבשבוע הבא. אחר כך אמרה לי אמי: "אולי תקח עליך את הצום האחרון".

המעשה לא התחיל והסתיים באותו צום. מאותו רגע שבו שמעתי את קריאתו של אבא בבהלה גדולה: 'שבת!' נכנס בעצמותי פחד כזה, שמאז ועד היום, בכל פעם שאני נתקל בספר שיש בו דפים מחברים - הפחד חוזר אלי ומרעיד שוב את לבי".

ובין העומדים בלוגה נצב ראובן הצעיר. הוא כבר שמע הרבה על דרכו של רבי מאיר בלמוד, וכבר החליט שיתאמץ ללכת בדרכו זו. אבל כעת, אחרי הספור שספר הבן על אביו, הוא מבין שדרכו הלאומד איננה כל הסוד.

כדי לדעת את כל הש"ס - אכן יש לעמל ולהתנגע להבין כל מלה; אבל בכך אין די. כדי לשמר את הדברים חקוקים בדברון, זקוקים גם ליראת שמים, לפחד גדול מפני החטא, שהופך כל פרט בלמוד לחשוב כל כך - מכרחים לדעת, כדי לא לפל ולהכשל חס וחלילה!

גם את היראת שמים המפלאה הזו צריך ללמוד מדמותו הגדולה של רבי מאיר.

אחר מטתו של הגאון רבי מאיר מזוז זצ"ל עומדים המספידים ומעוררים את הלבבות.

הנה עומד בנו של מרן רבי עובדיה יוסף, בוכה על האבדן ומזכיר מדברי אביו זצ"ל שאמר לו על המנוח: "יש הרבה שאומרים עליהם כי הם בקיאים בש"ס, אבל רבי מאיר בקי באמת".

אכן, בקי עצום היה רבי מאיר.

בין העומדים ומבכים אחר המטה, עומד גם ראובן בן השנים עשרה. אביו של ראובן למד אצל רבי מאיר בישיבת 'כסא רחמים' בהיותו בחור, ומני אז שמעו בביתם פעם אחר פעם את הוראותיו של רבי מאיר.

ראובן שומע את ההספד, ונותן את הדברים אל לבו. גם הוא רוצה להיות בקי גדול כמו רבי מאיר זצ"ל, והוא חושב שהוא גם יודע כיצד להגיע לכך. אבא ספר לו כי רבי מאיר הוא מי שהחזיק את דרכו העיון הספרדית, להבין את דברי הגמרא, רש"י והתוספות בלי שום פקפוק. "רבי מאיר תמיד היה אומר לנו, שאין שום מלה ואפילו אות מיתרת בלשון הגמרא והפוסקים. הרי הם לא באו לסתם את הדברים אלא לפרש אותם. ואם כן, כל מלה וכל אות ואפילו סימני הפסוק נכתבו בדקדוק, וצריך להעמיק ולהבין כל מלה מדוע נבחרה דוקא היא".

ראובן הוא עדין ילד, אבל רבי מאיר לא חשב אף פעם שילדים צעירים מכדי ללמוד. "אדרבא", הוא היה אומר, "כשאנחנו היינו ילדים בני שבע ושמונה,

היינו אומרים בכל שבוע שנים מקרא ואחד תרגום, וכך כשגדלנו הדבר לא היה קשה לנו כמו למי שמתחיל בגיל מבוגר".

אחרון המספידים סים את דבריו. הקהל עומד לפני אמירת הקדיש ומסע הלוגה. והנה, בנו של הנפטר הגדול מבקש שוב את המיקרופון. הכל מתפלאים - הלא הבן היה בין המספידים, מדוע הוא מבקש לדבר שוב? מה עוד הוא

רבי מאיר מזוז

סיפורים נפלאים לילדים

אתרי קדושים

"בצדק תשפט עמיתך" (יט, טו)

כמשמעו, דבר אחר: הוי דן את חברך לכף זכות. (רש"י)

רבי שלום שבדרון זצ"ל היה מספר, מעשה שהיה.

בירושלים של הימים ההם, ימי מלחמת העולם הראשונה, אנשים מתו מרעב.

באותם ימים התרחש ספור שכל ירושלים רעשה סביבו.

ליהודי פלוני היה בביתו מטבע זהב - 'נפולאון'.

בכזה סכום יכלו לעשות הרבה מאוד בימים ההם.

הוא הניח את המטבע מעל הארון בבית, וידע תמיד, שברוך ה' יש לו מטבע לעת צרה, שמחה וששון.

הילד הקטן ראה מדי פעם שאבא מטפס על הארון, וענן אותו לדעת מה יש שם למעלה.

פעם, כאשר אבא לא היה בבית, הוא טפס וראה שם מטבע.

מטבע! אפשר הרי לקנות בו חתיכת עוגה להחיות את הנפש.

טפס ולקח את מטבע הזהב, ורץ לקיוסק לקנות.

בדרך פגש אותו יהודי וראה שיש לו בידו מטבע זהב.

"יונגעלע (ילד), לאן אתה הולך?" התענין היהודי.

"אני הולך לקיוסק לקנות עוגה", ספר הילד.

אמר היהודי לעצמו - כאן בירושלים משתולל הרעב, והנה ילד מסתובב ברחוב עם מטבע זהב! החליף עם הילד את המטבע, נתן לו מטבע פשוט של נחשת, ואת מטבע הזהב שלשל לכיסו.

הילד נכנס לקיוסק וקנה עוגה במטבע.

יום יומים לאחר מכן טפס אביו לראות את האוצר - והנה האוצר איננו!

עשה סקנדל גדול, מי גנב. הילד אמר: "אני לקחתי".

"מה עשית עם הכסף?" קניתי עוגה."

רץ לקיוסק והתחנן לפני המוכר: "תרחם עלי, תחזיר את המטבע שהילד נתן לך".

אמר לו: "אני לא יודע על מה אתה מדבר".

"מה זאת אומרת אתה לא יודע? הרי הילד אומר שהוא נתן לך את המטבע!"

"באמת הילד היה אצלי, נתן מטבע וקנה עוגה, אבל זה היה מטבע של נחשת".

האבא מתחיל לצעק: "רמית את הילד, תרחם עלי תחזיר את הגנבה", והמוכר בשלו: הוא נתן לי מטבע נחשת.

"איה יכול להיות, הרי על הארון היה מטבע זהב", טען האב.

"אני לא יודע מה היה על הארון, הילד נתן לי מטבע נחשת!"

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רוזנבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

כך יחזיר, הוא כמעט מת מרעב ופה מסתובב ילד עם מטבע זהב, עוגה אפשר לקנות גם במטבע פשוט, אולי יענישו אותו, אבל לא בענש חמור מאוד.

את מי כן ידונו? אתם יודעים את מי? את כל אלו שרכלו... אותם ידונו בחמרה רבה!

מה אתם מתעריבים? יש כאן מבוי סתום, ויש מצוה לדון לכף זכות, הייתם חוסכים את כל הצער לכל הצדדים!

וכי תשאלו: מה הם היו צריכים לחשב - שהוא לא גנב? ושכלם בסדר, רק שמישוהו שלישי התערב?! - כן, "בצדק תשפט עמיתך", "הוי דן את כל האדם לכף זכות". (יחי ראובן)

"ואהבת לרעה כמוה" (יט, יח)

מספר על הגה"ק רבי נתן אדלר שנתכבד פעם אחת בסנדקאות, בברית שנערכה בעיר אחת שהייתה רחוקה מביתו מרחק רב.

למרות הקר העז והשלגים, יצא רבי נתן לדרך וזכה במצוה חשובה זו.

אחרי הברית חפשו את רבי נתן ואיננו.

חפשו אחריו בדאגה רבה, ומצאו אותו עומד בחוץ כששניו נוקשות זו בזו מרב קר, והוא שומר על הסוס הרתום לעגלה שהסיעה אותו.

שאל אותו בעל הברית: למה לא יכנס רבנו לבית החם והנעים וישתתף בסעודת המצוה? וכי מצא הרב שמץ של פסול בביתו?

ענה לו רבי נתן: חלילה, פשוט רחמתי על העגלון שנשאר לעמד בחוץ שומר על סוסו, בעוד אני יושב בתוך הבית החם, משום כך הצעתי להתחלף אתו מעט.

נכנסו בני הבית ואכן מצאו את העגלון כשהוא ישן שנת ישרים ליד התנור החם.

אולם רבי נתן לא הסכים בשום אופן להעיר אותו, ורק אחרי שאחד מבני הבית התעקש להחליף את הרב על משמרתו, נאות הרב להפנס לבית החם.

הלכו לרב, הרב שמע את הספור, והכריע: "המוכר מחיב להשבע שלא לקח את מטבע הזהב, ויפטר".

המוכר, שהיה ערלעכער איד, אמר: "רבי, אינני נשבע אפלו שבועת אמת, ואם משום כך אצטרך לשלם - אשלם, אבל מאיפה יהיה לי מטבע זהב?"

בכל מקרה נהיה רעש גדול, הכל דברו כי בעל הקיוסק גנב, אין בכך ספיקות, הרי הילד מודה שלקח מטבע. כיצד יש לו בכלל חצפה לומר שהוא הביא לו מטבע נחשת!

הקונים נמנעו מלדרוך בחנותו, היו לו בזיונות, וכמוכן

שהיה עליו להשיג כסף לשלם על המטבע, מכר את הבית.

המלחמה הסתיימה, חלפו הימים, נהיתה רוחה.

היהודי שנטל את המטבע מהילד הרגיש כי עליו לחזור בתשובה.

הוא הלך לאבא וספר את הספור: "ראיתי שהילד שלף מסתובב בשנות רעב עם מטבע זהב, החלפתי אתו, כעת אני מחזיר לה, לקים "והשיב את הגזלה"..."

האב נבהל: "אתה מחזיר לי, יפה מאוד, אבל ההוא הפסיד את פרנסתו, ונקרא ברחוב 'גנב'".

אמר אז אחד מגדולי הדור: הבה נחשב ונראה מוסר השכל נורא - כאשר שלשתם באים לעולם האמת, ודנים אותם: אבי הבן, המוכר שחשדו בו, והגנב האמתי, מה דינם?

המוכר - מיד לגן עדן, איזו שאלה - כלו בזיונות. "אשרי מי שחושדים בו ואין בו", ולא עוד אלא שלא רצה להשבע אפלו שבועת אמת. בזיונות שקאלו - כפרת עוונות.

האבא - מה כבר אפשר להאשים אותו? הבן מספר לו שלקח את המטבע וקנה עוגה, מה פתאום יעלה על דעתו שהמטבע החלף בדרך?!

הגנב האמתי - הוא ומשפחתו היו רעבים מאוד, והוא חשב לעצמו שיקח עתה ואחר

דיבורים טובים

הנזילה:
עם מי
לא מדברים

שבועון הילדים של 'משמרת השלום'

מס' 71
★
אחרי-קדושים
אייר פ"ה

נְשֵׁה־סְבִיבָה מִתְאַיֶּמָה אֶת עֵצְמָה

שְׁקֵט... מְאַרְגְּנִים!

העבודה התקדמה בקצב מהיר וכמעט ללא מילים. שורות-שורות של כסאות נצבו כחילים סביב השלחנות, המכסים כלם במפות קטיפה בגון כחל עמק.

"עכשו הכלים", לחש יהודה. הוא חלק לכל אחד סוג אחר של כלי: צלחות, מזלגות, כוסות וכפות, ולקח בעצמו את המפיות הצבעוניות. בלי אמר ודברים חלקו הילדים את הכלים לפי מספר הכסאות, מחיכים זה לזה ונהנים מהתפקיד החשוב. אט אט קבל האולם מראה חגיגי. בעת התחיל יהודה לארגן מגשי דג מלוח במטבח, והילדים נעמדו הכן לקבל ממנו מגשים מלאים כדי לחלק אותם על השלחנות.

תוך כדי שיהודה טורח על מגש הדגים הראשון, הוא אמר לילדים בקול נמוך: "אתם חרוצים ועושים עבודה טובה. אבל, כאן הוא נעצר והסתובב אליהם

הילדים נכנסו לאולם בית הכנסת כדי לעזור בעריכת השלחנות לקראת הקדוש החגיגי שיערך בעוד שעה קלה. יהודה, הבחור האחראי, קבל את פניהם. הוא היה באמצע לפרס מפה על אחד השלחנות הארזים. כשראה אותם נכנסים, אורו פניו. הוא לחש: "טוב שבאתם!", סמון לזאבי שיתיצב בצדו השני של השלחן ויתפס את המפה המתגלגלת. את מושי ואיזיק הוא הפנה בלחש אל השלחנות האחרים, עליהם כבר הייתה פרוסה מפה, ואמר בקול שקט: "קחו כסאות מהערימות בצד ושימו כמה שמצליח להכנס בכל צד, אחר כך נעבר לכלים החד-פעמיים." איזיק ומושי הנהנו בלי לומר מלה ומהרו אל הכוון. "איזיק", לחש מושי תוך כדי הליכה מהירה אל ערימות הכסאות שבקצה האולם, "למה צריכים לדבר בשקט?" "לא יודע", ענה לו איזיק בקול מהסס.

זה הכל! אבל אתם יכולים לדבר כרגיל!"

בעת כלם חיכו, ובהסוס החלו מגביהים את קולם אט אט. תוך כדי שהמשיכו לארגן את האולם, לקחו כמה רגעים טובים עד שהרגישו בנוח לדבר בקולות רגילים. אז האולם

כבר התמלא במתפללים שנכנסו ונהנו מעריכה יפה שבלי שום סבה של ממש, התרחשה בשקט מחלט...

בני אדם מתאימים את עצמם לזולת

מדוע הנמיכו איציק, זאבי ומוישי את קולם, כששמעו את יהודה מדבר בלחש?

זהו טבע שהשם טבע בבני האדם; להתאים את התנהגותם לסביבה שלהם.

בשבוע שעבר שאלת שאלה חשובה מאד,

האם ההתחזקות שלי תעזר שגם החברים שלי לא ידברו לשון הרע? קשה להיות היחיד שמקפיד כאשר בסביבה לא שומרים כל כך...

אז אני רוצה לגלות לך את הסוד: גם אם החברים שלך לא ישקיעו בשמירה על לשונם כמון, בלי לשים לב הם יהיו משפעים ממך. עצם העבדה שאתה שומר על לשונך מדבור אסור ועל אזהרה משמיעה אסורה, תגרום בעזרת השם שכל הסובבים שלך יתאימו את עצמם אליך. כן, זהו טבע הבריאה. פתאום פחות ידברו אתך לשון הרע. זה לא יקרה ביום וגם לא ביומים, אבל לאחר תקופה בה החברים יתרגלו שאתה ילד ששומר על לשונו, ילד שמדי פעם מעיר "אולי לא כדאי לדבר על זה? אולי זה לשון הרע?", ילד שמחמיא

בתמיהה, "סתם, אם מתר לי לשאל, למה אתם שקטים כל כך? בדרך כלל כשילדים באים לעזר זה בקריאות קולניות, צעקות וצחוק... מה נשתנה?"

הילדים הביטו זה בזה בתמהון. "אתה אמרת!" ענה זאבי ראשון. "כלומר - לא אמרת, אבל..." איציק נחלץ לעזרתו של זאבי הנבון והשלים את המשפט: "אתה בעצמך דברת בלחש..." ומוישי הוסיף: "חשבנו שכן צריך להיות. באמת לא הבנו למה..."

לשמע הדברים, פרץ יהודה בצחוק. לא, הוא לא צחק בקול. הצחוק שלו היה שקט, קטוע, חורק כזה... בעצם, הוא היה פשוט צרוד!

בין פרצי הצחוק אמר יהודה: "אני צרוד היום,

חידות בענייני מדות ושמירת הלשון

חידה:

כלל גדול מפרסם וידוע
על איה נתיחס לחבר ולרע
נתאמץ להקים את זו המצוה
כמו שלעצמנו נותנים אהבה
מה המצוה?

וּבִינוּ שְׂאֵתָה יֶלֶד חֶזֶק
בְּשִׁמְרַת הַלָּשׁוֹן, פְּחוּת
יִדְבְּרוּ אִתְּךָ לָשׁוֹן הָרַע. יִסְפְּרוּ
לְךָ דְּבָרִים אֲחֵרִים, מְעַנִּינִים לֹא
פְּחוּת, וּמֵהֵנִים בְּאַמֶּת.

כִּכָּה זֶה: מִי שְׁלוּחֵשׁ - לוֹחֵשִׁים אֶתּוֹ.
מִי שְׁמֹרְכֵל - מְרַכְלִים אֶתּוֹ. וּמִי שְׁשׁוֹמֵר
לָשׁוֹן - שׁוֹמְרִים אֶתּוֹ.

תִּחְשַׁב כִּמָּה טוֹב יִהְיֶה! כָּכֵל שְׁיֹוֹתֵר
יֶלְדִים יִהְיוּ חֲזָקִים בְּשִׁמְרַת הַלָּשׁוֹן, לֹא יִהְיֶה
עִם מִי לִדְבֹר לָשׁוֹן הָרַע בְּכַתָּה! כָּל הָאוֹיֶרָה
תִּהְיֶה שֶׁל שְׁמִירָה!

רַגְעִי!

אֲנִי קָצֵת חוֹשֵׁשׁ, אוֹלִי אִם אֶשְׁמֹר עַל הַלָּשׁוֹן לֹא
אֶצְלִיחַ לִהְיוֹת ב'מֶרְכָּז הָעֲנִינִים'...

עַל זֶה נִדְבֹר בַּעַז"ה בְּשָׁבוֹעַ הַבָּא...

בִּינְתִים תִּחְשַׁב עַל מָה שְׁקִרְאָתִי!

שַׁבַּת שְׁלוֹם - מְשֻׁלָּם.

וּמִחֲפֵשׁ צַד זְכוּת בְּכָל אֶחָד, לְאַחֵר תִּקּוּפָה כְּזֹאת
הֵם כָּבֵר יִכִּירוּ אוֹתְךָ וַיִּדְבְּרוּ אִתְּךָ רַק דְּבָרִים מֵהַסּוּג
שְׂאֵתָה אוֹהֵב לְשִׁמְעֵי!

אֶפְשָׁר לְקַחַת לָזֶה דְּגָמָה מִתְּחוּמִים נוֹסָפִים:

חֶבֶר שְׁלִי, שִׁימִי, מִתְעַנֵּן מְאֹד בְּמוֹזִיקָה. מִמִּילָא
כְּשִׁיּוּצָא דִּיֶּסֶק חֲדָשׁ, אוֹ כְּשִׁמְתִּיחִילִים לְשִׁיר שִׁיר
חֲדָשׁ בְּחֻתְנוּת, יֶלְדִים יוֹדְעִים שֶׁהוּא הַכְּתֻבָּת
הַמִּתְאַיֶּמָה לְשׁוֹחֵחַ עֲמוֹ עַל זֶה.

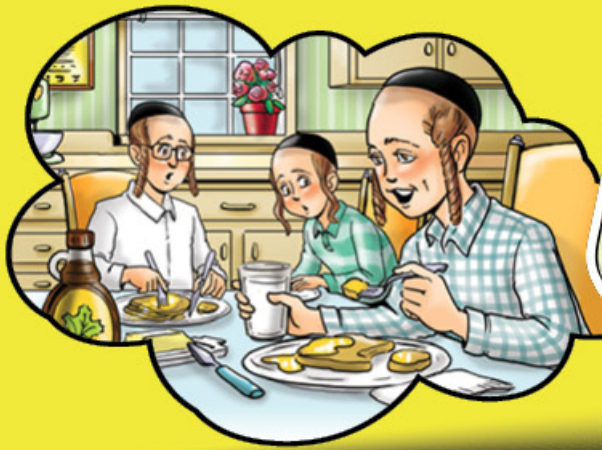
אִם הֵם יָבוֹאוּ אֵלַי לִדְבֹר אִתִּי עַל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה,
אֲנִי לֹא אֶהְיֶה (וְגַם הֵם לֹא)! סֵתָם - פְּשׁוּט כִּי אֲנִי
מִתְמַצָּא וְאֲנִי מִתְעַנֵּן בְּתַחוּם הַמוֹזִיקָה! אִתִּי
בְּאֶפֶן טִבְעִי יִדְבְּרוּ עַל דְּבָרִים אֲחֵרִים.

בְּדִיוֹק כֶּךָ, כְּשִׁישׁ בְּכַתָּה יֶלֶד רַכְלָן חֵס וְשְׁלוֹם,
יֶלֶד שְׂרָגִיל 'לְטָחֵן' סְפוּרֵי לָשׁוֹן הָרַע וּמִתְעַנֵּן תָּמִיד
מִי רַב עִם מִי, עַד כִּמָּה הוּא וְהוּא עֲדִין חֲבֵרִים, עַל
מִי צֶעֶק הַמִּנְהֵל, וּמִי בְּדִיוֹק אֶשֶׁם בָּ... - בְּאֶפֶן טִבְעִי
כְּשִׁילְדִים נִמְצָאִים בְּסִבִּיבָתוֹ, הֵם עֲלוּלִים לְחַפֵּשׁ
מִיָּד מִשֶּׁהוּ 'מְעַנֵּן' מֵהַסּוּג הַנּוֹרָא הַזֶּה, כְּדִי לְסַפֵּר
לוֹ.

לְעֵמֶת זֹאת אִתְּךָ - כָּכֵל שֶׁהַחֲבֵרִים יִתְרַגְּלוּ

שו"ת משולם

הִלְכָּה לְשִׁלְחוֹ הַשַּׁבָּת

חֲזָקִי: "אַתֶּם הָאֲחִים שְׁלִי,
אֲז אֲנִי רוֹצֶה לְגַלּוֹת לָכֶם
מָה קָרָה הַיּוֹם בְּכַתָּה עִם
שְׁמוּלִיק..."

שְׁמוּלִיק: "אִם יֵשׁ בְּסִפּוֹר הַזֶּה
דְּבָרֵי גִנָּא, אֲז גַם לְאֲחִים
אֶסוּר לֶךְ לְסַפֵּר אוֹתוֹ..."

הָאֶסוּר
לְסַפֵּר לָשׁוֹן הָרַע כּוֹלֵל גַּם
אֶת הָאֲחִים וְהָאֲחִיּוֹת וַיִּתֵּר
בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, שְׁגַם לָהֶם
אֶסוּר לְסַפֵּר!

קומיקס
בהמשכים

סודות במגרש החיים

כתבה: ש. רוזנשטיין | איור: יוספי יוסף

תקציר: לאחר שאיציק צועק על משלם, משלם מודה על האמת ומתנצל, במו שאורי המליץ לו. איציק חש שלא בנוח עם גלוי הלב של משלם ומתחיל לרחס עליו. הוא מרגיע אותו, ובולם מסבמים שועוד ימצאו דרך לתפן את מה שקרה.

המשפך יבוא בעז"ה

לקבלת העלון
להפצה בבית הכנסת
חינוך: 02-5379160 שולוחה 0
מוזיקים מוסף אטמיה אחו"ק תלמה

רוצים לשמע יותר על משלם וחבריו, ועל חילי היצר הרע המסכנים? הפנוסו לקו חברים 072-337-2212 שולוחה 34

גיליון מס' 681

שנה 12

פרשת אחרי-קדושים, י"ב באייר תשפ"ה

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

אחרי מות שני בני אהרן (טז, א) - כתב הרשב"ם:
 "הזהיר את אהרן, שלא ימות כבניו על ביאת מקדש שלא בדת". ורמז לזה, שהתבות אחרי מות שני בני אהרן, ראשי תבות **שמו בא**, דהינו שלא יבוא למקדש בלי רשות. (מגדנות)

חז"ל אמרו, שנבדבד ואביהו שתינו יין נכנסו ולכן נצטוו אהרן ויין ושכר אל-תשת. ובספרים מובא שבקשו לדחק את הקץ, ומרמז בשם יין שהוא ראשי תבות נדחי ישראל יבנס, דהינו ששתית היין היתה דחיקת הקץ לכנס את נדחי ישראל. (זה השער)

וגורל אחד לעזאזל (טז, ח) - עזאזל ראשי תבות זה לעמת זה עשה אלקים, שנותנים לשטן את חלקו שלא יקטרג. (חיים ושלום)

ובל-אדם לא-יהיה באהל מועד בבאו (טז, יז) - אמרו חז"ל בירושלמי: "אפלו אותם שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם, לא יהיו באהל מועד", והפונה למלאכים. ורמז לזה, שראשי התבות וכל-אדם לא-יהיה באהל מועד בבאו, הן **צ"א**, כמנין מלאך בדיק. (מגדנות)

כ"ביום הזה יכפר (טז, ל) - כתבו בספרים, שראשי התבות הן **בכיה**, לרמז שהבכיה מועילה כדי שהתפלה תתקבל, שכן שערי דמעה לא ננעלו, ובפרט ביום הכפורים. ועוד רמז לזה, שסופי התבות בגימטריה ימחר גואל, שעל ידי התפלה והבכיה ימחר הגואל לבוא לגאלנו. (מגדנות)

אשר יצוד ציד חיה או-יעוף (יז, יג) - כתב רש"י:
 "אין לי אלא ציד. אוזין ותרגולין מנין? תלמוד לומר ציד מכל מקום". ורמז לזה, שהתבות **אשר יצוד ציד חיה או-יעוף**, בגימטריה ואלו גם האוזין ותרגולין. (מגדנות)

אשר יעשה אתם האדם וחי בהם (יח, ה) - אתם נכתב חסר וא"ו, אותיות **אמת**. לרמז, שמי שעושה את כל מעשיו בדרך **אמת** ומודה על האמת, אז יזכה להיות 'וחי בהם' ויאריר ימים בטוב ובנעימים. (אהבת ה')

ספורים בפרשה

לא-תליו פעלת שכיר אתה עדי-בקר (יט, יג)

בערב שבת אחד סמוך לחשכה, ראו פתאום בני ורשה את ה"חפץ חיים" הולך במהירות בסמטאות העקלקלות שבירפתי העיר. היה להם הדבר לפלא, מה לרובם של ישראל ברחובות נדחים אלו ובפרט בשעה כה דחוקה של ערב שבת-קדש. לאחר מכן נודע, כי אחד מפועלי הדפוס שעבד בהדפסת ספריו של ה"חפץ חיים", לא היה בשעת תשלום השכר, וכדי שלא לעבר על המצוה של "ביומו תתן שכרו" ועל הלאו של "לא-תליו פעלת שכיר", חקר אצל הפועלים על מקום מגוריו של הפועל הלא, ונחפו לביתו עם זמן הדלקת הנרות, כדי לפרע לו את חובו טרם תשקע השמש.

ואהבת לרעך כמוך (יט, יח)

עקר משנתה של כלם היתה מדת "ואהבת לרעך כמוך", מתוך אהבה אמתית בין איש לרעהו, דאגה לטובת הזולת ומחשבה על כל-צרכיו הרוחניים כמו הנשמיים. ספר פעם רבי משה רוזנשטין, שלעתיד התמנה למשגיח ישיבת לומז'א, כי בצעירותו בשהגיע לראשונה לישיבת כלם, נכנס בביתו ובהפסוס. לפליאתו נגש אליו מיד בחור אחד, האיר לו פנים כשהוא מקדמו בברכת ברכים הבאים, ומיד התענין אצלו אם יש לו מקום ללון ולאכל ושאר צרכיו. התפלל רבי משה אל מראה חביבותו של הלה, ואמר לעצמו כי פנאיה הלה הוא אחד ממכריו, אך למרות שנסה להתאמץ להזכר מי הוא הבחור הלא, לא עלה הדבר בידו. לא עברו רגעים רבים, ושוב נגש אליו בחור נוסף, וגם הלה התענין אצלו אם הכל פשוטה אצלו, ושוב היה נראה לו כי גם הלה הוא ידידו מן העבר, אך שוב לא הצליח להזכר במי מדבר. רק כאשר חזר המצוה על עצמו פמה פעמים, הבין רבי משה כי כל אורח חדש מתקבל כך בישיבה, באהבת ישראל אמתית.

רבי מרדכי דב מהורונסטין, חלה פעם בגבו, ולאחר שדרש ברופאים החליטו הלו כי יש צורך לצר את צוור גבו בשפוד רותח, כדי להעלות לו ארוכה. באותם ימים, נהגו הרופאים למדד את עצמת החם של שפוד המתכת הלוהט שהונח על הזקוק לרפואה, על-ידי הרגשת האדם עצמו, והיו להם שלש דרגות של חם. בדרך כלל היה המטפל נרתע כבר בדרגה הנמוכה של החם, אך לפליאת הרופא לא הגיב הצדיק, שסבלנותו היתה לשם דבר, גם כאשר העלה את החם לדרגה השנייה והשלישית. מרב התפעלות מלמל הרופא לעצמו בהשתאות: "אינני יודע אם הוא מלאך או שד"! שפתו של הרופא היתה רוסית, ומכיון שהצדיק לא הבין את דבריו בקש מהסובבים להסביר לו את דבריו של הלה, וכשנסו לו את השתוממותו של הרופא, אמר רבי מרדכי דב: "אמרו לו, שכאשר בא לפני יהודי ובדיו פתקה בו הוא מספר שהוא זקוק לישועה, ואין בכחי להושיעו, הדבר פואב לי הרבה יותר מהשפוד הרותח הזה, אך מכרח אני לשתק".

אהבת ישראל מפלאה, היתה נטועה בלבו של רבי בן-ציון אבא-שאול לכל אחד מישראל. פעם אמר לתלמידיו, שאינו מסגל להבין כיצד אפשר לשנא אדם מישראל, והתבטא: "כאשר אני רואה יהודי מתפלל או לומד בבית הכנסת, מתמלא אני באהבה עזה עד שאני רוצה לחבקו ולנשקו".

היה היה

גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל

סוחר ממלח היה ר' משה חיים וההצלחה האירה לו תמיד פנים. הוא הרויח הון רב בעסקיו ונעשרו גדל מיום ליום, אלא שבבת אחת התהפכה הקערה על פיה, עסקיו צללו תהומה ועד מהרה עמד לפני שקת שבורה פשוטו כשבוטחו אין פרוטה לפורטה. כשכלו כל הקצין, החליט הנגיד לשעבר לחלות את פני רבו הקדוש, רבי לוי יצחק מברדיטשוב, ולבקש ממנו עצה ותושיה.

האזין הצדיק לדבריו בכבד ראש והשתתף בצעריו של האיש שלפנים היה עשיר מפלג ועתה הוא חסר כל, ולאחר ששקע בהרהורים נענה ואמר: "שמע נא ר' משה חיים. לא מצאתי לך עצה אלא שתפוש שטר הגרלה ומכאן תבוא הישועה".

כסוחר ממלח עפל ר' משה חיים במהירות את הדברים והבין, כי כבר עתה הוא זכה בהגרלה, שכן הבטחה כזו מפיו של הצדיק שדבריו לא שבים ריקם, לא מלתא זוטרתא היא, אלא שהוא מהר להקשות: "רבי, יודע ומאמין אני בנדאות, שהבטחת הרבי תתקיים בי. אך דואג אני שמא יתעכב הדבר לזמן ארוך, ואני נמצא עתה במצר, שכן הנושים מעיקים על צארי ודורשים את שלכם, ובינתיים הגיעה גם בתי לפרק 'האשה נקנית' וצריך אני להשיאה". הניח רבי לוי יצחק את דעתו של האיש ואמר: "מברך אני אותך, שתקבל כסום גדול טרם תזכה בהגרלה".

כחסיד נאמן, יצא ר' משה חיים בחץ מקשת ממעונו של הצדיק, ואיץ-רץ אל דוכן הפיס הראשון שנקרה בדרך, שם רכש פרטים פיס להגרלה הקרובה והמתין בדריכות לבאות. בדרך חזרה לביתו, נטה ר' משה חיים לעת ערב אל אחת האכסניות שפדרה, ובקש ללון את הלילה באחד מחדרי הבית, טרם ימשיך במסעו הביתה. עודו מתכוון לעלות על יצועו, ולפתע נכנס אל האכסניה פריץ נכבד ועתיר נכסים, שאופני מרפכתו נשברו והוא נאלץ לחפש אכסניה קרובה, עד שיעלה בידי משרתיו לתקן את התקלה. מובן מאליו, שבעל האכסניה קבל את הפריץ בכבוד גדול ופנה בעבורו את חדרי הלינה הטובים ביותר שברשותו, ואף ערך בעבורו שלחן ערוך עם מיטב המאכלים.

אשמורות עיניו של הפריץ נעצמו כמעט מרב עיפות בעודו מסב אל השלחן. בקשי הוא גרר את רגליו אל המטה המצעת, ומהר מאד נפל עליו תרדמה עמוקה, אלא שהשנה היתה טרופה וגדושה בחזיונות שוא וחלומות שהטרידו את מנוחתו. והנה הוא רואה את עצמו בחלום, כיצד הוא אוהז בידיו את פרטים הפיס של ההגרלה הגדולה המתכננת להתקיים, אולם פרטים אינו עולה בגורל; ואילו היהודי הפשוט שעומד לידו, שאף הוא אוהז בידו בפרטים פיס דומה, זוכה וגורף את הפרס הגדול ביותר שמקנה לו עשר רב. מבט הפריץ בפניו של היהודי שגרא בחלום, והנה הוא מגלה כי יהודי זה אינו אלא שכנו באכסניה, ואף הוא כמותו מתארח בלילה זה במקום.

הפריץ התעורר בבהלה והביט סביבו. רגעים ארבים מצמצם בעיניו, עד שהבין כי כל מה שראה אינו אלא חלום, ובפרעה בשעתו חזר לישון, אך גם בו התקיים "ויחלם שנית", ושוב הוא רואה את דבר החלום ואת הפרטים הזוכה שנמצא בידיו של היהודי האוהז. הפעם הבין הפריץ שהחלום אינו חלום שוא, והוא הזעיק מיד את משרתיו לתור אחר יהודי שמתאכסן בבית המלון ולהביאו לפניו. על נקלה, גלו המשרתים את ר' משה חיים שישן שנת ישרים, והם הקיצוהו והביהלוהו אל הפריץ שנסה להסביר לו פנים.

"האם רכשת פרטים פיס?" שאלו הפריץ וכשהיהודי השיב בחיוב, חנף אליו חיוך מזוף ואמר: "גם אני רכשתי פרטים דומה, הבה ונחליף בינינו". נבהל ר' משה חיים לשמע ההצעה, כי היטב זכר את פרבת הצדיק מברדיטשוב על הזכיה שעתידה לכל בידו, ולמרות הפחד והמואז סרב בתקיפות להצעתו של הפריץ. הלה נמלא חרון אף והציע לר' משה חיים אלף זהובים בתמורה לשטר, אך כשהמשיך לסרב, צוה למשרתיו להוציא ממנו את השטר בכח, ולאחר מכן זרק הפריץ לעברו את הפרטים שלו עם חפיסת שטרות בערך של אלף זהובים.

שבור ומדקא חזר ר' משה חיים לחדרו, כשבידו שטר הפיס של הפריץ וסכום הפסד. הוא הבין כי הפסיד את פרכתו של הרבי לזכות בהגרלה הגדולה, אך הצדיק עליו את הדין. "לפחות אוכל להתחזיר מקצת מהחובות המעיקים עלי ולהשיא את בתי" חשב, אך את מה שארע בפעל, לא העלה ר' משה חיים על דעתו. פרטים ההגרלה שהפריץ מסר לו, זכה בגורל פסכום הגבוה ביותר, ור' משה חיים התעשר בבת אחת והפך לגביר עצום.

עם קבלת הפסד הרב, מהר ר' משה חיים ברידיטשוב ובפנים קורנות מאשר, ספר לצדיק על זכיתו הגדולה בברכתו. "דע לך", אמר הצדיק, "ש'ראיתי את מלך בבי רע ולא נותרה בידי הברכה אלא לשלח את בעל החלומות לדבר על לב הפריץ שיחליף את השטרות, שכן ראיתי שפרטים של הפריץ הוא שיזכה בגורל ולא שלך. ואת אלף הזהובים קבלת, כבקשתך, והנחת עוד בטרם תבוא הישועה הגדולה".

מאזרות

רבי יוד טברסקי מטולנא
ליום ההולולא י באר תרמ"ב

בנו הששי של המגיד רבי מרדכי משטרנוביל, ונקד רבי יוד ליקס תלמיד הבעל-שם-טוב. נולד בעת תחנת אחותו עם נכדו של הרבי ר' ברוך מקוצ'נו, שכבד בסנדקאות בשעת הברית שלו, וכששמע את התינוק בוכה אמר שהוא בוכה כמו חכם. כשגדל, היה נכד בחכמות היתרה, ונדע במדת השמחה ובלשונו השנונה. נשתחרר ממנו תשובות מחדדות וקולעות, אולם פעם התבטא ואמר: "יורדך דויד אתה", לאמרו של-דבר היה דוד מברך את-הקפה, אך לעיני כלי-הקהל ויאמר דויד - הקהל חשב שאין כאן אלא אמירה נאה ותו לא... פעם ישב אצלו עשיר מפלג ושוחח עמו שעה ארוכה, אחריו נכנס עני והרבי ברכו בקצרה ופטרו לשלום. התאונן העני ושאל: "יכי משוא פנים יש כאן?" חיד הרבי ואמר, "חס ושלום, אלא שעליך נכר מיד שאין הפרוטה מצויה בביסך, אך עם הראשון נאלצתי לדבר ארפות כדי לגלות שאינו אלא עני ואינך כמותך... בדור הקודם התגורר באנגליה וקן מפלג אחד בשם ר' גרשון שורץ, שנפטר בגיל מאה ואחת עשרה שנה. פעם ספר, כי זכה לאריכות ימים בברכת רבי יוד מטולנא, שכן בהיותו כבן שש נפלה שאלה בספר התורה של הרבי, והוא בקש ממנו לנסות לקרא בו, כפי ההלכה. הילך קרא בראוי, והרבי שמח מאד על שפטר התורה המקיח שלו נותר בברכותו, ומרב שמחתו אמר לו: "אתה הסבך לי ענן ונתת-רוח, ולכן אברך אותך שיהיו לך חיים טובים ובריאים ואריכות ימים", ובכל-ימיו לא נזקק לרופאים.

יוסיף דעת

על הפסוק בפרשתנו: "ולא יזכרו עוד את-זבחים לשעורם" מפרש רש"י: "לשדים, כמו ושעירים יידקו שם". את השדים מכנים חז"ל בשם מזיקים, ואמרו שיש להם כנפים כמלאכי השרת וטסין כמוהם מסוף העולם ועד סופו ויודעים מה שעתידי להיות, אך אוכלים ושותים, פרים ורבים, ומתים כבני אדם. בשו"ת מדר"ם מירושלם מובא, שהשדים נבראו בערב שבת עם חשיכה, וכשהגיע ללילגים לא רצה ה' לחלל את השבת וברא להם רגלים של תרנגול, דהיינו שהשד אינו מין בפני עצמו אלא מין אדם שלא נשלם לגמרי, וכן מובא במדרש שברא את נשמתם וכשבא לברוא את גופם קידש השבת ונותרו רוחות ללא גוף, והרע"ב מביא דברים אלו באבות. הרמב"ן כתב, שהאדם מורכב מל' יסודות והשדים מל' בלבד. רבנו בחיי כתב, שהשדים נחלקים לשלושה חלקים. יש מהם שונים באוויר בגלגלי היסודות והם מביאים חלומות לאדם, יש ששוכנים באדם ומחטיאים אותו, ויש ששוכנים בתהומות ים, ולאמלא ניתנה להם רשות לעלות היו מחריבים את העולם. הרמב"ם במורה נבוכים חלק על מציאות השדים וכתב שאינם במציא, אולם הגר"א כתב עליו בחריפות: "הוא נמשך אחר הפילוסופיה הארורה" (במהדורות הבאות הושמטה המלה 'ארורה'). בשם הישועות יעקב מובא, שרבי אברהם בן הרמב"ם העיד על אביו שהאמין במציאות השדים, והנכתב ב'מורה' אינו מהרמב"ם עצמו, ויש מסבירים שדברי הרמב"ם הם על זמננו אולם בזמן חז"ל היו שדים. באור זרוע כותב בשם מורי רבי יהודה החסיד, שהשדים מאמינים בתורה ועושים כל מה שאמרו חכמים, אולם רש"י בעירובין כתב על יוסף שידא שלא היה שומר שבת. בסוכה נאמר 'התוקע לשד יצא, ורש"י בראש השנה כותב, 'וביסודו של מורי רבי יצחק בן יהודה ראיתי, התוקע לשד להבריח רוח רע מעליו', וכן מובא במנחת קנאות, שמבהילים את השד בקמיעין ובלחשים ובתקיעות. יש שד שנולד מאדם שנשא שדה, כמו הורמין בן לילית המובא בבבא בתרא.

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

כי קדוש אני - פרוש לצד שיש מאמרו ויתברך בתורה שעם בני ישראל הם דבוקים בהקפ"ה דכתיב ואתם הדבקים וגו' ועל ידי עבדיו הנביאים כתוב לאמר וגו' בן הדבקותי אלי את כל בית ישראל, משנה בא הקפ"ה בטענה הנשמעת ואמר קדשים תהיו, והטעם כי קדוש אני, ואם תאמר ומיילכתו אתי הבר? לזה אומר ה' אלוקיכם, כאן רמז השקאת שכיה בדבקות לה, כאמור בפסוק ואתם הדבקים בה' אלוקיכם:

והתקדשתם והייתם קדשים - יצו ה' שיהיו נזטים אל החיית הקדשה, ובה הוא מבטחם שיהיו במקדש מלאכים הנקראים קדושים וכו', והוא ואמרו והייתם קדשים, ותמצא שאמרו ו'ל' בפסוק קעת ואמר ליעקב וגו' כי המלאכים יהיו עומדים בשורה החיצונה וישראל בפנים, ושואלים מלאכי אלוקים לעם קדושו מהיפעל אל, נמצאת אומר כי קדושו במקום המלאכים הם ישראל, והוא הכתוב ופרש הדבר שבו יתקדש, ואמר וישמרתם את חקתי, פרוש תשמרו מצות לא תעשה, ותקיימו מצות עשה, בזה אני מקדשכם, כי על ידי זה שם הו"ה מתגלה עליו ובה מתקדש, ובכחו מה שכתוב בזה כי האריך שבו עושה מצוה, שורה עליו שם הו"ה הרמז תבנת מצוה:

והייתם לי קדשים וגו' - טעם אומר לי, ותבאר על ידיך אומרים ו'ל', אל יאמר אדם אי אפשר בבשר חזיר וכו' אלא אפשר ואפשר אלא אי אפשרים וכו', והוא אומר והייתם לי קדשים שתהיו פרושים לי לשם מצותי ולא לצד תעוב הדבר הנאסר, וכו'. ואמרו כי קדוש אני ה' וגו' נתן טעם למצוה זו... והענין עצמו של פרישות ישראל מן העבירה הוא הדבר עצמו של פרישתם מן העבירה טמאה. ברור ה' אשר הבדילנו מן הטמאים, מאדם עד בהמה עד עוף השמים:

דברי הימים

בי"ד באייר הקריבו את הפסח השני במדבר. בשנת ג'ר' הקריב חזקיה המלך את הפסח בשמחה רבה, ונמשכה השמחה שבעה ימים עד כ"א באייר.

בט"ו באייר ב'תמ"ח, כל המצות שהוציאו בני ישראל ממצרים ולמחרת התחיל המן לרדת לבני ישראל במדבר, בשנה הראשונה ליציאתם ממצרים.

בי"ז באייר, גירש טיטוס את היהודים מהחומה החיצונה, אולם המלחמה המשיכה מבין החומות הפנימיות, עד חורבן בתשעה באב ו'תל"ח.

י"ח באייר הוא יום הילולת התנא האלוקי רשב"י, והמונים עולים על ציונו בהר מירון. ביום זה פסקו תלמידי רבי עקיבא למות.

בי"ח באייר, נפטר הרמ"א, רבי משה איסרליש, ונטמן בקראקא. בטעות כתבו עליו שנפטר בן ל"ג בשנת של"ג ותלו בכך בוקי סריק, והאמת שהיה בן יותר מחמישים ונפטר בשנת של"ב.

בי"ט באייר שנת ה'נ"ג נפטר המהר"ם מרטנובורג בבית הכלא, אחר שנאסר במלשינות בד' בתמוז ה'מ"ו. הוא לא ניתן לקבורה עד ד' באדר שנת ה'ס"ז, לאחר שהנדיב ר' אלכסנדר זיסקינד ב"ר שלמה וימפו, שחררו בהן רב שהיה כמעט כל רכוש, ונקבר בסמוך לו בבית החיים העתיק בוורמייזא לאחר פטירתו ביהכ"פ ה'ס"ח.

בכ' באייר ב'תמ"ט, בשנה השנייה לצאת בני ישראל ממצרים, נעלה הענן מעל משכן העדות, וייסעו מהר ה' דרך שלושת ימים וארון ברית ה' נוסע לפניכם. בני ישראל עזבו את הר סיני לאחר שחננו שם כמעט שנה שלימה, מר"ח סיון שעבר.

לא תלבש שעטני צמר ופשתים יחדו

מוניש החיט, כך בנו בלם את מוניש'ל מאפטא, אולם לאמתו של דבר רחוק היה מוניש מהכנוי המכבד חיט. אמנם ידי אמונות היו במלאכת החיטות, ואלו היה מזלו שפיר יתור, היה ודאי יושב בתנות מרוחת ומוציא תחת ידי מחלצות פאר, אולם מחמת שביש גזא היה וההצלחה ממנו והלאה, נותר מוניש עני מדכא וחסר-כל. את רב זמנו בלה מוניש בתפירת טלאים על-גבי בגדים ישנים ובלויים שתושבי אפטא הפקידו בידיו, והוא השקיע את מיטב כוחותיו ומרצו בדי להשביע את רצון לקוחותיו. מדי פעם, כאשר מחסורו ועניו העיקר עליו לבלתי נשוא, היה חומק אל ביתו של רבה הנערץ של אפטא, הלא הוא בעל "אוהב ישראל", ושופך בפניו את לבו ומרירותו. בעיניו אוהבות היה הצדיק מבית בו, מאזין לדבריו ומשתתף בצער, ומחזקו בדברי אמונה ובטחון. מוניש היה יוצא ממנו מעד ומחזק, ועל פניו המכרזמים התפשטה ארשת של אדם בוטח המקנה לטוב.

באותו ערב, בו נכנס מוניש החיט אל הצדיק מאפטא, שרתה השמחה על פניו, לשם שנוי. הרב חש מיד בשנוי מצב רוחו, ועוד בטרם הספיק לתהות על פשר השנוי שחל בו, החל מוניש לספר בלהט: "רבי, הקב"ה האיר סוד-סוף את מזלי. הפריץ הגדול שבמחוז אפטא, מבר את אחזתו הגדולה שמחוץ לעיר, ואדון חדש ובלתי מבר השתקע בה. ובאיזה חיט בחר האדון החדש, לשם תפירת כל מחלצותיו ובגדי בני ביתו ועבדיו? במוניש החיט! ועכשו פרנסתי מבטחת בסיגתא דשמיא למשך פמה שנים". עברו ימים לא רבים, ומוניש שב אל הרב פשעל פניו מעיבה עננה קלה. "שמעיה שמעתי", אמר מוניש אל הרב מאפטא. "כי האדון החדש אינו אלא יהודי מומר, שלמרחב הצער זנח מאחוריו את התורה והמצוות, והלך לחצב בארות נשברים, אולם מפלל שמועה לא יצא הדבר". האזין הרב לשמע המידע החדש, ולאחר שהרהר מעט בקש ממוניש לבדק את הענין הדק היטב, ולהביא לפניו את תוצאות בדיקתו. לא בקלות הצליח מוניש להגיע אל הפרטים המדויקים, אך לאחר חקירה ודרישה, היה ברור לו ללא ספק, כי אדון האחוזה הגדולה הוא אכן יהודי מבטן ומלדה שהמיר את דתו, ורמקא לצלן. "דע לך", אמר ה'אוהב ישראל' למוניש החיט בקול החלטי, "כי עליך להשמר מעתה ואילך באסור החמור של שעטני. מבקש אני מקדש בכל לשון של בקשה, שלא תתפר לאציל שום בגד או כסות שיש בהם חזי צמר ופשתים יחדו, ואף אם יעלה לך הדבר במשירתך ותתור שוב בלי פרנסה ראויה". דבריו של הרב היו קדושים בעיניו של מוניש, שנתן בתמימות ובאמונת חכמים צרופה, והוא גמר אומר לעמד בנשיון בהצלחה.

לא ארכו הימים, והנשיון נערם לפתחו של מוניש החיט. היה זה באחד מבקוריו בארמונו של אדונו, והלה מסר לו גליל גדול של אריג משבח ויקר-ערך, אותו רכש בעיר רחוקה שספרסמט היתה בבדי התפירה המשבחים שבה. "הכן לי מפר זה בגד מפאר ומרשים", בקש האציל, "שכן יום הלדתי קרב ובא, וחפץ אני לערף בו נשף גדול לכל חברי האצילים, ולהרשים אותם בבגד היפה שעלי". מוניש לא נזקק לבדיקה מעמיקה כדי לגלות, כי הבד החדש נגוע פלו בשעטני, מבלי שום אפשרות לתקנו. הוא נקלע למבוכה וסערת נפש, אולם תמחו עמדה לו והוא החליט לעמד איתן בצור חלמיש ולא להכין את הבגד, ויהי מה. עברו ימים וחלפו מספר שבועות, ולפליאת האדון לא בא אליו החיט היהודי עם הבגד החדש למדידה ותקונים סופיים. מפיון שמועד הנשף הלך והתקרב בצעדי ענק, שלח האדון לזמן לפניו במהירות את מוניש, וכששמע שהלה כלל לא התחיל במלאכה, בערה בו חמתו. "מדוע אתה מהתל ביי? שאל בפנים סמוקות, וכשמוניש ראה כי כלתה אליו הרעה, אמר בקול רועד: "הקולר לא תלוי בי, אלא ברב של אפטא. הוא צוה עלי שלא לתפר לך את הבגד, שכן יהודי אתה ואסור לך ללבש בגד שעטני שיש בו בלאים". התשובה הלא צפויה, הביאה את האדון במבוכה, והוא עמד ומרמה בשתיקה עמוקה. "קח אותי אל הרב", אמר האדון בקול רך, ומוניש כבש את פליאתו בלבבו אל מראה השנוי הגדול שהתחולל מול עיניו, והתלון אליו אל ביתו של ה'אוהב ישראל". "מדוע צויתם על מוניש שלא לתפר לי את בגד הכלאים?" פתח האדון בשאלתו, מיד עם הכנסו אל הרב מאפטא. "הבה ואסביר לך", אמר לו הרב בקמור פנים. "חכמינו זכרונם לברכה אמרו, שאף-על-פי שחטא - ישראל הוא. ואין הפונה רק ביהודי שנכשל בחטא מסים, שכן ודאי הוא שהוא נותר בן-ישראל, אלא הדברים אחרים אף באדם שחטא בישראל שבו, דהינו שהמיר את דתו וזנח את יהדותו. גם אדם כזה עדין ישראל הוא ומקובל במצות. ומפיון שיהודי אתה, לכן נזרתי על החיט שלא יכשיל אותך חליה בחטא חמור של שעטני".

האדון נותר לשבת במאבן, אולם לפתע פרץ בבכי מר והוא החל לפתע לדבר בשפת היהודים ופנה ל'אוהב ישראל' בקול רועד: "לא ידעתי עד כמה התורה אוהבת כל אחד מישראל, ואפלו לאחר שהשתמד ופנה ערף לדת ישראל, עדין מכנים אותו בשם ישראל ומבקשים לאמצו אל חיק העם היהודי. אלו ידעתי זאת בעודי יהודי פשר, לא הייתי מתרחק מרחק כזה גדול מצור מחצבתי". הורה לו הצדיק מאפטא דרך תשובה, פשהא מעיץ לו לעקר לארץ אחרת, ולאחר זמן קצר הפתעו בני המחוז לראות כי האחוזה נמכרה שוב לאציל אחר, והאדון החדש שזה מקרוב השתקע בו, נעלם מן המקום. מעטים ידעו את הסוד, כי האדון שב לבוראו ונעשה בעל תשובה גמור ויהודי כשר. ♦

מטעם

(יט, יא)

לֹא תִגְבּוּ לֹא בְטַעַם טַעְמָהּ הַמַּסְפִּיק, וְהִיא מַסְפִּיקָה מִתְּחִיל תִּגְבּוּ. אֲמַר פֶּעַם בַּעַל "הַתְּנִיחַ", בִּי רָמֵז יֵשׁ כַּאֲךָ דְּרֹךְ צִחוֹת, בִּי בְמִלִּי דְשִׁמְיָא מִתְּרֵי לְאִדָּם לִגְבֹּב אֶת דַּעַת יִצְרוֹ וְלִרְמוֹתוֹ, וּמִתְרֵי לְאִדָּם לְעִשּׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים בְּסִתְרָא וְלִגְבֹּב אֶת דַּעַת הַבְּרִיּוֹת, וְכֵן מַסְפֵּר עָלָיו, שֶׁבִּשְׂעָה שְׁהִיה לֹמֵד עִם רַבִּי אֲבִרְהָם 'הַמְלֵאךְ', בְּנֵי שֶׁל הַמְּגִיד מִמְּדֵיטֵשׁ, הִיָּה מִזִּי לְאַחֲרֵי אֶת מַחֲזִיק הַשְּׁעִיר, כְּדִי שִׁיִּסְפִּיק לְלֵמֵד עִמּוֹ שְׁעוֹת נִסְפּוֹת יוֹתֵר מִהֶרְגֵּל. (שְׁבַחֵי הַרֵב)

הַתְּבוֹת לֹא תִגְבּוּ בְטַעַם טַעְמָהּ אֲתֵנָהּ. רָמֵז יֵשׁ כַּאֲךָ לְנִסְפֵּס בְּהִלָּה, שְׁאִסּוֹר לְאִדָּם לִגְבֹּב מִתְּבָרֵי אֶפְסֵי עַל־מִתְּ לְהַחֲזִיר לוֹ, בִּי אֲסוֹר לְגִרָם לְשִׁנִּי אֶפְסֵי מַעַם טַעְמָהּ וְאַתְּחָהּ. (תְּבוֹת חַיִּים)

הַרִיטֵב"א מְבִיא בְשֵׁם בַּעַלִּי הַתְּבוֹת, שְׁאִסּוֹר לִגְבֹּב דַּעַת מְגִיד אֲסוֹרָה מִן הַתְּבוֹת. וְרָאִיהָ לְכָךְ מַטְעָמִי פְסוּק זֶה, שֶׁהַתְּבוֹת לֹא תִגְבּוּ בְטַעַם טַעְמָהּ אֲתֵנָהּ. וְהֵן מִפְּרִדּוֹת מִתְּשִׁיבָה הַפְּסוּק לֹא תִכְחַשׁוּ וְלֹא תִשְׁקִרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ, שֶׁשֶּׁם הַתְּבוֹת רַק כְּדִי שִׁיִּסְפִּיק שְׁמִיתָהּ וְלֹא כְּדִי. (הַרִיטֵב"א בְּחֻלִּי)

לֹא תַעֲשֶׂה עוֹל בְּמַשְׁפֵּט בְּמִדָּה (יט, יח)
תְּבוֹת בְּמִדָּה בְטַעַם זָקָף גְּדוֹל, בִּי מִי שֶׁמִּקְפִּיד עַל מַשְׁקָל מְדִיק וּמִדָּה נְכוֹנָה, יִזְכֶּה לְזִקְיוֹת קוֹמָה וְיִצְלִיחַ בְּכָל מַסְחָרוֹ וּמִשְׁלָח יָדוֹ. (מִנְחַת אֲבָרָה)

מדגש

עַל הַפְּסוּק שֶׁבִּפְרָשְׁתִּי "בְּקֶרֶת תְּחִינָה" מִפְּרָשׁ רַשִׁי, שֶׁהוּא לְשׁוֹן בְּקוֹר, שֶׁעַל בֵּית־דִּין לְבַקֵּר וְלִחְקֹר אֶת הַדָּבָר. אוֹלָם הַרְמַב"ן תְּמוּהָ עַל־כֵּךְ, שֶׁהִי בְּרִיז הַדָּבָר שֶׁיִּבְקֹר הַדָּבָר וְלֹא יִמִּיתוּ אִדָּם בְּחֵנִם, וְלִכֵּן הוּא מִפְּרָשָׁה מְלִשׁוֹן הַפְּקָר הַמִּתְחַלֶּלֶת עִם הַבָּקָר, וּמִזְכִּיר אֶת הַמַּשְׁנָה בַּפֶּאֶה "הַבָּקָר לַעֲנִיִּים הַבָּקָר", וּמוֹסִיף: "וְכֵן בְּכָל־מִקּוֹם בְּמַשְׁנֵה הַלְשׁוֹן בֵּי"ת". וְרַבִּים תְּמוּהוּ, בִּי רַק שְׁתֵּי פַעַמִּים מְבֹאֵת מִלָּה זֹאת בְּמַשְׁנֵה בֵּי"ת, וְשֶׁאֵד הַפַּעַמִּים בַּפֶּאֶה. יֵשׁ שְׂמִתָּה שְׂמִתָּה לְמַשְׁנֵה שֶׁבִּתְלִמּוֹד יִרְשָׁלָיִם, אֲדָּה בִּי גַם בִּירְשָׁלָיִם בְּשִׁקְלִים מְזִיגִים בַּפֶּאֶה. רַבִּים אֲחֵרִים בְּתָבוּ, בִּי בְּרַמְב"ן הִיָּה כְּתוּב בְּרִאשִׁי תְבוֹת "וְכֵן בְּכ"מ", דְּהִינִי בְּכַמּוֹה מִקּוֹמוֹת, וְהַמְדַּפִּים פֶּתַח בְּטָעוֹת אֶת רִאשֵׁי הַתְּבוֹת "וְכֵן בְּכָל מִקּוֹם". לִפִּי רַב סַעֲדִיָּה זָנוֹן, הַבְּקֶרֶת הִיא מְלִשׁוֹן בָּקָר, שֶׁהִי מְלִקִּים אֶת הַחֹטֵא בְּרָצוֹנָה שֶׁל בָּקָר.

ממלך

פֶּעַם נִזְדַּע לְרַבִּי אִיזִיל חֲרִיף, רַבֵּה שֶׁל סְלוֹוִיָה, בִּי אֶחָד הַשְּׁוֹטִים בְּעִיר, הֵנוּ כְּלִידַעַת הַמִּזְלָזֵל דְּבָרֵי חֲכָמִים וְדָשׁ בְּעִקְבֵּי עֲבָרוֹת חֲמוּזוֹת. שֶׁלַח רַבִּי אִיזִיל זָמַן לְפָנָיו אֶת הַשְּׁוֹטִים, וְגִזַּר עָלָיו בִּי מַחֲיוֹם וְהִלָּחָה לֹא יִשְׁחַט יוֹתֵר בְּחִמּוֹת אֶלָּא רַק עוֹפוֹת. תְּמוּהָ הִלָּה עַל הַנִּזְרָה הַמַּשְׁנָה, וְרַבִּי אִיזִיל הַסְבִּיר בְּחִיּוֹת: "הִיָּה אֲמָרוֹ חֲז"ל בְּמַסְכַּת סוֹטָה, שֶׁהַחֹטֵא מִשּׁוֹל לְבַהֲמָה. וְיִצְאָ אִפְסָא שְׂאֵתָה נֶחֱשֶׁב בְּבַהֲמָה, וְאִם תִּשְׁחַט בְּבַהֲמָה אַחֲרָה, חֲרִי עוֹבֵר אֶתָּה עַל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר בְּפֶרֶשׁתָּ קִדְשִׁים 'לֹא תִשְׁחַט עֲלֵידִם רֶגֶל', וְלִכֵּן נִזְרָתִי עָלֶיךָ שֶׁלֹּא תִשְׁחַט בְּחִמּוֹת אֶלָּא עוֹפוֹת..."

בְּתַקוּפַת גְּלוּתוֹ שֶׁל הַגֵּר"א מוֹיִלְנָא, הִגִּיעַ פֶּעַם לְעִיר אַחַת וְהִתְיָשֵׁב לְלֵמֵד בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, מְבָלִי שְׁמִישָׁהּ וְיִירוֹ. בְּעֶרְב, פָּנָה אֵלָיו רַב הָעִיר וְהִזְמִינוּ לְסַעַד בְּבֵיתוֹ, וְלֵאחֲרָי מִכֵּן הִצִּיעַ לוֹ מִטָּה לְלוֹן. בְּאוֹרָה עַת שָׁרָר קֶר עַז בְּרוּחוֹת הָעִיר, וְכִשְׁהָרֵב הִצִּיעַ לְאוֹרָחוֹ אֶת מִטָּתוֹ, כִּסֶּה אוֹתוֹ בְּכֶסֶת עֲשׂוּיָה מְעוֹרוֹת כְּבָשִׂים, כְּדִי לְהַתְחַמֵּם בָּהּ מִפְּנֵי הַצֶּנֶה. יָשָׁב הָרֵב וְשָׁקַד עַל תְּלִמּוֹדוֹ, וְלִפְלִיאָתוֹ רָאָה בִּי הַכְּסֵת נִשְׁמָטָה מְעַל־צִנִּי הָאוֹרָה, וְהוּא פָּנָה לְכַסּוֹתוֹ שְׁנִית. הַדָּבָר נִשְׁנָה כְּמֹה פַעַמִּים, עַד שֶׁהוּא תְמוּהָ בְּפָנָיו אוֹרָחוֹ עַל־כֵּךְ, וּבְקֶשׁ מִמֶּנּוּ שֶׁלֹּא לְבַטֵּל אֶת תְּלִמּוֹדוֹ וְלֹא יִאֲלָץ לְכַסּוֹתוֹ שׁוּב וְשׁוּב. נִאֲלָץ הַגֵּר"א לְגַלּוֹת אֶת מִסְתָּרֵי לְבוֹ, וְלִחַשׁ לְמֵאֲרָחוֹ בְּשִׁפְרָה רַחֵם: "חֹשֶׁשׁ אֲנִי מִפְּנֵי שְׁעִטָּה, לִפִּי דַעַת הַרְמַב"ם ז"ל". לֹא רָגַז הָרֵב עַל הָאוֹרָה לְרַגֵּעַ וְעַל חֲמִדּוֹתָיו הַתְּמוּהוֹת, אֶלָּא הִבִּיא כְּסֵת אַחֲרָת וּכְסָה בָּהּ אֶת הָאוֹרָה, וְהוּא הִתְיָשֵׁב עִם הָאֲדָרֶת שְׁעָלֶיהָ חֲנוּהָ הָאוֹרָה אֶת דַּעַתוֹ שֶׁמָּא נִגּוּעָה הִיא בְּשְׁעִטָּה, וּבְמַשְׁדֵּשׁ שְׁעָה אֲרָכָה יָשָׁב וּפָרַם אֶת כָּל הַתְּפִירִים שֶׁבָּהּ וּבִדַּק הֵיטֵב לְרִאוֹת אֶת הַחוּטִים מִמֶּנָּה נִתְפָּרָה. הַתְּפִירִים הַגֵּר"א מֵאֲרָךְ רוּחוֹ וְעוֹנֵנוֹתָיו שֶׁל הָרֵב, וְכִשְׁהִיָּה חוּזֵר וּמַסְפֵּר סְפּוֹר זֶה, הִיָּה מִצָּנוֹן אֶת מַעֲלֹת הַגְּדוּלָּה וּמִדּוֹתֵי הַתְּרוּמִיּוֹת, כְּכֹךְ שֶׁקֶבֶל אֶת דְּבָרָיו שֶׁל אוֹרָחוֹ הַבְּלִי מִכָּר, וְעַל־כֵּן שִׁדְעָתוֹ שֶׁל הַרְמַב"ם בְּעִנְיָן זֶה לֹא נִתְקַבְּלָה לְהִלָּכָה, עֲשָׂה הָרֵב אֶת כָּל אֲשֶׁר יִכְבְּלָתוֹ כְּדִי לְהַפִּים אֶת דַּעַתוֹ שֶׁל הָאוֹרָה, מְבָלִי לְהַפִּיעַ תְּרַעַמַת כָּלָל.

רַבִּי חַיִּים מְבָרִיסָק נִזְדַּע בְּחִמּוֹתָיו הַגְּדוּלִּים, אוֹלָם כָּל זֶה נִגַּע רַק לְעַצְמוֹ, וְאֵלּוֹ לִגְבִּי אַחֲרִים הִיָּה מְקַל, וּבְפֶרֶט לִמִּי שְׁאִינוּ בְּקוֹ הַבְּרִיּוֹת. פֶּעַם חָלָה אֶחָד מְבָאִי בֵיתוֹ, וְהַכְּרָחוֹ לְהַסִּיעוֹ לְוִרְשָׁה כְּדִי לְדַרֵּשׁ בְּרוֹפְאִים. רַבִּי חַיִּים בְּעַצְמוֹ הִתְלַוָּה אֵלָיו, וּמִידָּה שֶׁהִגִּיעַ אֶל רִצְוֵי הַרְכָּבוֹת, הִגִּיעָה רַכְבָּת מִיְּחָדָת וּמִהִירָה שֶׁבָּהּ הִיָּה שְׁתֵּי מַחְלָקוֹת בְּלִכְד. רִגִּיל הִיָּה רַבִּי חַיִּים, לְשִׁבְתָּהּ בְּנִסְיוֹתָיו בְּמַחְלָקָה הַשְּׁלִישִׁית הַפְּשׁוּטָה, בָּהּ יָשָׁבוּ הַהִדְיוּטוֹת, אוֹלָם מַחְמַת פְּקוּדָה נִפְשָׁה לֹא רָצָה לְהַשְׁתַּהוּת אֶפְסֵי רָגַע אֶחָד, וְלִכֵּן עָלָה עַל הַרְכָּבָתוֹ וּנְכַנֵּס אֶל הַמַּחְלָקָה הַשְּׁנִיָּה. אוֹלָם כָּל מַשְׁדֵּשׁ הַנְּסִיעָה, שְׁאֲרָכָה כְּשֵׁשׁ שְׁעוֹת, לֹא יָשָׁב אֶפְסֵי רָגַע אֶחָד, אֶלָּא עֲמַד עַל רַגְלָיו. חֹשֶׁשׁ הִיָּה שֶׁמָּא הַרְפּוּד שְׁעַל־צִנִּי הַסְּפָסִלִים בְּרַכְבָּתוֹ, נִגּוּעִים בְּשְׁעִטָּה, וְלִכֵּן הִחְמִיר עַל־עַצְמוֹ לְמִרוֹת הַטְּרָחָה הַגְּדוּלָּה.

בְּמַקְהֵלוֹת הַחֲסִידִים, נִזְהָרוּ מֵאֵד מְלָבִישַׁת בְּגָדֵי צֹמֶר, כְּדִי שֶׁלֹּא לְהַפְשֵׁל בְּעוֹן הַשְּׁעִטָּה. הַחִיד"א מַסְפֵּר, בִּי בְהִנְיָו לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל, פָּגַשׁ אֶת תְּלִמִּידֵי הַבַּעַל־שֵׁם טוֹב שֶׁעָלוּ לְאַרְצֵי הַקֹּדֶשׁ, וּבְרִאשָׁם שְׁנֵי חֲכָמִים "הַמִּתְקַדְּשִׁים וּמִטְהָרִים בְּהִדְרֵי הָדָרִים, וְעַתָּה רֹאֶה הֵנִי מֵאֲנִי דִרְבָּנָן מִכָּף רֶגֶל וְעַד רֹאשׁ, לְבוּשִׁי מִשִּׁי, וְאַבְעִיָּא לְהוֹ לְרַבָּנָן מִה מַצְוָה הִיא זֹאת, וְאֶמְרוּ רַבָּנָן בִּי לְדַעַתְם חוּטֵי פִּשְׁתָּן מְעַרְבִים בְּכָל בְּגָדֵי צֹמֶר וְהָיוּ חֹשֶׁשׁ כְּלָאִים".

רַבִּי מֵאִיר מִפְּרָמִישְׁלֵן הִיָּה מְחַמֵּד מֵאֵד בְּעִנְיָן לְבִישַׁת בְּגָדֵי צֹמֶר, מִפְּנֵי שֶׁחֹשֶׁשׁ מִתְעַרְבֶּת פִּשְׁתָּן וְהַפְשָׁלוֹת בְּאִסּוֹר שְׁעִטָּה. פֶּעַם אֲמַר לְחֲסִידָיו, בִּי הִיצֵר הָרַע מִנִּיחַ אֶת עַצְמוֹ לְאַרְךָ וְלִרְחֹב, כְּדִי לְהַכְשִׁיל יְהוּדִים בְּעוֹן שְׁעִטָּה, וּבְקֶשׁ מֵהֶם לְהַבְטִיחַ לוֹ, בִּי לְפָחוֹת בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה לֹא יִלְבָּשׁוּ בְּגָדֵי צֹמֶר. הֵיטֵב יָדְעוּ מִשְׁחֲרֵי פָנָיו, בִּי אִין דַּעַתוֹ נִזְהָר מְלָבִישַׁת בְּגָדֵי צֹמֶר, וְלִכֵּן הִיָּה מְקַפִּידִים לְלָבֵשׁ בְּגָדִים הַנִּקְיִים מִצֹּמֶר טָרָם בּוֹאֵם אֵלָיו. לְעַתִּים רַבּוֹת הִיָּה מְבַטֵּחַ בְּרַכּוֹת מִפְּלָגוֹת לִיהוּדִים שֶׁבָּאוּ לְפָנָיו, בְּתִנְאִי שִׁישְׁמָרוּ בְּכָל עַת מְלָבִישַׁת בְּגָדֵי צֹמֶר, וְלֹא רַק בַּעַת בּוֹאֵם לְפָנָיו.

עַל רַבִּי שְׁמוּאֵל אֶהְרֵן יוֹדְלִכִּיץ בַּעַל "מַעֲלֵל שְׁמוּאֵל", סִפֵּר רַבִּי יִשְׂרָאֵל יַעֲקֹב פִּישֹׁר, לִיָּמִים רַאב"ד יְרוּשָׁלַיִם, בִּי פֶּעַם רָאָהוּ מְגִיעַ לִישִׁיבַת "עֵץ חַיִּים" וּלְפָנָיו הַתְּנִידוֹ כְּמֹה אֲבָרְכִים שֶׁשׁוּחָחוּ בְּרָגֶשׁ וְלִהֲטֵ. הִבִּין מֵהֶם רַבִּי שְׁמוּאֵל אֶהְרֵן, בִּי שְׁמוּעָה מְהֻלָּלָת עַל כִּי בְּבִגְדִים רַבִּים נִמְצָא שְׁעִטָּה, וּמִידָּה כְּשֶׁשָּׁמַע עַל־כֵּךְ פָּשַׁט אֶת בְּגָדוֹ עַל־אֲתֵר. כְּדִי שֶׁלֹּא יִפְשֵׁל אֶף לֹא לְרַגֵּעַ בְּאִסּוֹר הַחֲמוּר שֶׁל כְּלָאִי הַבְּגָד. בְּהַזְדַּמְנוֹת אַחֲרָת הִגִּיעָה לְאַזְנוֹ הַשְּׁמוּעָה, בִּי יִתְכַן שִׁישׁ חֹשֶׁשׁ שְׁעִטָּה בְּרַפּוּד כְּסִאוֹתָיו, וּמִידָּה נָטַל סִכִּין וְהוֹרִיד אֶת כָּל הַרְפּוּד שֶׁל הַכְּסִאוֹת, בְּלִי לְהַתְעַכֵּב רָגַע אֶחָד.

רַבִּי חַיִּים דּוֹד דּוֹקְטוֹר, שֶׁכָּב פֶּעַם עַל מִשָּׁה אַחַת לְנוֹחַ, וּלְפַתַּע הַתְּגָלָה אֵלָיו רַבִּי דּוֹד מְלִלּוֹב, שֶׁבָּקָר עָבַר לְעוֹלָם שֶׁכָּלוּ טוֹב, וְהִזְהִירוֹ בִּי בְמִטָּה יֵשׁ שְׁעִטָּה. מִידָּה יָרַד מִהַמְּשָׁה, וְכִשְׁבָּדָק אֶת הַחוּטִים, רָאָה בִּי בְאִמַּת הִיָּה בּוֹ חוּטֵי צֹמֶר וּפִשְׁתָּן יָחַד, וְהוֹדָה לַה' שֶׁנִּצָּל מִהָעוֹן הַחֲמוּר הַזֶּה.

בְּעֶרְב יָמָיו שֶׁל רַבִּי אֶרִּיָּה לִיב הַכֹּהֵן הָלָךְ מִסְטָרִי בַּעַל "קִצּוֹת הַחֹשֶׁן", שֶׁכָּב בְּמִטָּתוֹ בְּחִלְשָׁתוֹ, וְתִלְמִידָיו שֶׁמִּשְׁוּהוּ בְּנִגְמָנוֹת וּבְמִסִּירוֹת. סִפֵּר אֶחָד הַתְּלִמִּידִים, בִּי פֶּעַם סִיעַ לְרַבּוֹ בְּלִבִּישַׁת בְּגָדָיו, וּבְאֲשֶׁר בְּקֶשׁ לְהַלְבִּישׁ לוֹ אֶת בְּגָדָיו, הִזְעִיעַ הָרֵב, וּלְמִרוֹת חִלְשָׁתוֹ שָׁאָה בְּקוֹלִי: "זֶה דּוֹקֵר, זֶה דּוֹקֵר!" נִבְהַל הַתְּלִמִּיד, וְנִסָּה לְבַדֵּק שֶׁמָּא נִתְחַבּוּ קוֹצִים בְּבִגְדָיו, אֲדָּה גַם לְאַחֵר שֶׁהִפֵּךְ אֶת הַבְּגָדִים לְצִדָּם הַשְּׁנִי, לֹא מִצָּא בָהֶם דָּבָר, אוֹלָם הָרֵב הַמְשִׁיךְ לְטַעַן בְּתַקְפָּה בִּי הַבְּגָדִים דּוֹקְרִים אוֹתוֹ. פִּקַּח הִיָּה הַתְּלִמִּיד, וְעַד מִהִירָה הִסִּיק בִּי אִין הַדְּבָרִים פְּשׁוּטִים, וּבְדוּאִי חֹשׁ הַ"קִּצּוֹת" בְּנִשְׁמָתוֹ הַזֹּכָה, בִּי הַבְּגָדִים נִגּוּעִים בְּשְׁעִטָּה, וְאִמָּנִם לְאַחֵר בְּדִיקָה קִצְרָה גְּלָה הַתְּלִמִּיד בִּי בְּבִגְדָיו נִתְפָּרוּ חוּטֵי צֹמֶר וּפִשְׁתָּן יָחַד, וְעַמֵּד מִשְׁתוּמָם אֶל מוֹל קִדְשָׁתוֹ הַגְּדוּלָּה שֶׁל רַבּוֹ שֶׁחֹשׁ מִידָּה בְּאִסּוֹר הַחֲמוּר.

הָאִדָּם צָרִיד לְקִים אֶת הַמַּצּוֹת, לֹא רַק פֶּאֶשֶׁר הוּא מְגִיעַ לְעַת זָקְנָה וְאִין בּוֹ כֹּחַ לְחֻטָּא,

אֶלָּא גַם "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאִדָּם וְחִי בָהֶם", כְּשֶׁהוּא עֹדִין חִי, צָעִיר וּמְלֵא חַיִּים. (רַבִּי מִנְחֵם מַעֲנַדֵּל מִקּוֹצֵק)

ספורים

"וּכְמַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ"
(פרק י"ח פסוק ג')

מבאר רבנו האור החיים הקדוש, שראית דבר משפיע על האדם הוֹאֵה: דבר טמא משפיע חס ושלום על טמאה, ולהפך, דבר קדוש משפיע על קדשה. והזהירה התורה, שבאים לארץ כנען ויש שם טמאה, נזהר שלא להיות משפיעים ממנה.

ר' דן סגל שאל מדוע ה' יתברך הביא לנו בדור הזה בפרט נסיון של שמירת העינים? וענה, כי ע"י העינים הזה אדם יכול לתקן לגמרי את כל מה שהוא צריך לתקן בעולם. בשאדם עושה שבירת הטבע, כל הטבע נשבר מפניו וכל הדינים יורדים ממנו והוא זוכה לתקון הנפש.

מעשה ביהודי שעמד על יד הכתל המערבי ונשא תפלה, לפתע הוא ראה לידו יהודי עומד ובוכה בכיות ממשי קורעות לב.

נגש אליו ואמר לו: "אתה מוכן לספר לי מה קרה לך?" אמר לו היהודי: "כן, אני עובד לפרנסתי, הייתי צריך להתחייב בשביל חתנת ביתי סכום כסף גדול, ומאין יבוא עזרי? אין לי את הפרוטה הראשונה לעשות את זה!" "בכמה מדבר?" שאל אותו, הוא אמר לו את הסכום. היהודי שלידו היה כל כך בעל לב טוב ורחום, והוא אמר לו: "אתה פועלת בתפלה שלך, יש לך את כל הסכום לחתנה של הבת שלך" והוא נתן לו את כל הסכום שהוא חסר בעצמו בשביל הילד שלו לחתנה.

אותו יהודי הלך לאח"כ להתפלל מנחה עם ר' שלמה מזועהל, ומיד כשהוא נכנס לביהכ"ס, הרבי קורא לו, ואומר לו: "אני מבקש ממך שתגיד לי מה עשית היום (משוהו מיוחד)" והוא סרב לומר. הרבי שאל אותו פעם שניה "מה עשית היום" והוא סרב שוב. אמר לו הרבי: "אם אתה מספר לי מה עשית היום, אקבע אתך למוד בחברותא". היהודי התלהב כמובן מההצעה המפתה, והשתכנע. מיד ספר לרבי, כיצד ותר על כספי הנדוניה של בנו כדי לשמח לב של יהודי שבור. אמר לו הרבי: "אתה יודע למה שאלתי אותך? כשנכנסת ראיתי על הפנים שלך שזכית לתקן את הנפש שלך גם מדורות קודמים".

האיש הזה היה ר' דוד שכטר, וזכה לבן צדיק מאוד - ר' יעקב מאיר שכטר. לומדים אנו ממעשה זה, כי לפעמים ע"י שאדם עושה מעשה אחד של שבירת הטבע במעשה זה מתקן הוא את נפשו לגמרי.

תשובות מעמוד שני

א. (ל, לו טו ג, לל) "אזיט חזאט זלזל" א.ח.א.

ב. (י, לו טו ג, לל) "זלזלזט זלזל זלזל חזאט חזאט" א.ח.א.

ג. (ט, לו טו ג, לל) "זלזלזט זלזלזט" א.ח.א.

ד. (י, לו טו ג, לל) "זלזלזט חזאט" א.ח.א.

וארטים

"אחרי מות שני בני אהרן בקרבנתם
לפני יהוה וימתו" (פרק ט"ז פסוק א')

נאמר בזהר הקדוש, כי נדב ואביהוא עדין היו למטה מעשרים שנה, ולפיכך נקראו "בני אהרן" כלומר, בנים ברשות אביהם.

אם כן בשאלת השאלה: כיצד נענשו והלא כלל הוא בדינו שאין מענישים לו לאדם במיתה מן השמים בטרם נמלא לו עשרים שנה?

אלא, מהגמרא בברכות דף ל"א מסתבר (לפי הצל"ח שם), שקטן פקח ובר דעת מפלג נענש אפילו לפני גיל עשרים. (לפיכך אמר עלי הכהן לשמואל, בהיותו נער בן שנתיים, שהוא חיב מיתה לפי שהורה הלכה בפני רבו). זהו שאומר כאן הכתוב: "אחרי מות שני בני אהרן" ואם תשאל כיצד נענשו לפני גיל עשרים, הרי מיד משיב על כך הכתוב: "בקרבנתם לפני ד'" מכיון שהיו גדולים בדעת ובמדרגה, עד שהתקרבו מאוד אל השם יתברך, ולכן וימתו" אף כי אחרים בגילם עדין אינם בני עונשין...

"הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא
עליו חטא" (פרק י"ט פסוק יז)

כשאומרים תוכחה לאדם, אין לשם אותו לרשע, אלא אדרבה – יש לפנות אליו בדברים שיש בהם כדי לרוממו ולקרבו, כגון שאינו יאה לו לעשות כדבר הזה, כי אז עשייה התוכחה להועיל.

"הוכח תוכיח" – אם אתה אומר תוכחה לאדם, תשים אותו ל"עמיתך" – שהוא חברך, איש בערפך, ולא תשא עליו חטא – על תשימהו לחוטא, שכן אז יפנה מעליו לחלוטין ולא תעלה בידך מאומה.

ציור מרמז

מצאו למד מרמזים הציורים בהקשר לפרשה

הלכות תלמוד תורה

אם הִיָּה הוא רוצה ללמד תורה ויש לו בן ללמד תורה - הוא קודם לבנו, ואם הִיָּה בנו בבן ומשפיל להבין מה שילמד יותר ממנו - בנו קודם, ואף על פי שבנו קודם לא יבטל הוא, שפשים שמצוה עליו ללמד את בנו כך הוא מצוה ללמד בעצמו.

לעולם ילמד אדם תורה ואחר כך ישא אשה נשא נשא אשה תחלה אין דעתו פנויה ללמד, ואם הִיָּה יצרו מתגבר עליו עד שיוצא שאין לבו פנוי - ישא ואחר כך ילמד תורה.

מלמדו אביו קודם "תורה צוה לנו משה" ו"שמע ישראל", ואחר כך מלמדו מעט מעט פסוקים פסוקים עד שיהיה בן שש או בן שבע הכל לפי ברי, ואז מביא אותו למלמד.

(רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק א')

בדיחות

הראתי שלעשן זה לא בריא, אז הפסקתי לעשן.

הראתי שלשתות קולה זה לא בריא, אז הפסקתי לשתות קולה.

הראתי שלאכל פיצה זה לא בריא, אז הפסקתי לקרא.

שאלו פעם צוללן: "האם נוח בצוללת?"

ענה הצוללן: "נח הִיָּה רק בתבה".

לקוח במסעדה: "מלצר, יש לי זבוב במרק"

מלצר: "אל תדאג, הוא לא אוכל הרבה"

- אבא! יש ג'וק ענק בתור לקולר!

- תחכה שהוא יסיים ותשתה אחריו.

איש נכנס לחנות ואומר: "שלום, אני צריך משקפים".

"נכון", עונה לו המוכר, זה חנות נעלים.

נושא השבוע

פסח שני שחל באחד מימי תענית בה"ב

סעיף א' שו"ע: "יש נוהגין להתענות שני וחמישי ושני אחר הפסח וכו' וממתינים עד שיעבר כל חדש ניסן ותשרי ואז מתענים". ואם חל י"ד אִיר שהוא פסח שני ביום שני של תענית בה"ב, אין מתענים בו, שכן כתוב במגלת תענית (חלון קכ"ט ע"ב) "פסחא זעירא דלא למספד" וכו', והוא הדין לענין תענית. וכמו כן, אין אומרים תחנון, ודי וסליחות דבה"ב. ויש שכתבו שאין סבא שיהיה הטפל חשוב מהעקר, שבי"ד ניסן שהוא יום הקרבת קרבן פסח מתענים הבכורים, ובי"ד אִיר יהיה אסור להתענות, ולא אסרו במגלת תענית אלא הספד אבל תענית מתר, וכן נוהגים במקצת מקומות להתענות ולומר סליחות דבה"ב אף כשחל בפסח שני.

(מצטט מפסקי תשובות ארח חיים סימן תצ"ב)

לתרומות, הנצחות ולקבלת העלון במייל:

hidushey.haparasha@gmail.com

נערך ונלקט ע"י
יצחק דויטש.
וועלוועל בלאק.

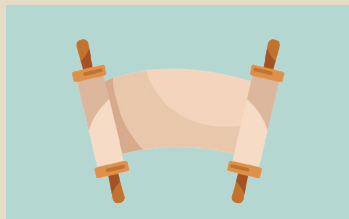
העלון מוקדש לרפואת שרה בת אסתר, שמואל בן שרה, חן אריאל בן אילנית, רפאל יונה בן רינה, נחמן בן רינה ודוד בן זיוה בתושח"י.

הכח של שמירת הלשון

לומדים. משננים. נשמרים. | י"ב אייר התשפ"ה | גיליון 145 | misrad201201@gmail.com

2 הלכות

רב גדליה הוא תלמיד חכם רציני ובעל שיעור קומה, אך נכשל בסיפורי לשון הרע. 'לא נורא' הוא הרהר לעצמו ביום מן הימים: 'לפחות זכות התורה שלי תגן בעד'. רב גדליה לא צודק, וייתן על כך את הדין. (שמייה"ל שער התורה פ"ב ד"ה ואיתא)

יואב הוא עיתונאי הכותב על קווי אופי, מעלותיהם וחסרונותיהם של פוליטיקאים ואישי ציבור, יואב נכנס לגדר של "בעלי לשון הרע". ח"ח (כלל א ס"ג)

צידה לדרך

אם נעזור לזולת
אע"פ שלא חייבים לו,
הקב"ה ייתן לנו
אע"פ שלא חייב לנו.
(הגרש"ז אויערבך)

טעימה שבועית בשמירת הלשון

החלק החמישי

כמו שמסופר על הגר"ח זוננפלד זצ"ל: בערב שבת קודש הגיעה אליו אלמנה עם עוף בידה שנתעוררה בו שאלה. לאחר עיון ממושך התיר הרב את העוף. שאלה האלמנה את הרב: "האם ההיתר הוא לכתחילה?" קרא הרב לרבנית ואמר לה: "תני לה את העוף שלנו, ואנו נאכל את שלה" כששמעה זאת האלמנה, נחה דעתה, היא נטלה את העוף שלה ושבה לביתה.

לומדים אנחנו שגם אם ע"פ ההלכה כך הדין, עלינו לחפש לנהוג לפנינו משורת הדין, כמו שמצאנו אצל דוד המלך, שכאשר היו באים עשיר ועני להתדיין אצלו, ונמצא העני חייב, חייב את העני אך לאחר הפסק הדין שלח לו מעות כדי שיוכל לפרוע את חובו. לפנינו משורת הדין.

מלבד ארבעת חלקי "השולחן ערוך" ישנו את "החלק החמישי" - דהיינו: הפעלת הדעת, ההיגיון והמחשבה של האדם.

אל הגאון ר' יוסף שאול נתנזון, בעל שו"ת "שואל ומשיב" הגיע אברך שביקש לקבל סמיכה לרבנות, קבלו הרב בשמחה ובחנו על כל חלקי השו"ע ומצאו בקי בכל, כל רז לא אניס ליה. בסיום המבחן אמר לו: "שמחתי לראות את בקיאותך בכל ארבעת חלקי השו"ע, אך רציתי לשאול: האם מכיר הינך את החלק החמישי?" התפלא האברך וענה: "אין חלק כזה!" הרגיעו הרב בחיוך ואמר לו: "החלק החמישי זהו דעתו של האדם עצמו, לאחר שיודע את כל חלקי השו"ע, עליו לדעת איך ליישם את הדברים בפועל: "והשבות אל לבבך" צריך לכך חכמה מיוחדת.

שאל את הרב

מפי הרב מרדכי לוי שליט"א, מח"ס "מי האיש החפץ חיים"

דבר זה חמור הרבה יותר מסתם אבק לשון הרע ורכילות, ונראה שהוא איסור דרבנן. ישנם ב' טעמים לאיסור גילוי סוד¹: א. יש בזה נזק לבעל הסוד וסיבה להפר מחשבתו. ב. מגלה הסוד יוצא בזה מדרך הצניעות, שמעביר על דעת בעל הסוד, ומידה זו תביא אותו להיות הולך רכיל.

לסיכום: שיחה בפלאפון נחשבת כדיבור ביחידות, ואם סיפר לו חברו עניין אישי, מחויב השומע שלא לגלות את הסוד, ונחשב כאילו הזהירו שלא לספר.

שאלה: דיברתי עם חבר בפלאפון וסיפרתי לו על ענין אישי שקרה לי בבית. לאחר זמן חבר אחר שדיברתי איתו פלט איזה משפט שהבנתי ממנו שהחבר הראשון סיפר לו את העניין. כעסתי מאוד עליו, והוא טען להגנתו שלא הזהרתי אותו שלא לספר. רציתי לדעת אם הוא צודק, וכעסתי בחינם, וא"כ האם צריך לומר בכל שיחה עם חבר טוב שלא יגלה?

תשובה: כאשר אדם אומר דבר לחברו באופן שנראה שהוא מקפיד שלא יתגלה, כגון שלוש לו באזנו או שמספר לו את הדבר ביחידות בביתו וכדומה, זה נחשב כאילו הזהירו שלא לגלות את הסוד¹. ושיחה בפלאפון נחשבת כדיבור ביחידות וזה מספיק כדי לחייב את השומע שלא לגלות את הסוד. ולהרחבת העניין, המגלה סוד שסיפר לו חברו אין בזה איסור לשון הרע ורכילות, אך

גם לכם יש שאלה בשמירת הלשון? השאירו הודעה בקו - הכח: *8572* שלוחה 7,4

לרפואה שלימה: מיכל בת אורלי בתושח"י.

להפצת העלון ללא עלות: 058-3237681

לתרומות:

בנק פאגי | סניף 182 | מס' חשבון 770043
ניתן לתרום גם בכ. אשראי | ע"ר 580804912

דרכי התקשרות:

משרד: 02-6315255
דוא"ל: office5@hacoah.co.il

המערכת: עמותת "הכח" הוקמה למען הטמעת המודעות בנושא שמירת הלשון ואהבת ישראל. העמותה הוקמה ללא מטרת רווח, וחורטת על דגלה להביא לשינוי ושמירה על כלל ישראל מחטאי הלשון ומהשלכותיהן.

עין רואה / י. גברא

הרב מנחם שטיין שליט"א

את זה, ואם כך - אני לא יכולה לפעול כלום נגד המצב

"תלכי לחדר שלך" מילותיה של הבוסית היו מבולבלות: "תתחילי לעבוד, אני אעזכן אותך בהמשך בעניין העבודה"

היא כשלה מתוך המשרד בחולשה.

יופי לך. תרצה.

עד עכשיו מירת לי את החיים בעבודה. צחקת עליי ולעגת לכל פרויקט שסיימתי, סחפת את כולן נגד הרעיונות שהצעתי. ואני שתקתי. וזהו. עכשיו, בזכותך, אני מפורטת. בגלל משפטי זעם שקשקשת על הקיר, בחוסר טעם. בחוסר אחריות.

היא גישה בעיניים עיוורות אחר פינת-הקפה. מים. רק מים ירגיעו אותה. אופס. איך היא הגיעה בדיוק בהפסקה של העובדות?

"הי, מה קורה, חדווה?" הביטה עליה תרצה מעל הקפה שלה בחיוך מוגזם: "קראו לך לפענח פרשיות פליליות? איך היה? כמה אחוזי הצלחה יש לך? יותר מהפרויקטים שאת יושבת עליהן?"

כולן גיחכו.

"אני לא אמרתי מי זאת הייתה" היא הביטה בה, מנסה לתפוס את מבטה: "זה לשון הרע גמור". נחרת בוז הייתה התשובה המעודנת ביותר שהצליחה תרצה להנפיק: "ואת באמת מצפה שנאמין לך?" שאלה בלגלוג: "מסכנה, לא הצלחת, תודי בזה, אל תסתתרי אחרי מילים מתייפיות, לו היית יודעת, אין סיכוי שהיית שותקת"

חדווה נשכה את שפתיה. אות. זה כאב. אבל שווה לה. שווה יותר מלהוציא מילים גוראיות שאח"כ תתחרט עליהן.

"בסדר" היא פלטה.

"מה בסדר?" תרצה לא הניחה לטרפה להישמט: "קשה לך לומר: 'לא הצלחת, אני לא כזו מוכשרת כמו שכולן מדמינות'?"

איך, איך היא מצליחה למצוא את המילים שמטלטלות את

החיה שבפנים להתפרץ?

"מה את-?" התחילה תרצה שוב ופתאום נעצרה והשפילה את עיניה אל הכוס בחיפזון.

חדווה הסתובבה. הבוסית מאחור. מתי היא הגיעה? "ההפסקה הסתיימה לפני שלוש דקות" היא הודיעה בקור ועיניה התעכבו על תרצה שקמטה את כוס הקרטון שלה בזעם.

העובדות נחפזו לעמדוניהן. מציצות בבוסית ובחדווה שעמדה עדיין בלי נוע.

"אני מתנצלת" אמרה הבוסית אחרי שכולן נעלמו: "מצטערת שדחקתי אותך לפינה. לא תמיד אפשר לזהות כתב, בעיקר כאשר הוא על הקיר, מופרע וזועם, תשתי משהו ותחזרי לעבוד".

היא יצאה מפינת הקפה, ואז חזרה לאחוריה בחיוך קטן: "אבל כמו שתמצא, זה בסדר לומר: 'אני לא יודעת' לא התקבלת לעבודה על סמך הבנתך בגרפולוגיה, ואי הידיעה לא תזיק לך כלל, אפילו לא ל'אגו' שלך".

"חדווה" הבוסית עצרה אותה כשביקשה להתחמק לחדרה, היא נראתה נזעמת: "הגעתי עכשיו?"

"אהמ... כן" היא מילאה כבר את מכסת האחורים לחודש הזה ולשנה כולה. הצילו!

"תוכלי להיכנס אליי כעת?" שאלה הבוסית. "בוודאי" היא חשה פוסעת על אדמה זרה. מה הבוסית מתכוונת לומר לה?

"מה זה?" השאלה ברחה מפיה, המומה ונדהמת. "זה קישוט הקיר החדש שלי" חייכה הבוסית חיוך עקום. כשהיא מנסה לשלב הומור, המצב מסוכן באמת: "מה את אומרת על היצירה הזו?"

"מזעזעת" היא בחנה אותה. הקיר כולו רוסס בגרפטי זועם. נראה שהכותב ניסה להעביר מרחשי ליבו הלוהטים על המדיניות הקשוחה שהתנחלה במשרד.

"ואת יודעת למה קראתי לך?" שאלה הבוסית כמעט בנעימות: "יש לך כישרון לזיהוי כתב יד, כבר נוכחתי בזה, וחשוב לי לדעת מי העזה להיכנס למשרד ולהפוך אותו ל---" היא השתתקה, תרה אחרי מילה שתבטא את זעמה.

חדווה העבירה מבט בוחן על הקיר. האות צ' במשפט: "רוצה להגיש בקשה - מותר לנשום?" יצאה במחול כנגדה. מסחררת.

הגזמת. תרצה! עד לכאן הגעתי?

"... מי אמר-" קולה נשמע מתנשף. רועד: "שזו אחת מהעובדות כאן?"

"בגלל המצלמות!" הטיחה הבוסית בכעס את כף ידה בשולחן.

"מה?" היא התהתה. ולאחר רגע הבינה. המצלמות. מישהי ידעה שהן יצאו מכלל פעולה בתחילת השבוע, ועדיין לא תוקנו, ופשוט ניצלה את שעת הכושר הזאת.

תרצה. איך סיבכת את עצמך כך?

"אני מצטערת" היא לחשה, לא מעיזה להישיר מבט לבוסית: "זה לשון הרע, אני לא יכולה לספר לפני שאקבל היתר מרב על כך"

"מה?????" השאגה הייתה נוראה משצפתה לה: "את חושבת שיש לך אפשרות להחליט על כך? יש לך בכלל איזה שהוא צד שלא לספר לי?"

היא שתקה.

"אל תשתקי. תדברי!" נראה שהבוסית אבדה את שאריות הכבוד העצמי שנותרו בה: "תגידי לי מי הולכת לסיים היום את העבודה שלה כאן. את או הכותבת ההיא"

היא השפילה את ראשה לטבלת השולחן. מנסה לייצב את מחשבותיה.

"טוב" היא גלתה שקולה בוגד בה: "אם איני יכולה לשאול רב. אז נראה שאני זו שאסיים את העבודה כאן"

"את לא רצינית" נעצה בה הבוסית מבט נדהם: "את מתכוונת להפסיד משכורת, מקום עבודה, בגלל איזו... מחרחרת ריב מסכנה!?"

'את לא יודעת כמה את צודקת'. היא רצתה לצעוק: 'מחרחרת ריב מסכנה!'

"אם אני אאבד" קולה רעד: "כנראה שה' קבע

ר' יעקב מראדזימין למד עם רבו, האדמו"ר מפשיסחא את תורת הקבלה עד שהגיעו לנושא תחיית המתים, משהגיעו לנושא זה, ביקש ר' יעקב מהאדמו"ר מפשיסחא: "למד אותי בבקשה איך מחיים מתים". בתחילה, סרב ר' בונים מפשיסחא לגלות זאת לר' יעקב, אך כשר' יעקב הפציר בו מאד, הסכים לגלות לו בתנאי שלא יעשה במידע זה שימוש כלל, אלא רק יבין באופן תיאורטי את סוד כח תחיית המתים, קיבל התלמיד את התנאי ורבו גילה לו את הסוד: כיצד מחיים מתים.

חלפו שנים רבות, ואלר' יעקב מראדזימין הגיע יהודי בוכה ותינה בפניו את צער הנורא על קרוב משפחתו החולה שהגיע עד לשערי מוות. ר' יעקב התלבט מה עליו לעשות, מחד - הוא יודע כיצד לעצור את מלאך המוות מלבוא על החולה, אך מאידך - הוא הבטיח לרבו, ר' בונים מפשיסחא, שלא ישתמש בסוד. ההתלבטות לא ארכה זמן רב, רגשות אהבת ישראל שהיו בליבו גברו עליו, והוא השתמש בסוד שגילה לו רבו והחזיר את החולה לחיים. אך המחיר הכואב היה - ר' יעקב עצמו חלה, נפל למשכב והגיע עד לשערי מוות, והנה, לאחר מספר ימים, ללא סיבה הנראית לעין, שב ר' יעקב לאיתנו סיפר את מה ששמע וראה בשמיים. "בשמיים" הוא סיפר: "צו לגזור עליי גזר דין מוות משום שלא עמדתי בתנאי, והשתמשתי בשמו המיוחד של הקב"ה, שם המסוגל להחיות מתים, והחייתי יהודי, אך אז התערב מלאך לטובתי ואמר: 'הוא איננו אשם! האדמו"ר שלו אשם, למה הוא גילה לו את הסוד? לאחר שהתגלה לו איך מחיים מתים, הוא לא עמד בלחץ, ומשום אהבת ישראל עזה שיש בו, השתמש בסוד תחיית המתים."

הביאו את נשמת ר' בונים מפשיסחא מגן עדן ושאלוהו איך יתכן שגילה לתלמידו את הסוד, סוד שהוא עשה בו שימוש?

הצטדק ר' בונים מפשיסחא וענה: "הוא הבטיח לי שלא ישתמש בסוד, וסמכתי על דברתי!" עיינו ב"ד של מעלה בדברים ופסקו: "הבה נבדוק אם הייתה פעם אחת שר' יעקב הוציא מפיו דבר שקר, שאם הוציא, כבר לא ניתן לסמוך על דבריו כלל!" ולא מצאו.

השמירה של ר' יעקב על מוצא שפתיו הצילה את חייו. "אלוקי, נצור לשוני מרע ושפתותי מדבר מרמה" איך? "נפשי כעפר לכל תהיה" נצור מרע - מלשון הרע. וממרמה - דברי שקר. ולוואי שנזכה.

עצה מעשית: עין רואה!

דמיין שהמדובר נמצא לידך, מאזין לדברך ומתכווץ מבושה, הוא מביט בעיניך ומתחנן: אל תכפיש אותי! האם תמשיך לספר בגנותו?

כח הלשון

המפתח במקום שחיפשתי בו פעמיים (!) וודם לכן.

גם לכם יש סיפור ישועה, בזכות שמירת הלשון?

שתפו אותנו, קו הכח 8572*
שלוחה 7,3

נאבד לי המפתח של הרכב! אני מאמין שבעלי הרכבים שבינינו מבינים את חוסר האונים שחש אדם שמגיע לרכבו ומתחיל לפשפש בכיסיו ומוצא ש- אין. אין מפתח! עליתי לבית והתחלתי לחפש אותו במקומות ההגיוניים יותר וההגיוניים פחות, אבל הוא לא נמצא. ואז קיבלתי על עצמי לשמור את הלשון במשך שעה שבחרתי, שעה שידעתי שאוכל לעמוד בה, ופתאום ראיתי את

הישועה שלי

יש לכם סיפור ישועה אישי ומחזק?
ספרו לנו במספר 8572* שלוחה 7,2
ואולי הוא יתפרסם

אמא שלי החליטה לעשות בבית מבצע של שנה וקימה בזמן, הנושא הזה קצת קשה לי, אבל רציתי מאוד להצליח במבצע ולקבל את הפרס, החלטתי לעשות גם השתדלות רוחנית: אני לא מדבר לשון הרע על אחרים שלי! כמובן, רק אם המעשה לא מספיק. ו... ברור ה' נצחתי במבצע!

התכתי של אלהן

"ומה אתי?" ציץ התפי מתוך הכלוב.
"אתה?" המנהל התלבט מעט: "אתה תשאר פה בינתיים, ותשתדל שלא להפריע."
"ומה אתי, כבוד המנהל?" שאל המנהל בתרעומת.
"אני אשמח שתעזר לי להשליט כאן סדר בכמה דקות" האיר לו המנהל פנים: "ולאחר הפגישה תוכל להכנס אתי לכתבתם של הילדים היקרים וללמוד אתנו את שבעת התנאים."
"אני לא יודע" שפסף המנהל את אגודלו בעצבנות: "זה... בושות אומות!" הוא נחפז ליציאה בצעד כבד: "לא יתכן" הוא מלמל: "לא יתכן שאני אעשה את זה. מצד שני" הוא נעצר באחת: "בושות נוראיות יותר להגיע לגילי ולא לדעת כלום, נו, נראה לי שאני אבוא".

המנהל בקול מדוד: "צריכים להקפיד על שבעה תנאים, שבלעדי אחד מהם, אסור! פשוט אסור! לספר את ספור הלשון הרע."
"אבל כבוד המנהל!" אמר המנהל בתחנה: "אני כבר אמרתי לכבוד המנהל, זה רק לתועלת!"

"נכון" הניד המנהל בראשו: "ובאמת, זה אחד מהתנאים: שהלשון הרע יהיה לתועלת, אחרת - אין לספר!"
"ומהם התנאים?" שאלו ביחד המנהל, אלחנן ודודי.

"אהמ..." המנהל הביט בשעונו ונחרד, השעה תשע! בעוד מספר דקות יכנס לכאן צוות הפקות, והמשדר נראה... שה' ישמר!
"אנחנו משנים תכניות" הוא אמר בדחיפות לפנים המאכזבות שמולו: "יש לי פגישה דחופה, שלאחריה אני אכנס לכתבתם, בעזרה, ואלמד את כלכם את שבעת התנאים".

המנהל מתרגז

"זה לא הגיוני!" פסע המנהל בכעס לתוך החדר: "מי עשה את הכלב הזה? אני כבר אלמד אותו לקח!"
המנהל שתק.

"באמת, כבוד המנהל פוחד שזה לשון הרע? שכלב המנהל לא יחשש, כי אני מתכוון לתועלת!"
"מה זה 'לתועלת'?" שאל אותו המנהל בהזירות.

"מה, כבוד המנהל לא יודע?"
המנהל לא האמין: "תועלת היא שהספור יועיל, יעזר, שנוכל לתקן אותו. ואני לא מאמין, החכמתי את כבוד המנהל!"
המנהל חזר: "אתה מכיר את שבעת התנאים?"
"לא" קרא המנהל בחם: "אני אעשה זאת בלי תנאים, בשביל כבוד המנהל אעשה הכל!"
כשרוצים לספר לשון הרע לתועלת" התחיל

שען שען...

זכר מאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת אחרי קדושים תשפ"ה שנה י | גליון מס' 580

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

ברכת "הגומל" לבחן הגדול

"ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש מבית לפרכת אל פני הכפרת אשר על הארץ ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת" (טו ב)

על כניסת הכהן הגדול לקדש הקדשים ביום הכפורים אמרו חכמים (זהר חדש בראשית כד ב): "כשנכנס הכהן לפני ולפנים... זכה - נכנס שם בשלום ויוצא בשלום, לא זכה - מבין שגי הכרובים יוצא להב וישרף וימות בפנים".

הראשון לציון רבי אליעזר נחום, בעל 'חזון נחום' על המשניות ורבו של החיד"א, הסתפק האם לאחר שזכה הכהן הגדול לצאת בשלום מקדש הקדשים היה עליו לברך "הגומל", כדין מי שהיה במקום סכנה ונצל. הוא שלח את שאלתו לרבי יצחק זרחיה אזולאי, אבי החיד"א, והוא השיבו כי הכהן גדול לא ברך הגומל בצאתו בשלום מקדש הקדשים. הוא נמק את תשובתו כך: אמנם נתקנה ברכת "הגומל" למי שהיה מצוי במקום סכנה ונצל, אולם את קדש הקדשים לא נתן לכנות במקום סכנה, לפי שיציאת הכהן ממונו בשלום אינה תלויה אלא במעשיו.

ואולם בעל 'חזון נחום' לא קבל את דבריו. לדעתו, גם אם יציאתו בשלום של הכהן הגדול מקדש הקדשים אכן תלויה בזכותו, הסכנה בעצם כניסתו לשם מחייב אותו לברך "הגומל" בעת שיצא בשלום.

(מחזיק ברכה [לחיד"א] או"ח ריט א-ב).

להקדים קרבן ותפלה לצרה

"וכי תזבחו זבח שלמים לה' לרצונכם תזבחהו" (טו ה)

רבי שלמה קלוגר מבאר כי פעמים רבות כאשר האדם נתון בצרה, הוא נודר שפשיע נצל מן הצרה יקריב שלמי תודה, ככתוב (תהלים סו יד): "אשר פצו שפתי ודבר פי בצר לי". אלא שקרבן כזה אינו בא מחמת רצונו של האדם להקריב קרבן, שכן האדם היה מעדיף שלא

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

ברכות שהן דורון משלם

ל"ג בעמר בפתח. מבתי כנסיות רבים תעלה בערב שבת הבעל"ט קול שירת "בר יוחאי", ואתו יזרח ויאיר בלבנו אורו של התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי.

בספר הזהר הקדוש, שהותיר לנו רבי שמעון, נחשפים אנו במקומות רבים לשגב מעלתה של ענית אמן. במאמר זה ברצוני להתעכב על גלוי מרגיש שכתב הזהר הקדוש בפרשת עקב (רעא א), ואלו דבריו:

"כאשר ברכה שנגנתה באמן עולה לשמי רום, נפתחים כל שערי שמים לפניך ומכריזים עליה בכל הרקיעים: זהו הדורון ששלח איש פלוני למלך; זהו הדורון ששלח בקיום ובשלמות כראוי".

פלאי פלאות! מדי בקר אנו פותחים את היום באמירת ברכות השחר, אך באפשרותנו לקבץ כיצד יתיחסו אליהן בשמים. בפעלה פשוטה - באמירתן בחברותא, תזכו שהן תתקבלנה בשמים באהבה וברצון, ושכל אחת ואחת מהן תקרא על שמכם ותכתיר כדורון משלם. אם לא ודאתם שמישהו יתיחס אליהן ויענה אחריהן אמן, הפסדתם את היחס המיוחד שהן יכלו לזכות לו בהגיען לשמי רום. כיצד אפשר לעמוד מנגד ולותר על כך בידיים!?

אף הכתוב (תהלים יט טו): "יהיו לרצון אמרי פי" שבו אנו חותמים את תפלת העמידה, מרמז על כך: "פי" (עם הכולל) בגימטריה תשעים ואחד, כמגן אמן. הדרך הבטוחה שאמרי פינו יתקבלו "לרצון" היא בענית אמן.

נפתח את יומנו באמירת ברכות השחר באגזי מי שיענה אחריהן אמן, ובכך פתחו בפניהן שערי שמים, וישפע עלינו רב טובה וברכה.

בקריאת "יהיו לרצון אמרי פי"!

שבת שלום,

218 מכתובת

ברכות השחר בתלכה

בקור בכונה בתברותא

תבוא עליו צרה כלל ולא יאלץ להקריב קרבן בעקבותיה, בעוד הדרך הנכונה והמועילה יותר היא להקדים ולהקריב קרבן מרצון, טרם בוא הצרה, וכמו שאמרו חכמים לגבי תפלה (סנהדרין מז ב): "לעולם יקדים אדם תפלה לצרה".

זהו שאומרת התורה: "וכי תזבחו זבח שלמים לה' - לרצונכם תזבחהו", אל תמתינו לבוא הצרה אשר תאלץ אתכם להביא קרבן, אלא הקדימו להקריבו מרצון, טרם פוקדת אתכם הצרה, ובכך תמנעו מלכתחלה את בואה

(אמרי שפר).

שני סוגי תוכחות

"לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא" (יט ז)

דרש רבי יצחק שמלקיש, בעל ה'בית יצחק':

בשתי דרכים פועל היצר הרע להכשיל את האדם: תחלה, לפני החטא, הוא מפתהו לחטא על ידי שמקטין בעיניו את החטא בטענות והסברים שונים. לאחר מכן, כאשר זממו עלה בידו והאדם נכשל בחטא, משנה הוא את טעמו ומגדיל את חטאו, ובכך מאשו מלשוב בתשובה וטוען באגזיו שפיון שבין כך אפסה תקותו לשוב, מוטב לו שימשיך לחטא ולהנות ממנועמי העולם הזה.

על כך אנו מבקשים "והסר שטן מלפנינו ומאחורינו", היינו שסיר הקב"ה מעלינו את כל אפני פתוי היצר, הן את זה שלפני החטא והן את זה שלאחריו (שו"ת 'בית יצחק' י"ד א דרוש האמונה והאחדות אוח ט - ב).

על פי זה מבאר רבי אליהו אריה אדלר, רבה של דארא, את פשר כפילות הלשון "הוכח תוכיח" בפסוק שלפנינו. כי כן, גם אפני התוכחה הם בהתאם לתחבולות היצר, זו שלפני החטא וזו שלאחריו. לפני החטא על המוכיח, בנגד ליצר הרע, להגדיל בעיניו את החטא עד לשמים כדי להניאו מן החטא, ואולם לאחר שנגשל האדם בחטא, על המוכיח להקטין בעיניו, כדי לעודדו לחזר בתשובה ולעזב דרך רשע

(קנטרס 'תורת אליהו')

דירה שהרחבה בחברותא

המאתגרת. בהסוס מה הציע לשכנו המבגר לברך עמו בחברותא, והלה נענה ברצון.

מדי בקר ירדו השנים אל החצר. מעבר לעשבים השוטים ולגדר האבנים היו עומדים השנים ומברכים יחד. רוח חרישית חולפת ביניהם ונוטלת את הברכות ואת האמנים, לוקחת אותם עמה ומעלה אותם מעלה מעלה עד לכסא הכבוד. ולא רק הרוח הא עוברת בין השנים, אלא גם רוח של ידידות באה ומקרבת את לבותיהם.

לאחר תקופה, כשהשכן המבגר נאלץ להסתגר בביתו בהמלצת רופאיו, בקש הלה משכנו, ר' שמואל, להמשיך לבוא אליו עד לפתח דלתו, כדי לשמור על מנהגם המברך לברך ברכות השחר בחברותא.

ר' שמואל הקפיד לברך עמו, לשאל לשלומו ואף להציע עזרה מתבקשת. ילדיו סיעו לו בקניות ובשליחויות שונות. קשר אמיץ וקרוב התפתח בין השכן המבגר למשפחה הברוכה, שילדיה החלו לראות בו סב נחמד וחביב.

יום אחד, כחצי שנה לאחר מכן, נשמעו דפיקות על דלתו של ר' שמואל. השכן עמד בפתח, כשבדיו מעטפה עבה.

"זה זמן רב אנו אומרים יחד את ברכות השחר", פתח השכן המבגר בקול חם. "החברותא שלנו גרמה לי להפיר אותך לעמק ומקורו. נחשפתי אליך ואל משפחתך המיוחדת. אני מלא הערכה אליכם: על האפן שבו אתם מגדל את ילדיכם לאהבת תורה וליראת שמים, על הסבלנות, על היחס האישי שיש לכם לכל ילד וילד. ככל שההפרות בינינו מעמיקה, כך אני מתמלא התפעלות יותר ויותר."

לאחרונה, כשאני עונה אמן אחרי ברכת 'שעשה לי כל צרכי' היצאת מפיה, אני מרגיש אי נוחות. הרי אני יודע כמה קשה לכם בדירתכם הקטנה והצפופה. לאחר התלבטות רבה, החלטתי להסיר את התנגדותי לבניה, ונוסף על כך, ברצוני להשתתף בהוצאות ולהקל עליך במעט."

ר' שמואל קבל את המעטפה לידי כשהוא המום ונבוך. פתיחת המעטפה חשפה סכום נכבד של כמה אלפי שקלים. לפני שהספיק להודות לשכנו, זה כבר עלה בגרם המדרגות ונעלם...

השגחה פרטית מפלאה נגלתה לעיניו של ר' שמואל: ממתנגד נחרץ הפך שכנו לתומך ואף לשתף ישיר בבניה. תפלתו התגשמה - הנה יכול הוא להתחיל במלאכת הבניה, כשתוך כדי כך זכה גם בשכן טוב נוסף על אלה שהיו לו!

לאחר חדשי בניה ארכים ומתישים, כאשר הוא ומשפחתו נהנים סוף סוף מדירה מרווחת ובה המתאמת לצרכי המשפחה, כל שנותר הוא להודות לבורא העולם ולפרסם את השפע והרוחה שהתגלגלו לביתו בזכות אמירת ברכות השחר בחברותא.

(מפי בעל המעשה)

עצמה - גן עדן של חיי תורה, בקרב שורה ארכה של תלמידי חכמים שהקימו בה בתים של תורה ויראה.

הפתרון היחיד שנראה מעשי, היה הרחבת הדירה הקימת. רבים מדירי הבנינים הסמוכים כבר הרחיבו את דירותיהם. הבנין שבו התגורר ר' שמואל היה מהבודדים שטרם עשו זאת, ורבים מהשכנים אף שוחחו ביניהם על פונה להרחיב בעתיד הקרוב. היה זה צעד טבעי, כמעט מתבקש.

כך החל מסע בירוקרטי ממשך ומיגע שהתפרש על פני שלוש שנים מתישות, בסיומן הצליח ר' שמואל לקבל את כל האשורים הנדרשים. אף כעת נצב לפניו אתגר נוסף, אולי המרעב מכלם - השגת אשור בניה מהשכנים.

הדירים כלם, שהכירו את ר' שמואל ואת ילדיו החנניים, שמחו מאד לאפשר לו להרחיב את דירתו. כלם, מלבד אחד: שכנו המבגר המתגורר בקומה שמעליו. השכן שסמך זה מכבר להשיא את ילדיו לא היה זקוק להרחבת דירתו, וכל שבקש היה שקט ומנוחת הנפש. הרתיעה אותו המחשבה על כמיות האבק, הלכלוך ובמיחז הרעש של הפועלים והקדוחים - שיפירו את שגרת יומו בתקופת הבניה. זאת נוסף לחשש שתאורת הדירה תועם בעקבות השפוצ.

כל נסיונותיו של ר' שמואל, יחד עם הדירים הנוספים שבקשו לעזור לו, לרפך את לבו של השכן, לא צלחו. הוא עמד בסרובו הנחרץ: "אם אתם רוצים דירה גדולה יותר - תעברו לדירה אחרת."

ר' שמואל אהב שלום היה. אין הוא רוצה חליה לפגע ביהודי אחר או להעיב על אורית האחרונה השוררת בבנין. משכך בחר הוא בערוץ אחר, הוא התפלה. מדי

יום ביזמו העתיר בתחנונים לפני בורא עולם שיפתח את לבו של השכן, שיאות לאפשר לו להרחיב את גבולות ביתו.

ואז פרצה מגפת הקורונה. בתי כנסיות סגרו את שעריהם, אך התפלה לא נזנחה גם בימים טרופים אלה. חצר הבנין הפכה ל"חצרות בית ה'", והדירים התאספו בה שלוש פעמים ביום לתפלה.

עם הזמן הכשרה החצר. שטחה מרמ וישר, הצבו כסאות וסטנדרים ארעיים, וקול התפלה נשמע בינות לבנינים הצפופים. ר' שמואל, הנוהג לומר את ברכות השחר בחברותא, חפש שתף חדש לתקופה

מאז נשואיו חי ר' שמואל באותה דירה. דירת שלושה חדרים קטנה באחת השכונות שבמרכז העיר בני ברק.

ברבות השנים גדלה המשפחה והתברכה בששה ילדים. עם כל תינוק חדש שבא לעולם, יחד עם הבכי שובה הלב והאור הגדול, הלכה וגדלה תחושת הצפיפות. הדירה היתה קטנה מכדי להקנות לילדים את המרחב שהם זקוקים לו כדי לגדל

כך החל מסע בירוקרטי ממשך ומיגע שהתפרש על פני שלוש שנים מתישות, בסיומן הצליח ר' שמואל לקבל את כל האשורים הנדרשים. אף כעת נצב לפניו אתגר נוסף, אולי המרעב מכלם - השגת אשור בניה מהשכנים.

בבריאות ובשמחה.

המקום היה צר מלהכיל אותם ואת חפציהם... אין מקום למטה נוספת, ואי-הסדר התמידי אים על שלות הנפש.

הצעות מפתות על דירות חדשות, מרוחות, עברו ליד אזניו חדשות לבקרים. אך כלן דרשו ויתור כבד: עזיבת הסביבה המכרת, עזיבת הפולל ומוסדות החינוך המבחרים שבהם למדו ילדיו ועזיבת השכונה שבה אהב.

הוא התקשה לדמין חיים במקום אחר. הפולל שבו למד היה בעבורו בית שני, ילדיו פרחו במוסדות החינוך המקומיים, והשכונה

מעלת האמן מרבה שלום

"לא תקם ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה'" (יט יח)

בסוף מסכת נזיר (סו ב) לאחר שהביאה הגמרא את המאמר: "גדול העונה אמן יותר מהמברך", הוסיפה והביאה את המאמר הנודע: "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם". את הקשר בין שני המאמרים פרש רבי אליהו שיק, רבה של לידא:

אלמלא קבעו חכמים כי "גדול העונה אמן יותר מהמברך", עלולה הייתה להתעורר מחלוקת בין הבריות במקרים שהצבור יוצא ידי חובתו על ידי שמיעת ברכה מפי אחד, שכן הכל היו חפצים לזכות באמירת הברכה. אף אחר שקבעו כי "גדול העונה", נמנעו מחלוקות אלו. נמצא שבדבריהם הרבו חכמים שלום בעולם (עין אליהו נזיר סו, ב).

עניית אמן אחר "מי שברך"

"לא תקם ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה'" (יט יח)

כתב הערך השלחן (או"ח רטו א): "כששומע שעושים 'מי שברך' לאחד, נכון לענות אמן, ובזה מקים מצות ואהבת לרעך כמוך".

ספר רבי דוד מושיקוביץ אב"ד באניהאד:

רבי שמואל ענגיל מראדומיטשלא שבת פעם בחצר רבו, בעל הדברי חיים. בקריאת התורה הבחין הדברי חיים, כי בין גברא לגברא מעין רבי שמואל בתלמודו.

לאחר התפלה קראו הדברי חיים ואמר לו: "הרשה נא לי להוכיחך. אמנם מחזק אתה כמי שעושה כל מעשיו על פי ההלכה, ועל כן מקפיד אתה ללמד דוקא בין גברא לגברא, אף הלא בשעה זו אומר הגבאי 'מי שברך', והלא עלול להיות שבשל דבקותך בתורה, תסיח דעתך מעניית אמן בשעה שיאמר 'מי שברך' על החולה, ואולי דוקא האמן שלך היא שתחסר להשלמת הברכה ולישועתו של אותו חולה?" (גשמי ברכה עמ' תצד).

העונה אמן נקרא קדוש

"והתקדשתם והייתם קדשים כי אני ה' אלקיכם" (כ ז)

ספר הצואה שכתב רבי נפתלי כץ, בעל 'סמיכת חכמים', הדפס בעשרות מהדורות. בחלק שבו הוא פונה לבניו ומורה להם ארחות חיים, מונה רבי נפתלי בשם האר"י הק' עשרים ואחד דברים המקדשים את האדם, שפאשר האדם נזהר בהם הוא מקים את מצות "והתקדשתם והייתם קדשים". בין הדברים המקדשים מונה רבי נפתלי את עניית אמן בכוונה, ואלו דבריו (אות כא שם):

"כונת אמן פרושו שייענה אמן בכל כחו ממש, כי הקול מעורר הכונה כדלמא לן בתפלות ראש השנה ויום הכפורים שמתר להתפלל בקול רם כדי לעורר הכונה... ויכון בענייתם: 'א-ל מלך נאמן' (ראה שבת קיט ב)... 'א-ל' הוא חסד שנאמר (תהלים נב ג): 'חסד א-ל כל היום'. 'מלך' הוא דין, שנאמר (משלי טז י): 'מלך במשפט יעמיד ארץ'... 'נאמן' הוא רחמים... כמו שאמרו 'אני ה' נאמן לשלם שכר טוב וכן 'אני ה' נאמן לפרע' (ראה רש"י שמות ו ב). גם יכון: שם הוי"ה אדנות, משלב בגימטריה אמן".

ובעשות כל אלה קדוש יקרא, דכתיב: "והתקדשתם והייתם קדשים כי אני ה' אלקיכם", ודרשינן (ברכות נג ב): "והתקדשתם... אני ה' אלקיכם זו ברכה [ברכת המזון], ואם המברך נקרא קדוש קל וחומר העונה אמן שנקרא קדוש כי גדול העונה אמן יותר מהמברך (ברכות שם).

אף השל"ה הק' (מסכת יומא דרך חיים תוכחות מוסר אות קצח) מביא בשם תלמידי האר"י שעניית אמן בכוונה מקדשת את האדם.

בעל הפלא יועץ מביא רמז לכך "שהרגיל בעניית אמן קונה לו קדשה" מפי שסמכה התורה את הכתוב (במדבר ה י): "ואיש את קדשיו לו יהיו" לפרשת סוטה, שנאמר בה (שם כב): "ואמרה האשה אמן אמן" (סמוכים לעד פרשת נשא).

ואכן, בעל ה'חשוני חמד' העיד כי בירושלים כנו יהודי מסים בתאר "קדוש", רק משום שאף בהיותו זמן וחלוש התאמץ ללכת לבית הכנסת כדי לענות אמן על הברכות (נוטרי אמן ח"א עמ' קנז).

"הוא ימליץ טוב בעדני - אדונינו בר יוחאי"

יהודי יקר,

בספר הזהר הק' הבטחנו מפי קדשו של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, כי העונה אמן כהלכה זוכה ל:

פתיחת שיערי תפלה

(זוה"ק בילך רפה ב)

שפע טובה וברכה

(שם)

שמירה והגנה מיוחדת

קריעת גזר דין

(תיקוני זו"ר א)

**פעלה קלה - הבטחות רבות ונשגבות!
אמן בקול, בכוונה ובאמונה.**

**ל"ג בעומר, עת רצון!
אל תעמד מנגד!**

**השכם גם אתה לפאר ולרומם
בעניית אמן אחר המברכים
בבית הכנסת!**

”תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעידנו, אדונינו בר יוחאי”

לקראת ל”ג בעומר מובאים בזאת מעט מזעיר מדברי ספר הזהר הק’ על שוגב מעלת עניית אמן וגדל החובה להקפיד לענותה כהלכה. דבריו הקדושים סדרו על הפסוקים שעל פיהם דרשו חכמי הזהר את סודותיהם הנשגבים על עניית אמן.

גדולי ישראל הדגישו במיוחד את דברי הזהר בפרשת וילך (רפא א וילך), שם הוא דן בארצה בשכרו של העונה אמן, ולאידך גיסא, בגדל ענישו של המזלזל בחשיבותה, חלילה. המעין בדבריו שם יאחזנו חיל ורעדה, וכפי שכתב על כך בעל הפלא יועץ (ערך עניית אמן): ”ידוע כמה הפליגו בזה הקדוש (וילך רפא ב) בגדל ועצם שכר מי שהוא שומר אמונים, שיושב ומצפה מתי יבוא לידו לשמע ברכה כדי לענות אמן. כל קבל דנה [לעמת זאת] תקף וחמור העניש למי שאינו חושש לענות אמן. באמת תסמר שערות אנוש מראות חמור שבו. ולבבות יכאבו על רבים מעמי הארץ שאין נזהרים כלל. ה’ הטוב יכפר בעד, כי לכל העם בשוגגה”.

קריעת גזר דין בזכות עניית אמן

”אז תקרא וְהָיָה יַעֲנֶה תְּשׁוּעָה וַיֹּאמֶר הַנִּינִי”
(ישעיה נח ט)
בתקוני זהר (מא) נדרש כתוב זה על העונה אמן בכל כחו, שובכח עניית אמן זוכה ל”אז תקרא וְהָיָה יַעֲנֶה”. הזהר דורש זאת מכך שהמלה ”אז” היא בגימטריה שמונה, מספר המסמל את האמן, כיון ש”אמן” היא גימטריה של שמונה האותיות בשמות הו”ה וְהָיָה יַעֲנֶה. מכאן סמכו חכמי הזהר לומר: ”כל העונה אמן בכל כחו קורעים לו גזר דין של שבעים שנה”.

וכתב על כך ה”שומר אמונים” (מאמר פתחו שערים פרק א): ”וְהָיָה דְּבָרֵי הַתְּקוּנִים עִמָּךְ בְּסוּדוֹת, וְאֵין לָנוּ עֵסֶק בְּנִסְתָּרוֹת. עַל כֵּל פָּנִים בְּפִשְׁטוּתוֹ כְּפִי דְּבָרֵי הַמִּפְרָשִׁים, מִבְּאֵר שֶׁהַכְּתוּב: ”אֵז תִּקְרָא וְהָיָה יַעֲנֶה”, מְרִמֵּז עַל עֲנִיית אָמֵן שֶׁמִּסְפְּרוֹ כְּמִסְפֵּר הַשָּׁנִי שְׁמוֹת שֶׁהוּא צ”א. וְכֵן אֵז הוּא מִסְפֵּר שְׁמוֹנֶה כְּמִסְפֵּר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת. וְהָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כָּחוֹ נוֹתֵן כֹּחַ לְהַתְיַחֵד אֵלֵינוּ הַשְּׁמוֹת וְאֵז מְתַיַּחֵדִים גַּם הָאוֹרוֹת שֶׁל מַעֲלָה... וְאֵז עַל יְדֵי זֶה קוֹרְעִים לוֹ גִּזְרֵי דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה”.

עוד הוא מוסיף ומבאר, שבעוד שבמסכת שבת (קט ב) מובא: ”כל העונה אמן יהא שמה רבא מברך בכל כחו - קורעים לו גזר דינו”, כאן בתקוני זהר מבאר כי קריעת גזר דין מבטחת לכל העונה אמן, ולא דוקא לעונה ”אמן” יהא שמה רבא”.

”מכבדי” - בעניית אמן - ”אכבד”

”כִּי מְכַבְּדִי אֶכְבֵּד וּבִזִּי יִקְלוּ” (שמואל א פרק ב)
בזהר הק’ (שם) נדרש שעל העונה אמן כהלכה נאמר: ”כִּי מְכַבְּדִי אֶכְבֵּד” ומקבל שכרו גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. לעמיתו, מי שמקל ראש בעניית אמן חלילה, עליו נאמר ”ובזי יקלו” ונענש גם בעולם הזה וגם בעולם הבא.

בספר פרי עץ חיים (שער פגנת אמן פ”ג) הביא רמז לכך שהכתוב ”ובזי יקלו” נאמר על מי שאינו עונה אמן, מכך שסופי התבות של הכתוב (תהלים פג ז): ”מלא פניהם קלון”, הן אמן, וכן ”מלא” אותיות אלם, כלומר שהנהוג פאלם בעת ששומע ברכה ואינו עונה אמן, עליו נאמר ”ובזי יקלו”.

עניית אמן פותחת שערי תפלה

”פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים”
(ישעיה כו ב)

הזהר הקדוש (וילך רפא ב) כותב שכאשר ישראל נזהרים לענות אמן כראוי, אזי כאשר הם מתפללים לפני הקדוש ברוך הוא על צרותיהם, הקול מכריז בכל העולמות: ”פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים” (ישעיה כו ב) - אל תקרי אמונים אלא אמונים; פתחו שערים - כשם שישראל פתחו שערי הברכות, כך פתחו בפניהם שערי תפלה, ותתקבל תפלתם.

על דברים אלו מוסיף ומפרש הרמ”ז (שם): ”כיון שפיהם נתקדש בעניית אמן ובכונה, לכן הבל שלהם עולה ובוקע כל מספים”.

שמירה מיוחדת לעוני אמן

”אֲהַבְנוּ אֶת ה’ כָּל חֲסִידָיו אֲמוּנִים נֹצֵר ה’ וּמִשְׁלָם עַל יָתֵר עֲשֵׂה גִאוּה” (תהלים לא כד)
הזהר הק’ (וילך רפא א) מפרש פסוק זה כך: ”אמונים נוצר ה’ - הקדוש ברוך הוא נוצר ושומר את העונה אמן, ולעמיתו ו”משלם על יתר עשה גאוה”, למי שבגאותו מזלזל בעניית אמן, הוא משלם ומעניש כגמולו (ע”פ מקדש מלך שם).

אמן - מקור מים חיים

”כִּי שְׁתִּים רַעוֹת עֲשֵׂה עִמִּי עֹבֵב מְקוֹר מַיִם חַיִּים לְחַצֵּב לָהֶם בָּאֲרוֹת בְּאֲרוֹת נִשְׁבְּרִים אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ הַמַּיִם” (ירמיה ב ג)

הזהר הק’ (שם) מפרש כי הכתוב ”אתי עזבו מקור מים חיים” מדבר על העוזב את עניית אמן, ואינו מקדש את שמו של הקדוש ברוך הוא בעניית אמן רבנו בחיי (שמות כא לד) מבאר שעניית אמן מכנה ”מקור מים חיים” לפי שהעונה אמן ממשיך ברכה לעולם הזה ”כמי שפותח המעין להשקות הצריכים השקאה”. וכן כתב הזהר (לעיל רפא ב): ”אמן אקרי מבוטא”, כלומר, מקור הנביעה. הכתוב ממשיך ומבאר כי ענישו על כך יהיה ”לחצב להם בארות בארות נשברים” - שירד מדרגה אחר מדרגה בגיהנם עד שיגיע למדור התחתון בגיהנם שנקרא ”אבדון”, ככתוב (משלי טו יא): ”שאל ואבדון נגד ה”.

משל ותבונה

"אשר יעשה אתם האדם וחי בהם" (ויקרא יח, ה).

"איזהו בן העולם הבא?"

משל

עשיר גדול ערך חתנה לבנו. העשיר שלח שליח מיוחד לרב העיר כדי להזמין לחתנה. כאשר הגיע הרב לחתנה, יצא העשיר לקראתו והובילו בכבוד גדול לשבת במזרח. לאחר שהושיבו הוא הניח לפניו ממבחר המאכלים והמשקאות שבחתנה. במשך הסעודה פנה העשיר לרב ביראת כבוד והשתדל להנעים עליו ככל יכולתו את השתיה בזמן הסעודה.

עני אחד מתושבי העיר שמע גם הוא על החתנה המפארת, ומהר אל האולם. כאשר הוא הגיע למקום לא יצא איש לקראתו, ואיש לא הזמין לשבת. עמד העני בפנה, וכבד את עצמו במעט משירי המאכלים שנותרו. שניהם, הרב והעני השתתפו באותה חתנה, ואולם גדול הוא מאוד ההבדל במדת השתתפותם ובהנאה שהם הפיקו מאותה חתנה.

תבונה

מסביר החפץ חיים: נאמר במסכת סנהדרין (צ, ע"א) שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא; אולם אין להעלות על הדעת שהחלק הוא שווה. יהיו אנשים מישראל שחלקם יהיה רב ועצום ויהיו אחרים שיזכו לחלק זעום, כי מעשיהם הטובים יהיו מועטים. את האחד יכבדו מאוד ויעניקו לו את האוצרות הגדולים ביותר, ולעמיתו השני ידחק הצדה, ויהנה מהשירים בלבד.

במסכת מגילה (כח, ע"ב) מובא, שכל השונה הלכות בכל יום מבטח לו שהוא בן העולם הבא. יש לדעת שהלומד הלכות יהיה מחשובי המזמנים, הוא יהיה כבן-בית ממש, "בן העולם הבא". לעמיתו, מי שלא זכה להיות בין הלומדים, אמנם יהיה לו חלק, אולם חלקו עלול להיות דומה לחלקו של העני העומד בפנה ואוכל את שירי הסעודה.

מתוך הספר 'אוצר המשלים על התורה'

מצאו את 10 ההבדלים

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

"יְקָרָה הִיא מַפְנִינִים" - מִכְּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לַפְּנִי וְלַפְּנִים

דְּבַר אֵל אַהֲרֹן אָחִיךָ וְאֵל יֵבָא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרְכֶּת... כִּי בָעֵנָן אֶרְאֶה עַל הַכִּפֹּרֶת. בְּזֹאת יֵבָא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ (טו, ב-ג)

פֶּרֶשׁ רַש"י: "כִּי בָעֵנָן אֶרְאֶה" - כִּי תִמִּיד אֲנִי נִרְאָה שָׁם עִם עַמּוּד עֲנָנִי. וְלִפְנֵי שְׁגָלוֹי שְׂכִינִתִּי שָׁם, זֶהָרָה שְׁלֹא יִרְגִּיל לְבָא, זֶהוּ פִּשְׁטוּטוֹ. וּמִדְרָשׁוֹ: לֹא יֵבָא כִּי אִם בָּעֵנָן הַקִּסְטֶרֶת בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

אוּלַּם הִרְבֵּה מֵהֶאֱחָרֻזִּים סוֹבְרִים, שְׂאֵמָנָם כָּל כְּהֵן גָּדוֹל יִכּוֹל לְהַכְנִס לְקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים רַק בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, אֲבָל אַהֲרֹן הֵכֵהוּ הָיָה יִכּוֹל לְהַכְנִס לַפְּנִי וְלַפְּנִים בְּכָל עֵת שִׁחִפָּץ. וְזֶהוּ שְׂאֵמָרָה הַתּוֹרָה: "וְאֵל יֵבָא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ", אֲבָל "בְּזֹאת יֵבָא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ".

הָאֵם לְמַעֲשֵׂה אַהֲרֹן הֵכֵהוּ "נִצַּל" אֶת הַהֵתֵר הַמִּיחָד שֶׁהָיָה לוֹ וְנִכְנָס לַפְּנִי וְלַפְּנִים לֹא רַק בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים אֲלָא גַם בְּמִהְלָךְ יָמוֹת הַשָּׁנָה?

בְּסוּף פֶּרֶשֶׁת יוֹם הַכִּפּוּרִים נֶאֱמָר (טו, לד): "וַיַּעַשׂ כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה", פֶּרֶשׁ רַש"י: "כְּשֶׁהִגִּיעַ יוֹם הַכִּפּוּרִים עָשָׂה כְּסֹדֶר הָזֶה, וְלִהְיִיד שְׂבָחוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, שְׁלֹא הָיָה לוֹבֶשֶׁן לְגִדְלָתוֹ, אֲלָא כְּמִקְמֵי גִזְרֵת הַמֶּלֶךְ". וּמִכָּאֵן לְמַד הִרְבֵּי מִבְּעֵלְזָא, שְׂאֵף שֶׁהֵתֵר לְאַהֲרֹן הֵכֵהוּ לְהַכְנִס לַפְּנִי וְלַפְּנִים בְּכָל עֵת שִׁחִפָּץ, מִכָּל מְקוֹם הוּא לֹא נִכְנָס לְקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים אֲלָא פַּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה - בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים.

סֵפֶר לִי הִרְבֵּי שְׁלוֹם רוֹטְלוֹי, שֶׁשָּׂאֵלוֹ אֶת מֶרֶן הַגְּרָא"ל שְׁטִינְמָן זצ"ל בָּעֵנָן זֶה, הָאֵם אַהֲרֹן נִכְנָס לַפְּנִי וְלַפְּנִים יוֹתֵר מִפַּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה, וְהִשִּׁיב: וְדַאי שְׁלֹא! הִרִי עַל הַתּוֹרָה נֶאֱמָר (מִשְׁלֵי ג, טו): "יְקָרָה הִיא מַפְנִינִים", וְדִרְשׁוֹ חז"ל (הוֹרֵיֹת יג ע"א), שֶׁהַתּוֹרָה יְקָרָה יוֹתֵר מִכְּהֵן גָּדוֹל שֶׁנִּכְנָס לַפְּנִי וְלַפְּנִים. וְאִם כֵּן הֵגַע בְּנִפְשָׁךְ, אִם הִיתָה לוֹ אִפְשָׁרוּת לִשְׁכַּת וְלִלְמַד דָּף גְּמָרָא אוֹ לְהַכְנִס לְקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, בְּמָה הוּא בָּחֵר? - פְּשִׁיטָא שְׁהוּא יֹשֵׁב וְלִמָּד!

(רַבִּי שְׁלֹמֹה לוֹינְשְׁטֵיין שְׁלִיט"א - נֵאֵה דוֹרֶשׁ)

שִׁכְרוּ טַל הַמִּקְמָה תּוֹרָה וּמִצְוֹת מִתּוֹךְ הַדְּחָק

אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲתֶם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם (יה, ח)

כְּשִׁיחֻדִּי עוֹבֵד אֶת הַקֹּב"ה מִתּוֹךְ הַדְּחָק, וּמִקְרִיב לְמַעַן הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ - אֵין לְתֹאֵר אֵין לְשַׁעַר לְמָה הוּא זֹכֶה. אֵין לֵנוּ מִשְׁגִּים, יְשִׁנָּה מִשְׁפָּחָה אַחַת, מִשְׁפַּחַת שִׁינְקֹר, שְׁכָל עוֹלָם הִישִׁיבוֹת מִקְנָא בָּהּ. כְּמַעַט כָּל בֵּן מִהַמִּשְׁפָּחָה הַזֹּאת הוֹפֵךְ לְרֹאשׁ יְשִׁיבָה. בְּשַׁעְתּוֹ, כְּשֶׁהִלְכְּתִי לְנַחֵם אֶת בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה עַל פְּסִירַת אִמָּם, שְׁמַעְתִּי סְפוּרִים מִפְּעִימִים עַל חַיֵּי הַדְּחָק שֶׁהֵם חֵיו בְּתֵל אֲבִיב. הִיִּיתִי כְּלִי מְזֻעָזֵעַ. זֶה נִתַּן לִי הַסֵּתֶכְלוֹת שׁוֹנֶה עַל כָּל הַחַיִּים. אַחֲרֵי הַסְּפוּרִים שֶׁשְׁמַעְתִּי - אֵין זֶה פֶּלֶא בְּעֵינֵי שְׂאֵכּוֹ לְכָל מָה שְׂאֵכּוֹ!

הָיָה לָהֶם בְּבֵית בְּסוֹף הַכֵּל חֵדֶר אֶחָד. בְּחֵדֶר הָזֶה יִשְׁנֻ, עַל מִזְרָנִים שֶׁהִנָּחוּ עַל הַרְצָפָה, הַהוּרִים וְהַיִּלְדִּים. כָּל שְׁנֵי יְלָדִים יִשְׁנֻ עַל מִזְרָן אֶחָד. כִּיֹּן שְׁלֹא הָיוּ לָהֶם כְּסָאוֹת שְׁלֵמִים, הִנִּיחוּ קֶרֶשׁ בֵּין כְּסֵא לְכְּסֵא וְעָלְיוֹ יִשְׁבּוּ. וְכָל זֶה עָדִין לֹא נוֹרָא, לְמִרְוֹת שְׂאֵחֲנָנוּ בְּהַחֲלֵט לֹא הִיִּינוּ רוֹצִים לְחַיּוֹת כֵּךְ...

מָה שֶׁהָיָה יוֹתֵר נוֹרָא הוּא, שֶׁגַם לָהֶם לֹאכָל לֹא הָיָה. הָאֲבָא הָיָה קוֹנֶה בְּמַכְלֵת לָחֵם יִשְׁן, שֶׁהָיָה נִמְכָּר בְּמַחִיר זוֹל יוֹתֵר. בְּעוֹלָם שֶׁל הַיּוֹם הַכֵּל מוֹדְרָנִי. הַמְּכּוֹלוֹת יִכּוֹלוֹת לְהַחֲזִיר לְמִאֲפִיּוֹת אֶת כָּל הַלָּחֶם שֶׁנִּשְׂאָר. אֲבָל אִזּוֹ לֹא הָיָה מִשְׁגַּח לְהַחֲזִיר לָחֶם. אִם נִשְׂאָר לָחֶם - הָיוּ מוֹרִידִים אֶת הַמַּחִיר וְאֶנְשִׁים הָיוּ קוֹנִים אוֹתוֹ בְּמַחִיר הַמוֹזֵל.

כְּדִי שֶׁהַיִּלְדִּים יֹאכְלוּ אֶת הַלָּחֶם הַיִּשְׁן, הָיָה הָאֲבָא שׁוֹפֵךְ עָלָיו שְׁתֵּי כּוֹסוֹת קֶפֶה, וְעוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ כְּמִין דִּיסָה. אֲלָא שְׁעָדִין הַשַּׁעַם לֹא מִי יוֹדַע מָה... וְלָכֵן הָיָה הָאֲבָא יוֹשֵׁב וּמִסְפֵּר לָהֶם סְפוּרִים, עוֹשֶׂה לָהֶם שְׁמִחָה, וְכֵךְ לֹא הִרְגִּישׁוּ אֶת הַשַּׁעַם שֶׁל הַקֶּפֶה. כְּשֶׁגָּמַר לְסַפֵּר כְּבָר לֹא הָיָה לָהֶם לָחֶם בְּפֶה...

בְּשַׁבָּת, הָאֲבָא, רַבִּי צְבִי, שֶׁהָיָה מִתְמִיד גָּדוֹל, הָיָה יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד דֶּרֶךְ קִבַּע עַד שְׁעָה שְׁתַּיִם בְּלִילָה לְאוֹרָה שֶׁל הַפְּתִילָה שְׁעָלֶיהָ בְּשָׁלוֹ אֶת הַשְּׁוֹלֵנֵט.

סִפְרוּ עָלָיו, שְׁכַשְׁהִיָּה יֵלֵד קֶטָן עֹשֶׂה בְּחִידָר בּוֹ לְמַד "מִבְּצַע יֵלֵד טוֹב". כָּל יֵלֵד הָיָה צָרִיךְ לְסַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה טוֹב שֶׁעָשָׂה בְּמִשְׁכּוֹ הַשְּׁבוּעִי. כְּשֶׁשָּׂאֵלוֹ אוֹתוֹ: "צְבִיקָה! אֵיזָה מַעֲשֵׂה טוֹב עָשִׂיתָ?" הִשִּׁיב: "לֹא עָשִׂיתִי שׁוּם מַעֲשֵׂה מִיְּחָד. אֲצַלְנוּ יִשְׁנִים שְׁנֵי יְלָדִים עַל מִזְרָן אֶחָד. לִילָה אֶחָד אֲחִי הַצִּעִיר, שִׁיִּשְׁן יַחַד אִתִּי, הַסְּתוּבָב בְּמִהְלָךְ הַשָּׁנָה וְנִשְׁכַּב לְרַחֵב הַמַּטָּה, בְּמִקְוֶם לְאַרְכָּה. לֹא רָצִיתִי לְהַעִיר אוֹתוֹ. וְנִשְׁכַּבְתִּי גַם אֲנִי לְרַחֵב הַמַּטָּה, וְלֹא הִצְלַחְתִּי לְהִרְדֵּם כָּל הַלֵּילָה. אֲבָל הָעֶסֶר שֶׁלֹא הִעֲרַתִּי אוֹתוֹ..."

אָדָם עוֹשֶׂה מִשְׁהוּ קֶטָן לְכַבּוֹד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, מִתְאַמֵּץ גַּם כְּשֶׁשָּׁקְשָׁה לוֹ - "אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֲתֶם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם" - ה' יִשְׁלַם לוֹ עַל זֶה כָּפֹל כְּפִלִּים. רִאִיתִי בְּשֵׁם אֶחָד הַגְּדוֹלִים שְׂדִיק בַּלְשׁוֹן הַבְּרָכָה: "הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים" - לֹא כְּתוּב "הַעוֹשֶׂה", אֲלָא "הַגּוֹמֵל", בְּתוֹרַת גְּמוּלָה! אָדָם עוֹשֶׂה מִשְׁהוּ קֶטָן - וְהַקֹּב"ה נוֹתֵן לוֹ עַל כֵּךְ גְּמוּלָה עֲצוּם.

(רַבִּי חֲזַקְיָהוּ מִיִּשְׁקוֹבְסְקִי שְׁלִיט"א - נֵאֵה דוֹרֶשׁ)

חֵדֶר יַחֲוֵד עִם בּוֹרָא הָעוֹלָם

וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהֶל מוֹעֵד (טו, י)

בְּנֵהגָה שְׁבַעֲוֹלָם, שְׂאֵנָשִׁים נוֹשִׁים לְפָרְסָם אֶת מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, וְכֵךְ נִתַּן לְשַׁמַּע אָדָם הָאוֹמֵר: "עוֹזְרִתִּי לְמַשְׁפָּחָה פְּלוֹנִית", "הַכְּנַסְתִּי אוֹרְחִים", "נִתְּתִי צִדִּיקָה".

רַבִּי הֵלֵל זָקֵס זצ"ל, מִרְאֲשֵׁי יְשִׁיבַת חֲבֵרוֹן, יוֹצֵא נֶגֶד הַנֶּהֱגָה הָזֶה, וּפּוֹסֵל אוֹתוֹ מִכָּל וְכָל. מִדּוּעַ?

אָדָם לֹא נוֹהֵג לְפָרְסָם אֶת תְּכֵן הַשִּׁיחּוֹת בֵּינוֹ לְרַעֲיָתוֹ, מִשׁוּם שֶׁהוּא חֵלֶק מִן הַקִּשּׁוֹר הָאִישִׁי בִּינֵיהֶם, וְאֵין זֶה רָאוּי לְהוֹצִיא אֶת תְּכֵנָן הַחוּצָה. כֵּךְ מְצִינוּ בְּגִמְרָא (נִדָּה יז ע"א) שֶׁהָאֲמוֹרָאִים הָיוּ מְגִרְשִׁים זְבוּבִים מִחֵדֶר הַשָּׁנָה שְׁלֵהֶם. הָאֵם כְּשֶׁזְבוּב נִמְצָא בְּחֵדֶר יֵשׁ בְּכֵךְ חֶסֶר צְנִיעוּת? בְּרוּר שְׁלֹא! אֲבָל זֶה הַתְּעַרְבוּת בְּקִשּׁוֹר. לֹא מִתְאַם שִׁיחָה בְּחֵדֶר עוֹד מִשְׁהוּ זָר! בְּדוּמָה לְכֵךְ, גַּם הַמִּצְוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה הוּא חֵלֶק מִן הַקִּשּׁוֹר הָאִישִׁי בֵּינוֹ וּבֵין בּוֹרָא הָעוֹלָם, וְאֵין רָאוּי לְפָרְסָם אוֹתוֹ בְּרַבִּים!

זֶהוּ שְׂאֵמָרָה הַתּוֹרָה: "וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהֶל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ", וְדִרְשׁוֹ חז"ל (לִקְוֹט שְׁמַעוֹנִי אִיּוֹב רָמָז תתקנ): "אֲלוֹ מִלְאָכֵי הַשָּׁרָת" בְּזִמָּן שֶׁהֵכֵהוּ הַגְּדוֹל נִמְצָא בְּקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, הוּא כְּבִיכּוֹל בְּחֵדֶר יַחֲוֵד עִם הַקֹּב"ה. לֹא מִתְאַם שְׁמִלְאָכִים יִהְיוּ בּוֹ!

מוֹבָא בְּסִפְרֵים, שֶׁהָאֲר"י ז"ל הַקִּפִּיד מְאֹד לֹא לְהִרִים אֶת הַקּוֹל בְּשִׁמּוֹנָה עֶשְׂרֵה, וְ"הַמִּשְׁנָה בְּרוּרָה" (קא, ב) כּוֹתֵב עַל כֵּךְ בְּחִרְפוּת: "וְכָל הַמַּגְבִּיָּה קוֹלוֹ בְּתַפְלָתוֹ, הִרִי זֶה מִגְבִּיאֵי הַשִּׁקָּר, שֶׁהָיָה דֶּרֶכּוֹ לְצַעֵק בְּקוֹל לְעַבְדּוּהָ זָרָה שְׁלֵהוּן" מָה קֶרָה? אֶתָּה מְדַבֵּר שִׁיחָה אִישִׁית עִם הַמֶּלֶךְ. אֵף אֶחָד לֹא אָמַר לְשַׁמַּע אוֹתָהּ!

לְפִי זֶה אוֹמֵר רַבִּי שְׁמִשׁוֹן דָּוִד פִּינְקוֹס זצ"ל מִתּוֹךְ מְדַבֵּשׁ: אָדָם חוֹזֵר בְּלִיל שַׁבָּת מִבֵּית הַנֶּנֶסֶת. בְּרוּךְ הוּא, הַמִּלְאָכִים מְלִוִּים אוֹתוֹ. הוּא נִכְנָס בְּבִיתָהּ וְאוֹמֵר בְּרַב רָגֶשׁ: "שְׁלוֹם

עליכם מלאכי השרת. בואכם לשלום, ברכוני לשלום.
תברכו אותי! הם מברכים אותי, ואז הוא ממשיך ואומר:
"צאתכם לשלום!" - צאו החוצה!

האם זו התנהגות תרבותית? הרגע הם נכנסו אליך הביתה!
רק קבלת מהם ברכה, וכבר אתה אומר להם שלום? תוציא אותם
מהבית אחרי ברכת המזון. אתה יודע מה? לפחות תקדש על היין,
שישמעו קדוש. מה זה לומר להם מיד ללכת הביתה?
אומר הרב פינקוס: מובא בחז"ל (דברים רבה א, כא): שכשם שאם מלך
ומשרוניתא יושבים ביחד ובא אדם ומצטרף אליהם הוא חזב מיתה,
כך השבת היא רק בין עם ישראל לקב"ה, ואין לאף אחד מלבדם
רשות להנות ממנה.

לפי זה מובן שסעדת שבת איננה סתם סעדה. היא חדר יחוד של
עם ישראל עם בורא העולם! לפיכך אנו אומרים להם: 'מלאכים
יקרים, עם כל הכבוד וההערכה, צאו בבקשה החוצה. זה לא מתאים
שתשארו פה!'

(רבי חזקיהו יוסף קרלין שליט"א - נאה דורש)

בזכות הצעקה של הרב'ה

קדשים תהיו... איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' (וי, ב-ג)

בפסוק כתובים ארבעה ענינים שלכאורה אין קשר ביניהם: א.
קדשים תהיו. ב. איש אמו ואביו תיראו. ג. את שבתתי תשמרו. ד.
אני ה'.

הרב צבי אליאד ספר ספור מדהים שארע עם יושב ראש ועד הישיבות
הרב משה דוד סגנבובים בשנת תש"ה, סמוך לסיום מלחמת העולם
השנייה.

באחד מימי 'בין הזמנים', בעת ששקה בחפשה בכפר פינס, נגש
אליו קבוצניק ואמר לו: "אני חבר קבוץ של השומר הצעיר הנמצא
סמוך לקאן. יש שם עכשו ברית מילה וחסר לנו עשירי למנין. אבקש
לקחת את הרב ברכבי, הלוך ושוב, כדי להשלים לנו מנין". הרב
סגנבובים הסכים וכעבור דקות ספורות הם הגיעו לקבוצ.

שח הרב סגנבובים: ראיתי שם מחזה שלא ראיתי מעודי. המוהל היה
חלוני, לבש מכנסים קצרות, ונעל סנדלים תנכיים. לראשו, לכבוד
המעמד, הניח כפת קרטון. עקבתי אחריו וראיתי שהוא עשה את
הברית בממחיות ובמקצועיות, כמו גם כל נהול השקס והברכות.
משהו לא 'הסתדר' לי... נגשתי למוהל להחמיא לו על עבודתו
המקצועית והתחלתי לרחרח, בעדינות, אודותיו.

הוא הבין בדיוק מה אני מבקש לדעת... לפני שהספקתי לשאל את
ה'אם תאמר', הוא פתח ב'יש לומר' ומנע ממני את המבוכה. וכך
אמר:

"כבוד הרב לא יסתכל עלי ככה כמו שאני נראה. לפני המלחמה
גרתי ברומניה והייתי חסיד ויז'ניץ של האמרי חיים, עם כל הלבוש,
השטר'ימל והכל. אבל אז, כבוד הרב, באה השואה... זרקתי הכל
והגעתי לארץ. לקבוצ הזה. כפי שאתה רואה, אנשי הקבוצ כאן
רחוקים מאדישקוויט, אבל לעת הצורך אני עושה כאן בריתות.
בחו"ל הייתי המוהל בויז'ניץ, ומזה הגיעה לי הממחיות והמקצועיות
בעריכת בריתות".

לאחר שסיים, ממשיך הרב סגנבובים, נגש אלי אבי הבן, גם הוא
קבוצניק, והודה לי על השתתפותי. "בהזדמנות זו אבקש ממך הרב
סגנבובים בקשה נוספת", אמר. "חמי, אדם מבגר, קשיש שמתניד רק
על כסא גלגלים, גר כאן בבית האבות שבקבוצ. הוא לא היה מסגל
להגיע לברית, ואבקש ממך, אם תוכל בבקשה להכנס אליו ולאחל
לו מזל טוב לכבוד הברית של נכדו. זה בודאי ישמח אותו מאוד".

כמוכן שהספקתי בשמחה. אם יש לי הזדמנות לכבדו ואף לקים
מצות בקור חולים - בודאי שאנצל את ההזדמנות ונכנסתי אליו.

הצגתי את עצמי כיושב ראש ועד הישיבות, חסיד קרלין. כששמע
הזמן שאני חסיד קרלין 'התעורר לתחייה' ואמר: "אוהו! חסיד
קרלין! בא ואספר לך ספור על האדמו"ר שלך שנספה בשואה.
אני, ספר הזמן, יוצא גרמניה. יום אחד הגיע האדמו"ר מפרקלין
לברלין לספול רפואי. אנחנו, היקעס, לא ראינו מימינו מה זה

חסיד, וקל וחומר לא מה זה אדמו"ר. היקים, שלא כיוצאי
פולין, לא התחברו לכל הסגנון הזה. זו היתה אטרקציה
גדולה עבורנו, כששמענו שבביל שבת ימים האדמו"ר שיש.
כלם הגיעו לבית הכנסת הגדול בברלין. גם אנחנו, שהיינו
כבר חלונים גמורים, מחללי שבת, הגענו. לא נכנסנו לבית הכנסת,
אבל צבאנו על החלונות מבחוץ.

"הרב'ה פתח ואמר: 'אצלנו בקרלין לא נהוג שהאדמו"ר אומר
'תורה' בטיש. אבל מכיון שכאן אני אורח, אכבד את מארחי שבקשו
ממני לומר'. והוא פתח ואמר, והדברים שלו עדו מהדהדים באזני
עד עצם היום הזה:

"השבוע קוראים בתורה פרשת קדשים. התורה אומרת: 'קדשים
תהיו... איש אמו ואביו תיראו ואת שבתתי תשמרו אני ה' אלוקיכם'.
מה הקשר בין ארבעת חלקי הפסוק? אלא, אמר הרב'ה:

"כשאני נמצא בקרלין, עם החסידים שלי, אינני צריך לדבר הרבה.
מספיק שאני אומר להם שתי מלים: 'קדשים תהיו! והם כבר מבינים
מה עליהם לעשות. הם גם יודעים את פרוש הרמב"ן על הפסוק מי
נקרא 'קדוש', ומי שמים את הדברים.

"אבל יש אנשים, המשיך הרב'ה, 'שאי אפשר לומר להם 'קדשים
תהיו'. הם לא אוזנים בדרך הזאת. מהם צריך לבקש: 'איש אמו
ואביו תיראו' - לכל הפחות תתנהגו כמו שההורים שלכם התנהגו.
אל תעזבו את המסורת. ראיתם אבא ואמא, ראיתם חנוך, ראיתם
אהבת ה' ויראת שמים, אל תעזבו את הדרך.

"ויש סוג שלישי, יהודים שהתרחקו עוד יותר. הם כבר עזבו את
הדרך של הוריהם. להם צריך לומר שלכל הפחות 'את שבתתי
תשמרו' - תשמרו שבת!

"אבל יש גם סוג רביעי, אמר הרב'ה, 'אלה שנמצאים כאן על
החלונות. אתם, הצעירים, שלא רציתם להכנס לתוך בית הכנסת.
התבישתם להכנס כי גם שבת אינכם שומרים. לכם, אומר הקב"ה:
דבר אחד כן תזכרו. תזכרו ש'אני ה'! תזכרו שיש אלקים בעולם!
שהבנים לא יתחתנו עם גויות, והבנות לא יתחתנו עם גויות! אני
ה'!"

"לבת שלי", סים הישיש את ספורו, "היה חבר גרמני, גוי. למחרת
אותה שבת, ביום ראשון, התחלתי לארוז מזודות. עולים לארץ
ישראל, אמרתי לבני ביתי. הבנתי שאם נשאר בברלין - בתי
תתנתק מעם ישראל ותתחתן עם הגוי. כעבור שבועיים הגענו כאן
לקבוצ. הבת ברוך השם התחתנה עם יהודי, אמןם קבוצניק אבל
יהודי! והיום היתה הברית של הבן שנולד להם. כל זה בזכות הצעקה
'אני ה' של הרב'ה!", סים הישיש את ספורו.

(רבי יעקב שיש שליט"א - נאה דורש)

אין להוכיח על כל הפגמים בפעם אחת

הוכח תוכיח את עמיתך (יט, י)

על פסוק זה דרשו חז"ל (בבא מציעא לא ע"א): "הוכיח תוכיח - אפלו
מאה פעמים".

מבאר רבי דוד קלון זצ"ל בספרו "קריאת ספר": אם אדם יוכיח
יהודי שאינו שומר תורה ומצוות ללא הרף, ויבקר אותו על כל צעד
ושעל, יהיה לו קשה מאד לקבל את דברי התוכחה. לכן אמרו חז"ל:
"הוכח תוכיח - אפלו מאה פעמים", לאמר: אל תמהר ותאמר לו
את כל ההערות שיש לך כבר בפעם הראשונה שאתה מוכיחו, אלא
תחלק אותן לתוכחות נוספות, וכך תוכיח אותו מדי פעם ואפילו
מאה פעמים.

דבר זה נכון הן בקרוב רחוקים והן בקרוב קרובים, ואפלו בתוך ביתו
של האדם. אם אדם אינו מסגל לראות חסרונות אצל ילדיו ומיד הוא
פולט גערה, הוא לא יוכל לחנך את בניו בדרך הטובה, משום שהם
לא יוכלו לעמד בארבע אמותיו כשהם שומעים ממנו תוכחה על כל
צעד ושעל. לפיכך, עליו לשבר את הרצון להוכיחם על כל
הפגמים שבהם ברגע אחד ולהוכיח בכל פעם רק מעט, וכך
יוכל לקרובם באהבה ולשנות את דרכם לטובה.

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

פרשת אחרי מות - קדושים

י"ב אייר תשפ"ה

שנה ז' | גליון מס' 269

בפיקוח
רבנים ומחנכים
שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו 'בני בינה'
טל': 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

דרך עמדות נדרים פלוס: 'בני בינה' -
ארגון בני בינה לילדי בני התורה
או בטל' 055-6705847

בינו נא זאת

"בכל פעם שהיה מצליח על אחד מארבעת סוסיו האבירים, היה הסוס המכה מקפץ מרב כאב"

בזריזות אפיקית שחרר האפר את שני סוסיו מעגלתו, רתם אותם למרכבתו של האציל, תחת ארבעת הסוסים האבירים, הדחיר אותם אחת ושניים, וכך נהרץ עין משך צמד הסוסים את הכרכרה התקועה, והוציאה חיש מהר מן הבצה.

הפלא הפול הרעיש את האציל ופמליתו, "הכי צד זה הצליחו שני סוסים כחושים, את אשר לא צלחו ארבעת סוסיו האבירים"? תהה האציל באזני העגלון הפכפכי.

"אסביר לך את ההבדל בין הסוסים שלי לשלך", השיב לו האפר. הסוסים שלי הם שני אחים, שגדלו יחד מאז היותם סוסים קטנים, אכלו מאבנים אחד ובלו יחד את מי חיהם, הם קשורים זה לזה באהבה ואחדות, וכאשר אני מכה את אחד הסוסים, השני מרגיש כאילו אני מכה גם אותו, והוא חש מיד לעזרתו של אחיו, וכך הם מצליחים בכוחות משותפים לחלץ את הכרכרה מבין טובעני.

לעצמם זאת, לך יש אמנם ארבעה סוסים אבירים וחזקים, אבל כל סוס אין לו קשר או חבה אל הסוס השני, וכאשר הרב מכה את אחד הסוסים, עומדים כל יתר שלשת הסוסים בחסר מעש, מביטים מן הצד בפנשה, ואינם משים כתר לסיע לאחיהם המכה. יוצא אפוא שרק סוס אחד מנסה בכל פעם למשוך את הכרכרה, ולכן אין בכוחם של סוסים האבירים לחלץ עגלה טובעת מתוך בצה עמקה.

זהו ההבדל שראה אותו החכם בין צבא נפולאון הצרפתי לצבאו של הצאר הרוסי, ובחכמתו הרבה חזה את נצחון הצד הרוסי שהיה צבא אחיד שכל אחד מחיליו התמסר ודאג לחברו, לעצמם צבאו של נפולאון, למרות שהיה גדול פי כמה מצבא רוסיה, אבל מרב היה מעמים שונים, שאף אחד מהם לא דאג לגורלו של חברו.

"תודה רבה על הנקסט האורחים", פנה אלינו היהודי נשוא הפנים שישב בספסל המקביל, והוסיף: "בעוד שתי תחנות אני יורד", נאלו אני" פנה אחד בספסל השני, "אני יורד כבר בתחנה הקרובה, אתם יכולים בינתיים להתרווח בספסל שלי".

"לא שמנו לב, גם אנחנו צריכים לרדת בתחנה הבאה", השיב לו אבא, כשהוא מפטיר לעברנו: הם סופרים תחנות שונות עד שצרינו לעד שלהם. גם אנו נמצאים אנו בעצומה של ספירה לקראת היעד הנקסף; נמצאים אנו בעצומה של ימים קדושים, ימי ספירת העומר, ימי הנכה להיות ראויים לקבלת התורה, אה מאידך גיסא - ימים אלו מפסח ועד עצרת" הם ימי אבלות על שנים עשר אלף וזגולת תלמידי רבי עקיבא, שכל אחד מהם מעמד היה להיות "מוסר התורה" לדורות הבאים, וכשנפטר מן העולם - היתה זו טרגדיה ואסון שאי אפשר כלל לתאר, "היה העולם שומם".

כל כך למה? מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. "תוכל לשבת פה!" אמר נער צעיר שתמרילו תפס מושב שלם במשך כל הנסיעה, וכעת, כנראה לאחר ששמע את הדברים, מצא מקום לתמרילו על ברקיו, והציע את המקום הפנוי לידו לאבך שונות לעמוד.

"אני מודה לך מאד. בתחנה הקרובה אני יורד!" מנהגי האבלות שתקנו לנו חז"ל נועדו להזכיר לנו, לחשב כל אחד על צרכיו ומחסורו של האולת ולנהוג בו כבוד כפי שהיינו רוצים שיתקשו אלוהים לא היינו רוצים להשאיר במתנה. וכן שמחנו שהיה בידינו לתת מקום ישיבה לאחרים. לא לחשב רק על עצמנו.

"ואהבת לרעך כמוך, אני ה'", מדוע צריך לאהב כל יהודי? התשובה היא: "אני ה'", האדון של כלם, כי עם ישראל כולו עבדיו של הקדוש ברוך הוא, ורק בכוחות משותפים נוכל לקום את רצון השם בשלמות.

זכור תמיד: אם קלע לסביבתכם יהודי שזקוק לעזרה - בין עזרה גשמית, ועל אחת כמה וכמה סיוע ועזרה רוחנית - נרגיש נחוש את כאבו ומחסורו של אותו יהודי, ונתאמץ בכל יתלנו לסיע בידו, כפיכאל אנחנו עצמנו זקוקים לעזרה זו, כך נהיה ראויים ומוכנים לקבלת התורה "כאיש אחד בלב אחד".

שצבע עורו היה צח כשלג, לצדו רתמו את הסוס הערבי השחר, אחרי את הסוס האנגלי המנומר, ולבסוף את הסוס הפקוטי שצבעו היה חום אדמדם.

מסע הציד התנהל כמתוכנן, הסוסים היו מהירים ונמרצים, והכל התנהל למישוריו.

באחד הימים בשיאו של מסע הציד בתוככי היער העבות, ראו האציל ופמליתו אילה הדוית מראה וארפת רגלים מלדת בקלילות בין ההרים שסביבות היער.

תמד לו האציל את האילה הדוית המראה, והורה לרוב הכרכרה לזרוק בעקבותיה, ומרב חפזו לא שם לב הרב לבצה העומדת בפניו, וכך הוביל הוא את מרכבת האצילה הישר לתוככי הבצה הגדולה והסובענית שהיתה למרגלות ההר.

הסוסים החלו לשקע בבוץ הסמיך והטובעני, ועל אף שהרוב המימיו הפציר בהם ודרבן אותם כמנהגו תמיד, לא הצליחו הסוסים לחלץ את הכרכרה מתוך הבצה העמקה.

בקש הרוב מהאציל ופמליתו לרדת מן המרכבה, כדי להקל קמעה מן המשא הכבד, אולם גם לאחר שהצליחו לצאת בזריזות בלא לטבוע בבוץ הטובעני, לא עלתה בידו של הרוב להדחיר את הכרכרה ולהוציאה מתוך הבץ.

מחסר בררה, הרים הרוב את השוט שבידו והחל להצליף בפסוים האבירים בכל כוחו. אולם בכל פעם שהיה מצליח על אחד מארבעת סוסיו האבירים, היה הסוס המכה מקפץ מרב כאב, מנסה למשוך בכוחות עצמו את

הכרכרה.

אך עוד ועוד משפחות עולות לאוטובוס, אנשים נשים וטף, וכלם שמחים להצטרף ולוותר על הנוחות האישית שלהם, ובסופו של דבר רק מעט אנשים נשארו לעמד במהלך הנסיעה.

"ישר כח על הנקסט האורחים", הפטיר לעמנו יהודי נשוא פנים, שהתישב בכבידות בספסל הסמוך.

"נזכרתי פתע בספור מענין ומאלף", פתח אבא לעבר המצוטטפים יחד עמו בספסל, בעוד האוטובוס עוצר בתחנה נוספת ומתמלא בנוסעים נוספים.

היה זה לפני מעט יותר ממאתים שנה, כאשר הקיסר הצרפתי נפולאון פתח במלחמתו המפרסמת נגד הצאר הרוסי, וכל מדינות העולם בטוחות היו כי צבאו העצום והבלתי מנצח של נפולאון יבס במהרה ובקלות את הצבא האדום הרוסי.

אך היה חכם אחד שנבא דוקא את נצחון של הצבא האדום על פני הצבא הצרפתי, למרות שהצבא הרוסי היה קטן בהרבה מהצבא הצרפתי. וכפי שצפה אותו החכם, בסופו של דבר כך אכן היה, לאחר סדרת קרבות ומלחמות הצליח הצבא הרוסי להביס ולהדחיק את הצבא הצרפתי העצום.

כאשר נשאל אותו החכם לאחר הנצחון המפתיע של הצבא הרוסי, כיצד זה ידע לנבא את העתיד, שבר החכם את אונותיהם של מאזיניו במשך נוקב:

מעשה האציל עשיר, בעל אחוזת רחבות ידים ויערות עד ונקסים רבים, את זמנו הונו ומרצו השקיע האציל ברכישת סוסים אצילים ומשפחים, מזגים שונים ומיוחדים, שהובאו במיוחד מקדויות מרחקות.

עם בא האביב והפירות השלגים, הודיע האציל למשרתיו כי ברוצנו לצאת יחד עם פמליתו למסע ציד ארץ, ועל כן מבקש הוא שירקמו למרכבתו ההדויה את ארבעת הסוסים האבירים והחזקים ביותר שצארו.

לאחר בררה קפדנית, רתמו המשרתים ארבעה סוסים אבירים וחזקים למרכבתו של האציל: בראש ובראשונה רתמו את הסוס המפרי החזק והמהיר, אותו רכש האציל בדרמים מרבים, מטבעות.

מוצאי שבת קדש, שעת לילה מאחרת, ואנו מוצאים את עצמנו ממתנים זמן רב לאוטובוס שבושש מלבוא.

לאחר המתנה ממשכת ומוקטת נצפה חרטומו של אוטובוס בעקול הרחוב, אך להרדתנו - חף הוא על פניו מבלי לעצור, כשהנהג מסמן בידו תנועה בלתי ברורה.

לאחר דקות ארוכות שוב נצפה אוטובוס באפק, אשר התקדם לכיוונינו ונעצר באטיות סמוך לתחנה.

האוטובוס היה כבר מלא במשפחות ונוסעות ועליות אשר עלו בתחנות שלפנינו, ועל כן נאלצנו להרחיק עד חלקו האחורי של האוטובוס.

התרוננו בספסלים הריקים האחרונים שעוד נותרו בו. "הודו לה' כי טוב", הפטירה אבא, "חששתי שמא נאלץ לחפש מקום לינה כאן בעיר".

האוטובוס ממשיך במסלול נסיעתו, וזמזום המנוע נבלע בחשיכת הלילה.

אך כשהתקרבו לתחנה הבאה, אי אפשר היה לפסס את המחנה של משפחות רבות טעונות עגלות ומונדות, מנופפות בתנועות נואשות לעבר נהג האוטובוס.

"אין מקומות ישיבה", נשמע הקול אי שם מבין המושבים, כמרמז לנהג שיתעלם מהעומדים בתחנה וימשיך הלאה בנסיעתו.

"איהן אכזריות", הפטיר אבא, "הרי אם הוא עצמו היה ממתין בתחנה, בטח היה מתחנן שיעצרו לו".

"בואו נצטוו יחד", פנה אבא אל יעקב: "חיהאל יוסי, והכריז בקול: 'יש כאן מקומות פנויים!'".

עברנו יחדיו כלנו להצטרף בספסל עם אבא, ותוך כדי כך פתח הנהג את שני דלתות האוטובוס לרוחיה.

"מי קמעה ישאל", הפטיר אבא בחיך רחב, "פלאי פלאים". בהתחלה היה נראה שהאוטובוס עמוס, ואין כלל מקום ישיבה פנוי.

אך עוד ועוד משפחות עולות לאוטובוס, אנשים נשים וטף, וכלם שמחים להצטרף ולוותר על הנוחות האישית שלהם, ובסופו של דבר רק מעט אנשים נשארו לעמד במהלך הנסיעה.

"ישר כח על הנקסט האורחים", הפטיר לעמנו יהודי נשוא פנים, שהתישב בכבידות בספסל הסמוך.

"נזכרתי פתע בספור מענין ומאלף", פתח אבא לעבר המצוטטפים יחד עמו בספסל, בעוד האוטובוס עוצר בתחנה נוספת ומתמלא בנוסעים נוספים.

היה זה לפני מעט יותר ממאתים שנה, כאשר הקיסר הצרפתי נפולאון פתח במלחמתו המפרסמת נגד הצאר הרוסי, וכל מדינות העולם בטוחות היו כי צבאו העצום והבלתי מנצח של נפולאון יבס במהרה ובקלות את הצבא האדום הרוסי.

כאשר נשאל אותו החכם לאחר הנצחון המפתיע של הצבא הרוסי, כיצד זה ידע לנבא את העתיד, שבר החכם את אונותיהם של מאזיניו במשך נוקב:

מעשה האציל עשיר, בעל אחוזת רחבות ידים ויערות עד ונקסים רבים, את זמנו הונו ומרצו השקיע האציל ברכישת סוסים אצילים ומשפחים, מזגים שונים ומיוחדים, שהובאו במיוחד מקדויות מרחקות.

עם בא האביב והפירות השלגים, הודיע האציל למשרתיו כי ברוצנו לצאת יחד עם פמליתו למסע ציד ארץ, ועל כן מבקש הוא שירקמו למרכבתו ההדויה את ארבעת הסוסים האבירים והחזקים ביותר שצארו.

לאחר בררה קפדנית, רתמו המשרתים ארבעה סוסים אבירים וחזקים למרכבתו של האציל: בראש ובראשונה רתמו את הסוס המפרי החזק והמהיר, אותו רכש האציל בדרמים מרבים, מטבעות.

אשרי העם הם לומדיך

כשהתקרה נכנס לפתח, הוא עוד הסיפק! לשמע את הדי ההתנצחויות הלוהטות, בצד או נגד, 'כן לנסע' 'מאן לנסע', 'בדאי שלא!' 'זה לא לל"ג בעומר' ועוד כהנה וכהנה טעוניהם. הוא הבין מיד שהנושא שבעל הפהקרה היה האם ראוי ונכון לנסע למרון ולהשתתף בהוללה המונית המתקיימת שם. דודי שבא מבית חסידי ספר על התכנית שלו לנסע, ויכל הנראה הלהיב את הילדים ועורר סערה בפתח.

כששקטו הרוחות החליט הרבה שיעליו לעשות מעט סדר בדבר: "ילדים חביבים ויקרים" הוא פתח, "אין ספק שמקום ציונו של התנא הא-לקי רבי שמעון בר יוחאי הוא מקום קדוש ומיוחד עד מאד, ומסגל הוא שתתקבל שם התפלות. וכידוע עד כמה טרחו גאונים עולם מדורות עברו לעלות על ציון קדשו במרון. אולי עוד ארחיב לכם בהזדמנות, בלי דבר, על כך. כעת בראוני להביא לכם מה שקבלתי מרבותינו גדולי ישראל וזרונם לברכה, בקשר לנסיעה ביום ל"ג בעומר, מה שהורו לבני הישיבות. חשוב שלא תסחפו אחרי כל מה שמדברים וכותבים. יש לנו מסורת ברורה גם בענין זה.

ראשי הישיבות והמשגיחים, גדולי התורה והיחזקא זצ"ל מאז ומקדם עוררו כי מקומם של עמלי התורה אינו בעליה המונית למרון בל"ג בעומר, ואדרבה, אמרו, חובה גדולה וקדושה להתעצם ולהוסיף שקידה בעמלה של תורה ביום זה, ובחלק מרציפות ימי ההכנה לקראת זמן ממתן תורתנו.

"בעבר, מי היה נוסע?"

נתיקן בני ישיבת פפר חסידים העידו כי באחת השנים מסר מרן הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל שיחה מיוחדת בפני בני ישיבתו, בדבריו הוא עמד על מצב החנינות שנוצר באותם ימים במקום הציון ביום ההוללה. ואמר: "עוד מעט יגיע ל"ג בעומר ומבקנים הרבה אנשים לנסע למרון להשתתף על קברו של רבי שמעון בר יוחאי. בעבר מי היה נוסע? - גדולי תלמידי חכמים, גדולי הצדיקים, גדולי החסידים, הם היו נוסעים שם להתפלל. ובהיום התאחדו כל המפלגות ונוסעים בצותא למרון, אנשים ונשים, בחורים ובתולות, זקנים וצעירים, כלם יחד הולכים ובאים לשם, וכרגיל עושים גם יקידות... הולכים לשם עשרות אלפים מהם ומהמונים... לפי המדבר ששם קבר רשב"י, יש לנו להרגיש ולהשתתף בצערו של רשב"י. יש לנו מנסיעה זאת אליו... ובקשר שבני הישיבה לא יסעו כלל למרון בל"ג בעומר.

"החזון איש ודאי היה מהדר במצוות"

גם מרן הגרא"מ שו"ב זצ"ל בשיחה שנשא בפני בני הישיבה דפוניבו באר תשל"ז, אמר: "הנה לך לי עמא החזון איש היה מהדר במצוות, ואילו היה מאן גדולה בזמנו לנסע בל"ג בעומר למרון, היה החזון איש זצ"ל נוסע לרשב"י, גם הוא היה רוצה כן זכות. והנה אף על פי שהיה מדקדק במצוות, לא נהג במאן זה ולא ראינו שנסע למרון בל"ג בעומר, דוקא בזה 'הקל', האם מבניים אמה למה? מפני שאנו עמי הארץ! איננו יודעים אף להעריף. הזכות לבני הישיבה היא לשבת וללמד, ואיננו מעריכים קראוי את התורה". בשיחה אחרת עורר רבנו הגדול זצ"ל אודות החלפת עקר בפסל והזנחת עסק התורה ועמלה: "אנו מחליפים את העקר והטפל. הולכים לבקש ברכה, וכי זה הוא העקר שעושה? כשולומדים - מתעלים! חושבים שנסיעה למרון בכל הזדמנות על קבר רשב"י תועיל, והרי לשבת יום אחד וללמד - חשוב יותר. על כל דבר קטן נוסעים לעמקה או למרון להתפלל, ולא מבניים שישו עם הארצות! וכי כך בני תורה יוכלו לדעת ללמד? האם כך עשה רבי עקיבא איגר ובעל 'הקצות החשוב'?"

נסיעה למרון בעצמו של הזמן, הוסיף מרן זצ"ל, הנה 'נגד דעת התורה'. כי גם אם יש ענין להתפלל על קברי צדיקים, אין זה הזמן המתאים מחמת הפסקת הלמוד באמצע הזמן ומצב הקניעות בזמנו.

"ודאי אסור לנסע באמצע הזמן"

ופעם באשר מרן המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל ליינשטין זצ"ל שמע שמועה אודות בחורים שתכננו לנסע למרון ביום ז' באדר בו מתקבצים רבים על ציונו של רשב"י, נשא דברים בהיכלה של ישיבת פוניבז', ואמר: "כאשר נבדק מעט את דרכיו, נראה בעליל אף כל בקשתו ושיאפנתו הם רק בדברים הנראים גדולים וכבירים, ואינו מבקשים האמת בפעולות רגילות שבהם עקר ההצלחה. הנה שמעתי שיש מבני הישיבה שבדעתם לנסע למרון לקבר רשב"י ליום ז' אדר, כי סבורים המה שזוכו להצלחה וברכה בעלותם למרון, ואף שבנסיעתם זו הרי יבטלו כמה ימים מלמוד התורה ותפלה בשיבה, מכל מקום ענין הנסיעה למרון נראה שיעדיף בעיניהם על כמה ימים של תורה - ובאמת שלא רק זמן הנסיעה לבד יתבטל מתורה, אלא אף אחר כך הרי ודאי יהיו צריכים מעט... ובהספק לך היא שאיפתם בדברים הרעשים ומבירים ונסיעה למרון נראה בעיניהם כאלו קדוה היא, [ודאי שהנסיעה לבד למרון דבר טוב היא, אף שאני בעצמי לא הייתי אף פעם שם, כי סבורני שאין זה קדאי לבטל עבוד זה זמן רב, ולו היה סמוך לפה, גם הייתי נוסע. ומלבד זאת יש לחשוש מגוף הנסיעה למרון כי שמעתי שהיום בזמנינו מתאספים שם אנשים שאינם הגונים, ואם כן פאשר הדבר יבדק במאונם יראה שודאי אסור לנסע עכשו באמצע הזמן. 'חכם נא וסר מרע', החכם על אף חכמתו המרובה, רואה וחושש שפא יקשה בל"ג בעומר ואלו אנו איננו חוששים כלל, נוסעים אנו למקומות שיתכן להפסל שם בדברים האסורים, ואלו בפעולות השכיחות של למוד תורה ותפלה אנו מווללים בהם ולא מחשיכים אותם כלל".

זה מה שלמדנו אותנו רבותנו זצ"ל. סיים הרבה.

"אז שלא אסע?" שאל דודי, כשהוא מתנועע בלהט ופאותיו המסלסלות נעות עמו.

"כמובן, שכל ילד יעשה כפי שאבא שלו יחליט!"

"האמת היא" הודה דודי בבשנות, "שגם אבא שלי אמר שהוא לא בטוח שפדאי שפאע בל"ג בעומר".

ברכת מזל טוב לבחור חבר מצוה היקר והחביב
שלמה בן הרה"ג ר' ישראל שריג שליט"א

לרגל הכנסת לעול תורה ומצוות

יהי רצון שיעלה מעלה בתורה ויראת שמים ויגדל לתפארת בית ישראל

העילה לתורה בשבת זו בביהמ"ד 'חניכי פוניבז' רח"ש מודיעין עילית | תחילת התפלה בשעה 7:30

מוקדים מוסף אלוהים אלו ק' תלפ

פרפראות וחידישים
בפרשת השבוע
לשולחן השבת

דברי
בינה

"לא תקם ולא תטר את בני עמך" (וי' טז).

מקרא מלא דבר הכתוב באסור הנקימה והנטייה, מעתה, יש להבין מהו שאמרו בגמרא (יבמא כב) "כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר אינו תלמיד חכם". ומשמע שראוי לו לתלמיד חכם לנקם ולנוטר. והדבר טעון באור.

וכתב הגאון רבי צבי הירש חיות בהגהותיו למסכת שבת (סא) ששמע לפרש [וכן מובא מהגר"א] בהקדמם הגמרא שם: "אם תלמיד חכם נוקם ונוטר כנחש חגרוהו על מתנו" [כלומר, הדבק בו]. הגמרא כאן הוסיפה דגמא לנקימה ונטייה - כנחש. ויש לבאר ענין זה על דרך שאמרו חז"ל (תענית טז ע"ב) ששואלים את הנחש - מה הנאה יש לו בבשיתו לאדם, אחרי שהתקלל 'עפר לחמו', אם כן אינו מוצא כל הנאה וטעם מיוחד בהפשת אדם. דגמא זו שראינו בנחש, כך גם התלמיד חכם צריך להתנהג במדה זו של נקימה ונטייה, שאינו מוצא בה כל טעם לצרוך ולהנאת עצמו, וכל מעשיו הם רק לכבוד התורה.

"ואהבת לרעך כמוך" (שם).

במסכת שבת (סא) הביאה הגמרא מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גידיני על מנת שתלמדני כל התורה כלה. כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבין שפדון. בא לפני הלל, גידיני, אמר לו: דעלך סני, לחברך לא תעביד. זו היא כל התורה כלה, ואידך פרושה גמור. זיל גמור.

שא המהרש"א (שם) מדוע אמר הלל לגוי בלשון שלילה - דעלך סאני וכו', שמה ששואני עליו לא יעשה לחברו, ולא אמר לו כמו שאמרו בתורה הקדושה: "ואהבת לרעך כמוך" וראה שם מה שכתב בזה.

הגאון בעל השואל ומשיב (הספד דברי שאל ע"ת מהדור"ת פ"ר מרומה) כתב בזה ענין נפלא ששמע "שם חברת חסידי קוצניק" [קאצניק]. ומטי בה משמה דהרב הגאון ר' יצחק מאיר נ"י [-בעל החידושי הרי"ם], שאמר שזה שבא להתגיד בעודו נכרי לא יוכל להשיג מעלת האהבה של 'ואהבת לרעך כמוך' על דרך החיוב, רק על דרך השלילה - מה דעלך סני לחברך לא תעביד. וזה אמר לו הלל, שזה יסוד התורה, וכשיתגיד, ויהיה יהודי, אזי יבין את הכונה האמתית, כי הרגשה זו של אהבה רק יהודי יכול להבין ולהרגיש. וכתב על כך "וידבר" פי חכם חן".

והוסיף בזה הגאון ה'שואל ומשיב' וכתב, שנהנה אהבת הגוים אינה כאהבת ישראל זה לזה, שבש"אל לא זה צריך לזה וזה צריך לזה, על דרך משל 'כל פי עשרה שכינתא שרא' [שהשכינה שורה במבנין של עשרה יהודים] וכן צריך שלשה לזמון בברכת הפיון, וכן הוא רב מצות התורה שצריך איש לצדקה, אם כן, זה צריך לאהבת זה, וזה לזה, וזהו שאמר הפוסק 'ואהבת לרעך כמוך' שזה צריך לאהבת חברו וכן להפך.

(שם).

במסכת בבא קמא (נא) דרשו מהפוסק 'ואהבת לרעך כמוך' - ברר לו מיתה יפה. שגם אדם שהתחייב בדין דין, מוטל עליהם להמיתו בדרך כבוד. כתב בקצב שעורים (וכא באורים ב"ק אות לו) שפאנא ראייה שגם חשע בכלל 'רעך' הוא.

ויש להקשות שהנה הרמב"ם (דעות פ"ו ה"ג) פסק: מצוה על כל אדם לאהב את כל אחד ואחד מישראל כגופו, שנאמר 'ואהבת לרעך כמוך', וכתב בהגהות מימוני (שם) ודוקא שהוא 'רעך' בתורה ובמצוות, אבל אדם רשע שאינו מקבל תוכחה מצוה לשונותו, שנאמר 'יראת ה' - שגאת רע', ואומר 'הלא משנאך ה' אשנא' וגו'. (פמבאר בפסחים ק"ג) והביא המ"א ס"ק קנו ע"ש, ו"ע" שו"ת בית שער (אורח סי' סט) בהנה.

והר"ף בספר 'הערוך' [למרון הגריש"א זצ"ל] (פסחים עה) שהלא דין הוא שאדם שביט דין ממיתים אותו, מוטל עליו להתודות לפניו, כן, נמצא אם כן שבדאי עשה תשובה, וממילא צריכים לברר לו מיתה יפה, כי שוב אינו רשע ונאין מקאן ראייה לכל רשע, ולא קשה על ההגהות מימוניות.

מעשה לפרשה

ידידות נפלאה שורה בין מרנא הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל לבין המרן דאתרא בוליאנא. הגאון רבי ליב שפירא זצ"ל.

באחד הימים ידע רבי ישראל שרבי ליב אמור לערף ברית לבנו, על כן הוא התפלא שלא הודיעהו על כך, והתלבט האם ללכת להשתתף בברית גם ללא הזמנה. מלבד ענין הנימוס בדבר, הוא שקל שיש כאן גם שאלה הלכתית, כי אם לא מענינים שיבוא, יתכן שאסור לו לבוא, כי אם יבוא וישב על פסא שם, הרי הוא 'שואל שלא מדעת' הנחשב כפזול.

למעשה, הוא נזכר בהלכה שביתו של הרב מטאל הוא לכל הפאים שם. לכן החליט ללכת להשתתף בברית. והוא למד זכות על שהרב לא הזמין. כאמור בפירוש 'הפדק' תשפט שמת' ולמדנו חז"ל שיש לדון כל אחד לבד זכות, על אחת כמה וכמה בתלמיד חכם גדול.

מה רבה הייתה שמתחילתו של רבי ישראל, כאשר בהגיעו התברר לו שעכבו את הברית עד עכשו כי המתין לבואו. מה התברר? שאכן, ודאי הרב מנה שליח ובקש ממנו להודיע לרבי ישראל על הברית. אף הלה משום מה, רצה לסכסך בין שני הגדולים ולא מסר את ההזמנה. ורבי ישראל, בזכות שלמד ודן לבד זכות, הבין שראוי לו לבוא, כפי שצפוי לו.

למודי ה' הם לומדים

בהגיע יום השנה למ"ה קדושי מירון ז"ל

(שולחן השנה בעשרה, כשבעת פטירות - תשפ"א)

יתקיים בעזה"ש

סדר לימוד לילדים בקהלות הקודש

בליל ל"ג בעומר, לפני תפלת מעריב, ולאחר מכן ההדלקה

גבאי הקהלות המעוניינים לקיים את סדר הלימוד בבית מדרשם

יפנו ל'במעלות קדושים' - בטלפון: 072-2733-777 שלוחה 3

י"ב אייר תשפ"ה

שנה ז' | גליון מס' 269

בפיקוח
רבנים ומחנכים
שליט"א

פניות והודעות למערכת:

ניתן להשאיר בקו 'בני בינה'
טל': 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

דרך עמדות נדרים פלוס: 'בני בינה' -
ארגון בני בינה לילדי בני התורה
או בטל' 055-6705847

בינו נא זאת

"בכל פעם שהיה מצליח על אחד מארבעת סוסיו האבירים, היה הסוס המכה מקפץ מרב כאב"

בזריזות אפיקית שחרר האפר את שני סוסיו מעגלתו, רתם אותם למרכבתו של האציל, תחת ארבעת הסוסים האבירים, הדחיר אותם אחת ושתיים, וכך נהרץ עין משך צמד הסוסים את המרכבה התקועה, והוציאה חיש מהר מן הבצה.

הפלא הפול הרעיש את האציל ופמליתו, "הכי צד זה הצליחו שני סוסים כחושים, את אשר לא צלחו ארבעת סוסיו האבירים"? תהה האציל באזני העגלון הפכפכי.

"אסביר לך את ההבדל בין הסוסים שלי לשלך", השיב לו האפר. הסוסים שלי הם שני אחים, שגדלו יחד מאז היותם סוסים קטנים, אכלו מאבנים אחד ובלו יחד את מי חיהם, הם קשורים זה לזה באהבה ואחדות, וכאשר אני מכה את אחד הסוסים, השני מרגיש כאילו אני מכה גם אותו, והוא חש מיד לעזרתו של אחיו, וכך הם מצליחים בכוחות משותפים לחלץ את המרכבה מבין טובעני.

לעצמם זאת, לך יש אמנם ארבעה סוסים אבירים וחזקים, אבל כל סוס אין לו קשר או חבה אל הסוס השני, וכאשר הרב מכה את אחד הסוסים, עומדים כל יתר שלשת הסוסים בחסר מעש, מביטים מן הצד בפנשה, ואינם משים כתר לסיע לאחיהם המכה. יוצא אפוא שרק סוס אחד מנסה בכל פעם למשוך את המרכבה, ולכן אין בכוחם של סוסים האבירים לחלץ עגלה טובעת מתוך בצה עמקה.

זהו ההבדל שראה אותו החכם בין צבא נפולאון הצרפתי לצבאו של הצאר הרוסי, ובחזקתו הרבה חזק את נצחון הצד הרוסי שהיה צבא אחיד שכל אחד מחיליו התמסר ודאג לחברו, לעצמם צבאו של נפולאון, למרות שהיה גדול פי כמה מצבא רוסיה, אבל מרב היה מעמים שונים, שאף אחד מהם לא דאג לגורלו של חברו.

"תודה רבה על הנקסט האורחים", פנה אלינו היהודי נשוא הפנים שישב בספסל המקביל, והוסיף: "בעוד שתי תחנות אני יורד", ואלו אני" פנה אחד בספסל השני, "אני יורד כבר בתחנה הקרובה, אתם יכולים בינתיים להתרווח בספסל שלי".

"לא שמנו לב, גם אנחנו צריכים לרדת בתחנה הבאה", השיב לו אבא, כשהוא מפטיר לעברנו: הם סוסים תחנות שונות עד שצרינו לעד שלהם. גם אנו נמצאים אנו בעצמנו של ספירה לקראת היעד הנקסף; נמצאים אנו בעצמנו של ימים קדושים, ימי ספירת העומר, ימי הנכה להיות ראויים לקבלת התורה, אנו מאידך גיסא - ימים אלו מפסח ועד עצרת" הם ימי אבילות על שנים עשר אלף וזוהי תלמיד רבי עקיבא, שכל אחד מהם מעמד היה להיות "מוסר התורה" לדורות הבאים, וכשנפטר מן העולם - היתה זו טרגדיה ואסון שאי אפשר כלל לתאר, "היה העולם שומם".

כל כך למה? מפני שלא נהגו כבוד זה בזה. "תוכל לשבת פה!" אמר נער צעיר שתמרילו תפס מושב שלם במשך כל הנסיעה, וקצת, בנראה לאחר ששמע את הדברים, מצא מקום לתמרילו על ברקיו, והציע את המקום הפנוי לידו לאבן שונות לעמוד.

"אני מודה לך מאד. בתחנה הקרובה אני יורד!" מנהגי האבילות שתקנו לנו חז"ל נועדו להזכיר לנו, לחשב כל אחד על צרכיו ומחסורו של האל, ולנהוג בו כבוד כפי שהיינו רוצים שיתקחו אחריו. לא היינו רוצים להשאיר במתנה, וכן שמחנו שהיה בידינו לתת מקום ישיבה לאחרים. לא לחשב רק על עצמנו.

"ואהבת לרעך כמוך, אני ה'", מדוע צריך לאהב כל יהודי? התשובה היא: "אני ה'", האדון של כלם, כי עם ישראל כלו עבדיו של הקדוש ברוך הוא, ורק בכוחות משותפים נוכל לקום את רצון השם בשלמות.

זכור תמיד: אם קלע לסביבתכם יהודי שזקוק לעזרה - בין עזרה גשמית, ועל אחת כמה וכמה סיוע ועזרה רוחנית - נרגיש נחשוש את כאבו ומחסורו של אותו יהודי, ונתאמץ בכל יתלטנו לסיע בידו, כפיכאל אנחנו עצמנו זקוקים לעזרה זו, כך נהיה ראויים ומוכנים לקבלת התורה "כאיש אחד בלב אחד".

שצבע עורו היה צח כשלג, לצדו רתמו את הסוס הערבי השחר, אחרי את הסוס האנגלי המנומר, ולבסוף את הסוס הפקוטי שצבעו היה חום אדמדם.

מסע הציד התנהל כמתוכנן, הסוסים היו מהירים ונמרצים, והכל התנהל למישור.

באחד הימים בשיאו של מסע הציד בתוככי היער העבות, ראו האציל ופמליתו אילה הדוהר מראה וארפת רגלים מלדת בקלילות בין ההרים שסביבות היער.

תמד לו האציל את האילה הדוהר, ומרב חפזו לא שם לב הרב המרכבה לזהר בעקבותיה, וכך הוביל הוא את מרכבת האציל הישר לתוככי הבצה הגדולה והסובענית שהיתה למרגלות ההר.

הסוסים החלו לשקע בבוץ הסמיך והטובעני, ועל אף שהרבה המימין הפציר בהם ודרבן אותם כמנהגו תמיד, לא הצליחו הסוסים לחלץ את המרכבה מתוך הבצה העמקה.

בקש הרב מהאציל ופמליתו לרדת מן המרכבה, כדי להקל קמעה מן המשא הכבד, אולם גם לאחר שהצליחו לצאת בזריזות בלא לטבוע בבוץ הטובעני, לא עלתה בידו של הרב להדחיר את המרכבה ולהוציאה מתוך הבץ.

מחסר ברה, הרים הרב את השוט שבידו והחל להצליף בפסוים האבירים בכל כוחו, אולם בכל פעם שהיה מצליח על אחד מארבעת סוסיו האבירים, היה הסוס המכה מקפץ מרב כאב, מנסה למשוך בכוחות עצמו את

המרכבה.

בעוד שאר הסוסים עומדים בחסר מעש, ואינם משים כתר לסיע במלאכת החילוץ.

כל סוס לא הצליח למשוך את המרכבה החוצה, ומרגע לרגע הלכה המרכבה ו שקעה פנימה יותר ויותר, עד שבהלה אחת באציל ופמליתו.

לפתע נשמעו קולות דהירה ופרסות סוסים. אל הבצה התקרבנה עגלה פשוטה למראה, עמוסה באלומות תבואה, נהוגה בידי אפר כפרי, כשהיא רתומה לצמד סוסים מן השוהר.

עגלת האפר דברה אף היא לכיוון הבצה, נכנסה אל תוך שלולית הבץ, ולאחר שנתקעה בתוך הבצה, החל האפר להצליף בסוסיו, וכךרץ עזו הצליחו הסוסים לגרר את המרכבה העמוסה מתוך הבצה, ויצאו החוצה האפר וסוסיו בריאים ושלמים.

שפשוט האציל ופמליתו את עיניהם והביטו במתנה בעינים קרועות מתדהמה, "אולי תוכל לחלץ גם את מרכבתך" הפציר האציל בעגלון הפכרי, כשהוא משלשל לידיו חפץ גדול של מטבעות.

מוצאי שבת קדש, שעת לילה מאחרת, ואנו מוצאים את עצמנו ממתנים זמן רב לאוטובוס שבושש מלבוא.

לאחר המתנה ממשכת ומוקטת נצפה חרטומו של אוטובוס בעקול הרחוב, אך להרדתנו - חץ הוא על פנינו מבלי לעצור, כשהנהג מסמך בידו תנועה בלתי ברורה.

לאחר דקות ארוכות שוב נצפה אוטובוס באפק, אשר התקדם לכיוונינו ונעצר באטיות סמוך לתחנה.

האוטובוס היה כבר מלא במשפחות וחסות ועליות אשר עלו בתחנות שלפנינו, ועל כן נאלצנו להרחיק עד חלקו האחורי של האוטובוס.

התרוננו בספסלים הריקים האחרונים שעוד נותרו בו. "הודו לה' כי טוב", הפטירה אבא, "חששתי שמא נאלץ לחפש מקום לינה כאן בעיר".

האוטובוס ממשיך במסלול נסיעתו, וזמזום המנוע נבלע בחשכת הלילה.

אך כשהתקרבו לתחנה הבאה, אי אפשר היה לפסס את המנהג של משפחות רבות טעונות עגלות ומונדות, מנופפות בתנועות נואשות לעבר נהג האוטובוס.

"אין מקומות ישיבה", נשמע הקול אי שם מבין המושבים, כמרינו לנהג שיתעלם מהעומדים בתחנה וימשיך הלאה בסניעתו.

"איהן אכריזית", הפטיר אבא, "הרי אם הוא עצמו היה ממתין בתחנה, בטח היה מתחנן שיעצרו לו".

"בואו נצטווים יחד", פנה אבא אל יעקב: "חיהאל יוסי, והכריז בקול: "יש כאן מקומות פנויים!"

עברנו יחדיו כלנו להצטופף בספסל עם אבא, ותוך כדי כך פתח הנהג את שני דלתות האוטובוס לרוחיה.

"מי קמעה ישאל", הפטיר אבא בחיך רחב, "פלאי פלאים". בהתחלה היה נראה שהאוטובוס עמוס, ואין כלל מקום ישיבה פנוי.

אך עוד ועוד משפחות עולות לאוטובוס, אנשים נשים וטף, וכלם שמחים להצטופף ולוותר על הנוחות האישית שלהם, ובסופו של דבר רק מעט אנשים נשארו לעמד במהלך הנסיעה.

"ישר כח על הנקסט האורחים", הפטיר לעצמנו יהודי נשוא פנים, שהתישב בכדיה בספסל הסמוך.

"נזכרתי פתע בספור מענין ומאלף", פתח אבא לעבר המצטופפים יחד עמו בספסל, בעוד האוטובוס עוצר בתחנה נוספת ומתמלא בנוסעים נוספים.

היה זה לפני מעט יותר ממאתיים שנה, כאשר הקיסר הצרפתי נפולאון פתח במלחמתו המפרסמת נגד הצאר הרוסי, וכל מדינות העולם בטוחות היו כי צבאו העצום והבלתי מנצח של נפולאון יביס במהרה ובקלות את הצבא האדום הרוסי.

אך היה חכם אחד שנבא דוקא את נצחון של הצבא האדום על פני הצבא הצרפתי, למרות שהצבא הרוסי היה קטן בהרבה מהצבא הצרפתי. וכפי שצפה אותו החכם, בסופו של דבר כך אכן היה, לאחר סדרת קרבות ומלחמות הצליח הצבא הרוסי להביס ולהדחיק את הצבא הצרפתי העצום.

כאשר נשאל אותו החכם לאחר הנצחון המפתיע של הצבא הרוסי, כיצד זה ידע לנבא את העתיד, שבר החכם את אונותיהם של מאזיניו במשך נוקב:

מעשה האציל עשיר, בעל אחוזת רחבות ידים ונערות עד ונקסים רבים, את זמנו הונו ומרצו השקיע האציל ברכישת סוסים אצילים ומשפחים, מזגים שונים ומיוחדים, שהובאו במיוחד מקדויות מרחקות.

עם בא האביב והפשיטת השלגים, הודיע האציל למשרתיו כי ברוצנו לצאת יחד עם פמליתו למסע ציד ארץ, ועל כן מבקש הוא שירקמו למרכבתו ההדוהר את ארבעת הסוסים האבירים והחזקים ביותר שצארו.

לאחר ברה קפדנית, רתמו המשרתים ארבעה סוסים אבירים וחזקים למרכבתו של האציל: בראש ובראשונה רתמו את הסוס המפרי החזק והמהיר, אותו רכש האציל בדרמים מרבים,

אשרי העם הם לומדיך

כשהרבה נכנס לפתח, הוא עוד הסיפק! לשמע את הדי ההתנצחויות הלוהטות, בצד או נגד, 'כן לנסע' 'מאן לנסע', 'בדאי שלא!' 'זה לא לל"ג בעומר' ועוד כהנה וכהנה טעוניהם. הוא הבין מיד שהנושא שבעל הפהקרה היה האם ראוי ונכון לנסע למרון ולהשתתף בהוללה המונית המתקיימת שם. דודי שבא מבית חסידי ספר על התכנית שלו לנסע, ויכל הנראה הלהיב את הילדים ועורר סערה בפתח.

כששקטו הרוחות החליט הרבה שעליו לעשות מעט סדר בדבר: "ילדים חביבים ויקרים" הוא פתח, "אין ספק שמקום ציונו של התנא הא-לקי רבי שמעון בר יוחאי הוא מקום קדוש ומיוחד עד מאד, ומסגל הוא שתתקבל שם התפלות. וכידוע עד כמה טרחו גאונים עולם מדורות עברו לעלות על ציון קדשו במרון. אולי עוד ארחיב לכם בהזדמנות, בלי דבר, על כך. כעת בראוני להביא לכם מה שקבלתי מרבותינו גדולי ישראל וזרונם לברכה, בקשר לנסיעה ביום ל"ג בעומר, מה שהורו לבני הישיבות. חשוב שלא תסחפו אחרי כל מה שמדברים וכותבים. יש לנו מסורת ברורה גם בענין זה.

ראשי הישיבות והמשגיחים, גדולי התורה והיחזקא זצ"ל מאז ומקדם עוררו כי מקומם של עמלי התורה אינו בעליה המונית למרון בל"ג בעומר, ואדרבה, אמרו, חובה גדולה וקדושה להתעצם ולהוסיף שקידה בעמלה של תורה ביום זה, ובחלק מרציפות ימי ההכנה לקראת זמן ממתן תורתנו.

"בעבר, מי היה נוסע?"

נתיקן בני ישיבת פפר חסידים העידו כי באחת השנים מסר מרן הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל שיחה מיוחדת בפני בני ישיבתו, בדבריו הוא עמד על מצב החנינות שנוצרה באותם ימים במקום הציון ביום ההוללה, ואמר: "עוד מעט יגיע ל"ג בעומר ומבקנים הרבה אנשים לנסע למרון להשתתף על קברו של רבי שמעון בר יוחאי. בעבר מי היה נוסע? - גדולי תלמידי חכמים, גדולי הצדיקים, גדולי החסידים, הם היו נוסעים שם להתפלל. ובהיום התאחדו כל המפלגות ונוסעים בצותא למרון, אנשים ונשים, בחורים ובתולות, זקנים וצעירים, כלם יחד הולכים ובאים לשם, וכרגיל עושים גם יקידות... הולכים לשם עשרות אלפים מהם ומהמונים... לפי המדבר ששם קבר רשב"י, יש לנו להרגיש ולהשתתף בצעורו של רשב"י. יש לנו מנסיעה זאת אליו... ובקשר שבני הישיבה לא יסעו כלל למרון בל"ג בעומר.

"החזון איש ודאי היה מהדר במצוות"

גם מרן הגרא"מ שו"ב זצ"ל בשיחה שנשא בפני בני הישיבה דפוניבו באר תשל"ז, אמר: "הנה לך לי עמא החזון איש היה מהדר במצוות, ואילו היה מאן גדולה בזמנו לנסע בל"ג בעומר למרון, היה החזון איש זצ"ל נוסע לרשב"י, גם הוא היה רוצה כזו זכות. והנה אף על פי שהיה מדקדק במצוות, לא נהג במאן זה ולא ראינו שנסע למרון בל"ג בעומר, דוקא בזה 'הקל', האם מבניים אמה למה? מפני שאנו עמי הארץ! איננו יודעים איך להעריף. הזכות לבני הישיבה היא לשבת וללמד, ואיננו מעריכים קראוי את התורה."

בשיחה אחרת עורר רבנו הגדול זצ"ל אודות החלפת עקר בפסל והזנחת עסק התורה ועמלה: "אנו מחליפים את העקר והטפל. הולכים לבקש ברכה, וכי זה הוא העקר שעושה? כשולומדים - מתעלים! חושבים שנסיעה למרון בכל הזדמנות על קבר רשב"י תועיל, והרי לשבת יום אחד וללמד - חשוב יותר. על כל דבר קטן נוסעים לעמקה או למרון להתפלל, ולא מבניים שוא עם האצות! וכי כך בני תורה יוכלו לדעת ללמד? האם כך עשה רבי עקיבא איגר ובעל 'הקצות החשוב'?"

נסיעה למרון בעצמו של הזמן, הוסיף מרן זצ"ל, הנה 'נגד דעת התורה', כי גם אם יש ענין להתפלל על קברי צדיקים, אין זה הזמן המתאים מחמת הפסקת הלמוד באמצע הזמן ומצב הקניעות בזמנו.

"ודאי אסור לנסע באמצע הזמן"

ופעם באשר מרן המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל ליינשטין זצ"ל שמע שמועה אודות בחורים שתכננו לנסע למרון ביום ז' באדר בו מתקבצים רבים על ציונו של רשב"י, נשא דברים בהיכלה של ישיבת פוניבז', ואמר: "כאשר נבדק מעט את דרכיו, נראה בעליל איך כל בקשתו ושיאפנתו הם רק בדברים הנראים גדולים וכבירים, ואינו מבקשים האמת בפעולות רגילות שבהם עקר ההצלחה. הנה שמעתי שיש מבני הישיבה שבדעתם לנסע למרון לקבר רשב"י ליום ז' אדר, כי סבורים המה שזוכו להצלחה וברכה בעלותם למרון, ואף שבנסיעתם זו הרי יבטלו כמה ימים מלמוד התורה ותפלה בשיבה, מכל מקום ענין הנסיעה למרון נראה שיעדיף בעיניהם על כמה ימים של תורה - ובאמת שלא רק זמן הנסיעה לבד יתבטל מתורה, אלא אף אחר כך הרי ודאי יהיו צריכים מעט... והספק לך? היא שאיפתם בדברים הרעשים ומבירים ונסיעה למרון נראה בעיניהם כאלו קדוה היא, [ודאי שהנסיעה לבד למרון דבר טוב היא, אף שאני בעצמי לא הייתי אף פעם שם, כי סבורני שאין זה קדאי לבטל עבוד זה זמן רב, ולו היה סמוך לפה, גם הייתי נוסע. ומלבד זאת יש לחשוש מגוף הנסיעה למרון כי שמעתי שהיום בזמנינו מתאספים שם אנשים שאינם הגונים, ואם כן פאשר הדבר יבדק במאזנים: יראה שודאי אסור לנסע עכשו באמצע הזמן. 'חכם' נרא וסר מרע, החכם על אף חכמתו המרובה, ראה וחושש שפא יקשל ברגע ואילו אנו איננו חוששים כלל, נוסעים אנו למקומות שיתכן להפשל שם בדברים האסורים, ואילו בפעולות השכיחות של למוד תורה ותפלה אנו מוזהרים בהם ולא מחשיכים אותם כלל."

זה מה שלמדנו אותנו רבותנו זצ"ל. סימך הרבה.

"אז שלא אסע?" שאל דודי, כשהוא מתנועע בלהט ופאותיו המסלסלות נעות עמו.

"כמובן, שכל ילד יעשה כפי שאבא שלו יחליט!"

"האמת היא" הודה דודי בבשנות, "שגם אבא שלי אמר שהוא לא בטוח שפדאי שפאע בל"ג בעומר."

ברכת מזל טוב לבחור חבר מצוה היקר והחביב
שלמה בן הרה"ג ר' ישראל שריג שליט"א

לרגל הכנסת לעול תורה ומצוות

יהי רצון שיעלה מעלה בתורה ויראת שמים ויגדל לתפארת בית ישראל

העילה לתורה בשבת זו בביהמ"ד 'חניכי פוניבז' רח"ש מודיעין עילית | תחילת התפלה בשעה 7:30

מוקדים מוסף אלוהים אלוהים

32

פרפראות וחידישים
בפרשת השבוע
לשולחן השבת

דברי
בינה

"לא תקם ולא תטר את בני עמך" (וי' טז).

מקרא מלא דבר הכתיב באסור הנקימה והנטייה, מעשה, יש להבין מהו שאמרו בגמרא (יבמא כב) "כל תלמיד חכם שאינו נוקם ונוטר אינו תלמיד חכם". ומשמע שראוי לו לתלמיד חכם לנקם ולנוטר. והדבר טעון באור.

וכתב הגאון רבי צבי הירש חיות בהגהותיו למסכת שבת (סא) ששמע לפרש [וכן מובא מהגר"א] בהקדמם הגמרא שם: "אם תלמיד חכם נוקם ונוטר כנחש חגרוהו על מתנוג" [כלומר, הדבק בו]. הגמרא כאן הוסיפה דגמא לנקימה ונטייה - כנחש. ויש לבאר ענין זה על דרך שאמרו חז"ל (תענית טז ע"ב) ששואלים את הנחש - מה הנאה יש לו בבנייתו לאדם, אחרי שהתקלל 'עפר לחמו', אם כן אינו מוצא כל הנאה וטעם מיוחד בהפשת אדם. דגמא זו שראינו בנחש, כך גם התלמיד חכם צריך להתנהג במדה זו של נקימה ונטייה, שאינו מוצא בה כל טעם לצרוך ולהנאת עצמו, וכל מעשיו הם רק לכבוד התורה.

"ואהבת לרעך כמוך" (דברים).

במסכת שבת (סא) הביאה הגמרא מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמואי, אמר לו: גידיני על מנת שתלמדני כל התורה כלה. כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבין שפדון. בא לפני הלל, גידיני, אמר לו: דעלך סני, לחברך לא תעביד. זו היא כל התורה כלה, ואידך פרושה גמור. זיל גמור.

שא המהרש"א (שם) מדוע אמר הלל לגוי בלשון שלילה - דעלך סאני וכו', שמה ששואני עליו לא יעשה לחברו, ולא אמר לו כמו שאמרו בתורה הקדושה: "ואהבת לרעך כמוך" וראה שם מה שכתב בזה.

הגאון בעל השואל ומשיב (ספסוף דברי שאל ע"ת מהדור"ת פ"ר מרומה) כתב בזה ענין נפלא ששמע "שם חברת חסידי קוצקין [-קאצקין]. ומטי בה משמה דהרב הגאון ר' יצחק מאיר נ"י [-בעל החידושי הרי"ם]", שאמר שזה שבא להתגיד בעודו נכרי לא יוכל להשיג מעלת האהבה של 'ואהבת לרעך כמוך' על דרך החיוב, רק על דרך השלילה - מה דעלך סני לחברך לא תעביד. וזה אמר לו הלל, שזה יסוד התורה, וכשיתגבר, ויהיה יהודי, אזי יבין את הכונה האמתית, כי הרגשה זו של אהבה רק יהודי יכול להבין ולהרגיש. וכתב על כך "ודברי פי חכם חן".

והוסיף בזה הגאון ה'שואל ומשיב' וכתב, שנהנה אהבת הגוים אינה כאהבת ישראל זה לזה, שבש"ישראל זה צריך לזה וזה צריך לזה, על דרך משל 'כל פי עשרה שכינתא שרא' [שהשכינה שורה במבנין של עשרה יהודים] וכן צריך שלשה לזמון בברכת הפיון, וכן הוא רב מצות התורה שצריך איש לצדקה, אם כן, זה צריך לאהבת זה, וזה לזה, וזהו שאמר הפוסק 'ואהבת לרעך כמוך' שזה צריך לאהבת חברו וכן להפך.

(שם).

במסכת בבא קמא (נא) דרשו מהפוסק 'ואהבת לרעך כמוך' - ברר לו מיתה יפה. שגם אדם שהתחייב במיתת בית דין, מטל עליהם להמיתו בדרך כבוד. כתב בקצב שעורים (וכא באורים ב"ק אות לו) שפאמן ראיה שגם רשע בכלל ירעה. הוא.

ויש להקשות שהנה הרמב"ם (דעות פ"ו ה"ג) פסק: מצוה על כל אדם לאהב את כל אחד ואחד מישראל כגופו, שנאמר 'ואהבת לרעך כמוך', וכתב בהגהות מימוני (שם) ודוקא שהוא 'רעה' בתורה ובמצוות, אבל אדם רשע שאינו מקבל תוכחה מצוה לשונותו, שנאמר 'יראת ה' - שגתא רע', ואומר 'הלא משנאך ה' אשנא' וגו'. (פמבאר בפסחים ק"ג) והביא המ"א ס"ק קנו ע"ש, ו"ע" שו"ת בית שיערים 'אורח סי' סט) [בה].

והר"ף בספר 'הערוך' [למרון הגריש"א זצ"ל] (פסחים עה) שהלא דין הוא שאדם שביט דין ממיתים אותו, מטל עליו ההתודות לפני כן, כמציא אדם כן שבדאי עשה תשובה, וממילא צריכים לברר לו מיתה יפה, כי שוב אינו רשע ונאין מקאן ראיה לכל רשע, ולא קשה על ההגהות מימוניות.

מעשה לפרשה

ידידות נפלאה שורה בין מרנא הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל לבין המרן דאתרא בוליאנא. הגאון רבי ליב שפירא זצ"ל.

באחד הימים ידע רבי ישראל שרבי ליב אמור לערף ברית לבנו, על כן הוא התפלא שלא הודיעהו על כך, והתלבט האם ללכת להשתתף בברית גם ללא הזמנה. מלבד ענין הנימוס בדבר, הוא שקל שיש כאן גם שאלה הלכתית, כי אם לא מענינים שיבוא, יתכן שאסור לו לבוא, כי אם יבוא וישב על פסא שם, הרי הוא 'שואל שלא מדעת' הנחשב כפזול.

למעשה, הוא נזכר בהלכה שביתו של הרב מטאל הוא לכל הפאים שם. לכן החליט ללכת להשתתף בברית. והוא למד זכות על שהרב לא הזמין. כאמור בפירוש 'הפזק' תשפט שמת' ולמדנו חז"ל שיש לדון כל אחד לבד זכות, על אחת כמה וכמה בתלמיד חכם גדול.

מה רבה היהת שמתחן של רבי ישראל, כאשר בהגיעו התברר לו שעכבו את הברית עד עכשו כי המתין לבואו. מה התברר? שאכן, ודאי הרב מנה שליח ובקש ממנו להודיע לרבי ישראל על הברית. אף הלה משום מה, רצה לסכסך בין שני הגדולים ולא מסר את ההזמנה. ורבי ישראל, בזכות שלמד ודן לבד זכות, הבין שראוי לו לבוא, כפי שצפוי לו.

למודי ה' הם לומדים

בהגיע יום השנה למ"ה קדושי מירון ז"ל

(שולחן השנה בעשרה, כשבת פטירתם - תשפ"א)

יתקיים בעזה"ש

סדר לימוד לילדים בקהלות הקודש

בליל ל"ג בעומר, לפני תפלת מעריב, ולאחר מכן ההדלקה

גבאי הקהלות המעוניינים לקיים את סדר הלימוד בבית מדרשם

יפנו ל'במעלות קדושים' - בטלפון: 072-2733-777 שלוחה 3

גליון 679
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם וגו' אמר רבי יוסי, ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ונתן בתוכו בני אדם, ופקדם שיהיו עסוקים במלאכתו, במצוות ובמעשים טובים, והוא רואה אותם והם לא רואים אותו. ולעתיד לבוא, עתיד הקדוש ברוך הוא לישב עליהם בדין, ומניח ספר תורה בחיקו ואומר, כל מי שעסק בזו יבוא ויטול שכרו, שנאמר (ישעיה ל"ג י"ח) "איה סופר, איה שוקל, איה סופר את המגדלים". איה סופר, אלו מלמדי תינוקות לשם שמים, יבואו ויטלו שכרם, איה שוקל, ששוקל קלים וחמורים, יבואו ויטלו שכרם, איה סופר את המגדלים, אלו לומדי מדרש הלכות ואגדות, יבואו ויטלו שכרם.

(שו"ט משלי ט"ז)

פרשת השבוע

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' החלק האלקי הנשמה שבלבכם קדוש הוא הרה"ק הרשב"ב מליובאוויטש זיע"א, המשיל את הענין של קדושת הנשמה כך. פעם נסעו שלשה אנשים מדעים לכפר מסוים, אשר שם היה עליהם לעשות נסיונות מדעיות ממדרגה ראשונה. ישבו על עגלה ונסעו לדרכם, בחוץ היה שלג וקור ורוח מפרק הרים, המדעים ריכוזו כל מחשבתם בשאיפתם להגיע לכפר המסוים, כדי להשיג את מטרתם בניסיון המדע החשוב מאד לעולם המדע. העגלון חשב בכל הדרך, הלוואי שיוכל להגיע כבר לבית המרוח הקרוב, כדי שיוכל לשתות בקבוק יי"ש, לחמם את גופו הקר מכפור. הסוסים הרהרו כל הזמן, הלוואי יגיעו כבר לאורווה של סוסים ויאכלו לשובעם.

הנמשל הוא: לכל נברא יש מטרה אחרת שלאותה מטרה הוא שואף כל ימי חייו. ובכן, האדם שיש בו נפש הבהמית, הסוס ששואף תמיד שיוכל להרוות רעבונו התאוותני - הבהמי, הגוף העגלון שואף כל ימי חייו שיוכל לשתות יי"ש בבית המרוח, אכילה ושתייה וכו', רק זהו כל מטרתו ושאיפתו, רוחניות כמובן לא מעניין

אותו. אבל הנשמה שבאדם, שואף כל ימי חייו, שיוכל להשיג מטרתו לזכר את נשמתו, ע"י תורה ותפילה ומדע דקדושה, וכו', אבל אחד בלי השני אי אפשר, כשם שהמדעים צריכים לעגלה, ולבעל העגלה ולסוסים, כך הנשמה החלק האלקי שבאדם, אינה יכולה להשיג מטרתה המדעית והרוחנית והודככותה, קדושים תהיו רק בגוף עכור וע"י נפש הבהמית.

לא תקום ולא תיטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך (י"ח-י"ט) מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א, שהיה אומר, אם רואה אני שיש קטרוג ח"ו למעלה ושערי תפלה ננעלו ח"ו, אני מתעטף עם הכלל ישראל מלשון עטיפה, וזה פירוש הדבר 'תפלה לעני כי יעטוף'. אבל זאת לדעת, אי אפשר לעטוף עם כלל ישראל, רק אם מקבל האדם על עצמו בלב שלם לפני התפלה, 'ואהבת לרעך כמוך, לא תקום ולא תטור' וכו', יש לסלוח לכל אלה שחטאו נגדי, לאחר כל הקבלה הזאת עלי, גוברים הסיכויים שגם בשמים יתנהגו ככה אתי.

זמני השבת

אחרי-קדושים

זמני כניסת השבת

ירושלים: 6:49 ת"א: 7:05

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:06 ת"א: 7:08 ר"ת: 8:40

המבחן של רבי משה איסרליש הרמ"א הקדוש זיע"א

(ליומא דהילולא י"ח אייר)

סיפור זה אירע לפני למעלה מארבע מאות שנה בעיר קראקא, בה היתה בתקופה ההיא קהילה יהודית גדולה ומשגשגת, כאשר סיפורנו מתחיל, התאבלו יהודי בעיר על הסתלקותו בדמי ימיו של רבם ומנהיגם הרוחני, והצטערו שלא השאיר אחריו בן שיכול למלא את מקומו. ראשי הקהילה נועדו לישיבה, והחליטו כי לקהילה כמו שלהם לא יתאים כל רב, ועל הקהילה לשגר שליחים בכל רחבי המדינה, ולתור אחרי רב גדול בתורה ובעל שאר רוח, אותו יקבלו עליהם כרועה רוחני. שני שליחים בעלי צורה שנבחרו על ידי ראשי הקהילה יצאו לדרכם לחפש רב לקראקא, הם עברו בקהילות רבות, ביקרו בישיבות גדולות, עד ששמעו לבסוף על רב צעיר הנחשב על ידי יודעיו כ"ראשיתה של תקופה" בגאונותו היוצאת מגדר הרגיל.

שני השליחים התקשרו עם הרב הצעיר ר' משה ללא איבוד זמן, הם גילו כי ההערכות ששמעו אודות הרב בן השמונה עשרה לא היו מוגזמות, למרות גילו הצעיר היה ר' משה למדן מעמיק ובעל ידיעות רחבות ביותר, בעל מידות תרומיות והופעה נעימה. בהיותם משוכנעים כי זהו האיש אותו הם מחפשים, הפעילו השליחים את כל השפעתם, עד שהצליחו לשכנע את הגאון הצעיר לבוא אחריהם, ולהיות הרב הראשי והרועה רוחני של יהדות קראקא. בלב עליו ושמח חזרו השליחים לעירם, כדי לבשר את הבשורה לראשי הקהילה, עתה נדרשו ראשי הקהילה לעשות את כל הסידורים כדי להכין קבלת פנים נאותה לגאון הצעיר שיבוא לעירם, ובימים ההם היה בקראקא מנהג, לפיו נהגו היהודים להודיע לבישוף המקומי על אישיותו של הרב שבחרו לעצמם ולקהילתם, בהתאם לכך התייצבה משלחת של נכבדי היהודים בפני הבישוף והודיעה לו על הבחירה המוצלחת, הם תארו לבישוף על מעלותיו של ר' משה, והטעימו כי הבחירה תהיה לברכה לא רק לקהילה היהודית, כי אם לקראקא העיר בכללה שיהיה לכבוד לה, שאישיות כה דגולה תתיישב בה ותשפיע עליה מזוי תורתה.

הבישוף התרשם מאד מדברי המשלחת, ואמר להם כי אם כל מה שאמרו נכון הוא, הרי שיש לקהילת קראקא מול עם הרבנים שלה, הוא מצידו אמר יקדם בברכה את בוא הרב החדש לעיר, הבישוף ביקש שיוודעו לו את התאריך המדויק בו יגיע הרב, כדי שגם האוכלוסיה הלא יהודית תוכל לקבל את פני האישיות הדגולה בכבוד הראוי. ראשי הקהילה היו עתה מאושרים בתכלית, ללא שהיות הם עשו את כל הסידורים לבואו של ר' משה, ובבוא העת הודיעו לבישוף בהתאם לבקשתו את המועד המדויק. סוף סוף הגיע היום הגדול, משלחת שהיתה מורכבת מנכבדי העדה, יצאה כדי להביא את הרב החדש. וכאשר הגיעה הידיעה כי הרב ומפלייתו נמצאים במרחק קטן מהעיר, יצאו כל בני הקהילה היהודית למקטון

ועד גדול כדי להקביל את פני המנהיג הרוחני החדש, לא היה איש המסוגל לעמוד על רגליו שנעדר מהפגנת אהדה ספונטאנית זו, גם הבישוף יצא בהתאם להבטחתו להקביל את פני המנהיג היהודי, נתלוותה אליו פמליה גדולה של כמרים ואנשי כנסיה, שנסעו כולם בכרכרתו המהודרת של הבישוף, בהיותו חובב טקס וקבלות פנים מפוארות, ציווה הבישוף להביא תזמורת שתצעד לפני הכרכרות ותקבל את הרב היהודי בתרועת חצוצרות. אחרי צפיה ממושכת, נראתה לבסוף כרכרתו של הרב משה בקצה האופק, הבישוף שהתכונן לקבל פני אישיות יוצאת מגדר הרגיל, תיאר לעצמו דמות מרשימה בעלת זקן לכן כשלג היורד על מידותיו, נקל לתאר איפוא את אכזבתו, כאשר מכרכרתו של ר' משה יצא עלם צעיר עם חתימת זקן שאך בקושי ניכרה על פניו, על אף אכזבתו הגדולה, נאם הבישוף נאום חוצב להבות אותו חיבר עוד לפני שראה פנים אל פנים את הרב החדש, אולם בלבו פנימה הוא היה מלא כעס על היהודים שסידרו אותו, כיצד העיוו היהודים הללו לצחוק ממנו ולהביאה יחד עם נכבדי הנוצרים לידי כך, שיקבל את פני הצעיר שבחרו להם לרב. אולם החליט הבישוף שהוא כבר יראה ליהודים שלא כדאי להם לחמוד לצון עם הבישוף הגדול של קראקא.

מיד בשובו לארמונו, שיגר הבישוף איגרת לראשי הקהילה היהודית, ובה הזמנה דחופה לבוא אליו מייד באופן דחוף ביותר. היהודים התפלאו, מה יכול להיות כה דחוף, אחרי שרק זה עתה ראו את הבישוף ואף דברו אתו. כאשר באו אליו בהולים, הוא אמר למנהיגים היהודים, כי לא היה יפה מצידם לשים אותו במצב מביש כזה, שהוא הבישוף הגדול, הלך לקדם פני עלם צעיר שזקנו טרם צמח, עתה אני אציע לכם הצעה שעליכם לקבלה, כדי להינקות מאשמה זו, אמר להם הבישוף בטון מאיים, הצעתי היא שהרב החדש שלכם יעמוד ל'בחניה' בפני גדולי המדינה, כמרים, פילוסופים, מרצים באוניברסיטה, וחכמי הדת. אני אאסוף את כל רבי המדינה, והם יציגו שאלות לרב שלכם כל מיני שאלות על כל מיני נושאים. אם הרב שלכם יוכל להשיב על השאלות תשובות מתקבלות על הדעת, ואין לי ספק שאם הוא באמת גדול כל כך כפי שהצגתם אותו בפני, הרי שיעמוד בקלות במבחן הרי טוב, אם לא, יהיה הדבר הרת תוצאות חמורות לא רק לגבי הרב החדש שיתגלה בכל קולנו כרמאי, כי אם לגבי כל הקהילה היהודית של קראקא, במקרה כזה יגורשו יהודי העיר ורכושם יחרם לטובת אוצר המדינה. תודיעו לרב שלכם, הוסיף הבישוף בחומרה את מה שאמרתי לכם, ואני כבר אדאג לכך שהוא יקבל הודעה מתאימה על המועד המדויק בו תתקיים ה'בחניה' הפומבית שתתקיים באולם העירוני הגדול.

ראשי הקהילה נתקפו יאוש מר, כל שמחתם התנדפה והיתה כלא היתה, אין ספק שרבי משה הוא גאון גדול, אולם היכול להתמודד עם כל רבי המדינה, גדולי הפילוסופים, ראשי הכמורה וכו' שהבישוף ירכום כדי לנסות ולהכשילו, מי יכול היה לדעת מראש איזו סכנה טמונה בבחירתו לקהילת קראקא המעטירה.

למה להגיד ברוך אתה ה'

למה לו לאדם לומר "ברוך אתה ה'" הרי כשהוא אומר "ברוך" ודאי כוונתו להקב"ה, כי במחשבה הוא גם כן חושב עליו ית' קודם שאומר "ברוך", ומכל שכן כשאומר "ברוך" אף שלא אמר עדיין "אתה" ודאי כוונתו אליו ית', ויש להסביר זאת על פי משל למלך שיש לו שרים רבים ונכבדים זה למעלה מזה, ומה גדולתם? חשיבותם היא גדולתם, ומה חשיבותם, זה שמקורב יותר למלך הוא החשוב, ומיהו המקורב יותר למלך? זה שהמלך אוהב אותו יותר מכל האחרים, ולמה אוהבו המלך יותר מכל האחרים מפני שהוא חכם יותר מכולם, ומיה חכמתו שמכיר יותר מכולם גדולת המלך, ומפני שמכיר יותר גדולת המלך לכן הוא אוהב את המלך וירא מהמלך ובוש מפניו לעבור על רצונו, כי הוא מכיר ביותר חשיבות המלך שמלא כל הארץ כבודו, ובלעדיו לא ירים איש את ידו ואת רגלו והוא מחיה את כולם ומלכותו בכל משלה, לכן רוצה השר הזה להגדיל ולרומם בעיני הכל גדולת המלך שיכירו גם הם גדלו וטובו אשר מלא עולם, ולכן המלך החכם היודע לבו ומחשבתו הטובה ורצונו הזך של השר, מקרבו עוד יותר ואוהב אותו אהבה נאמנה, ולכן כשבא לפעמים אדם אחד לשאול איזה דבר מן המלך, הדרך הישרה היא לספר תחילה שבחו ואחר כך לשאול את צרכיו.

והנמשל מובן מאליה כשאדם חכם בא לפני המלך ופותח בשבחו, הוא משבח את המלך בראש דברי השבח ואומר יתעלה ויתגדל ויתרומם שמו של המלך, והחכמים הפקחים העומדים בהיכלי המלך הפנימיים המקורבים למלך, הם ודאי מבינים היטב גם קודם שמוכיר שם המלך, שבוודאי הוא משבח את המלך, כי מי הוא כסיל אשר בחושך ילך לשבח אדם אחר בפני המלך, הלא דמו בראשו, ברם אלה הרחוקים מן המלך העומדים בבתי אבראי או העבדים הרחוקים מהמלך, מי שמאמין באמונה שלימה אפילו מחשבה זרה כרוכה בתפילתו, מכל מקום לא יהיו להפסיק אלא יתקשר עוד יותר עם המלך, אבל עקרב היינו מי שאינו מאמין כמו שמבואר בתיקונים שעקרב היינו עקר ביתא דשכינתא ואז ניטלה ממנו היראה כלל או בוודאי פוסק.

(הרה"ק ה"דגל מחנה אפרים" מסידליקוב זיע"א)

(יומא דהילולא י"ז אייר)

ראשי הקהל קראו לשיבת הנהלה דחופה, הם החליטו פה אחד כי לפני שיגלו לרב את הגזירה הקשה, הם יקיימו בסודיות יום צום ותפילה, אולם הרב משה גילה מיד כי משהו אינו כשורה, הוא החל לחקור את ראשי הקהל מה קרה? מדוע נפלו פניהם, מדוע אין הם אוכלים ושותים? כאילו ט' באב היום. לבסוף נאלצו לספר לו את כל הסיפור והוא מיד הודיע כי הצום בטל ומבוטל, לא היתה להם כל רשות להחליט על צום בלעדי, אל דאגה אחי היקרים, ניסה הרב משה לנחם את ראשי הקהילה, אין זה המקרה הראשון, ובוודאי לא האחרון שאנו היהודים הועמדנו בפני מצבים כאלה, אני מקוה כי השם יתברך יתן לי את הידע הדרוש כדי שאוכל לענות לכל שאלותיהם, ושם ישראל לא יתבוה ברבים, אלא אדרבה, יתקדש יחד עם שמו יתברך.

בהגיע היום הגורלי, היה האולם העירוני מלא עד אפס מקום, יהודים ולא יהודים התחרו על המקומות, ברצותם להיות נוכחים במבחן המיוחד במינו, אשר תוצאותיו יכלו להיות הרי סכנות לגבי הקהילה היהודית. להומנת הבישוף נענו ובאו פילוסופים אנשי מדע כמרים ואנשי רוח מכל הסוגים. רבי משה היה חיור, אך כל סימני התרגשות לא ניכרו עליו, עיניו נוצצו וכל כולו אמר כבוד, מבטו העיד על החלטה נחושה כמו על בטחון בה' ית', הוא מוכרח לעמוד במבחן ולהצליח, כי לא רק גורלו הוא, כי אם גורל כל הקהילה היהודית מבחינה פיזית ורוחנית כאחד הועמד על כפות המאזניים.

המבחן החל, השאלות ניתכו על ר' משה אחת אחרי השניה, אולם הוא לא התבלבל ולא התפעל מאישיותם של שואלי השאלות, אלא התרכז בשאלות עצמן, והשיב על כולן כאחת, תשובותיו באו בשטף בקול שקט אך בוטח ללא היסוס או גמגום כלשהו, באולם שרר שקט מופתי, רק קולותיהם של השואלים וקולו השלו של הרב משה נשמעו חלפות, כך עברו שעות ארוכות, עד שלבסוף קם הבישוף והכריז כי המבחן נגמר, הוא נוכח לדעת כי כבודו לא נפגע על ידי כך שיצא לקבל את פני הרב החדש, אלא אדרבא, הוא שמח שהעיר קרקא זכתה לאישיות רוחנית כה מקסימה. בנאומו שנשא בפני כל הנאספים, ציין הבישוף כי יהיה זה לכבוד לו אם יוכל מפעם לפעם להיוועד עם הרב משה, ולשוחח אתו על ענינים שונים, ולקבל עצתו, הוא אמר כי היהודים שתיארו בפניו את גדלותו של רבם החדש, לא גילו אלא מקצת שבחו, והביע תקוה כי האוכלוסיה היהודית והלא יהודית של קרקא תחיה בשלום והבנה זו בצד זו. אין מספיק צבעים בקשת כדי לתאר את שמחת יהודי העיר נוכח הצלחת הרב לעמוד במבחן החמור, הם הודו לה' על חסדו ואמיתו והביטו בהערצה על הרב הצעיר שלא היה אלא הרמ"א שהתפרסם מאוחר יותר בעולם היהודי כפוסק גדול שרשתו פרושה על כל העולם היהודי הרמ"א רבי משה איסרלש.

צ'ין אדם לחברו

הצדקנית שעמדה בנסיון

מעשה במשפחת אחת שהתגוררה בירושלים העתיקה לפני עשרות שנים, באותה תקופה יום כביסה למשפחה היה מהעבודות הקשות במשק הבית, עקרות בית של היום עם מכונות הכביסה האוטומטיות, לא יכולות לתאר לעצמן את הקשיים שהיו כרוכים בעבודה מאומצת זו. ובכן בשעה טובה ומוצלחת, אחרי כשש שעות עבודה מפרכת, תלתה עקרת הבית כנגד השמש שני חבלים מלאים בכביסה על שתי קורות לאורך החצר.

בצהרי היום נכנסה אחת השכנות לחצר כשהיא צועדת לביתה, משום מה נראו לה שתי הקורות האלכסוניות וחבלי הכביסה התלולים עליהם כמפריעים לה בדרך הילוכה, וכי המעבר בחצר לא מספיק רחב בעבורה לעבור בו. במקום לקבל זאת בהבנה ולשמור על יחסי אנוש בין שכנים, ולכוף מעט את הראש כדי לעבור. ברגע כמימרא תקף אותה יצרה ואחזה בולמוס של כעס ונקמה, נכנסה בזריזות לביתה, תפסה מספריים, יצאה לחצר וחתכה את שני החבלים מלאי הכביסה, כל הכביסה הצחה והנקיה לאחר עמל מפרך נפלה ברעש על אדמת החצר הבלתי מרוצפת.

האשה בעלת הכביסה עמדה לרגע כהמומה בפני המבחן הקשה, לפי הטבע האנושי היתה לכאורה צריכה להתפרץ בצעקות וקללות על השכנה ופעולתה המרושעת, כל היצרים האפלים התלקחו

בקרבה דרוכים כאש עצורה, אך האשה שאבה לפתע כוחות אדירים ממעיין אמונתה הצרופה והזכה, בתוך שניות גועשות התגברה על הנסיון הקשה, חסמה את שפתיה והצדיקה עליה את דין שמים, מסתמא זה מגיע לי ותהא צרתי כפרתי.

היא אספה את הכביסה מהארץ, שטפה והסירה את הליכלוך, חיברה וקשרה את החבלים והלכה למגרש שכונת בתי מחסה ותלתה שוב את הכביסה בכיכר הגדולה. בשעות הערב הביאה את הכביסה היבשה לביתה במצב רוח טוב, פרשת הנסיון טרם באה לסיומה, בעלה של האשה חזר הביתה אחר תפילת ערבית והיא לא מספרת לו ממה שקרה לה בחצר, דומה כי הנסיון השני גדול הוא מהראשון, כי הרי דאגה בלב איש יסיחנה, ומה עוד שמקרים כאלו עלולים לקרות לה שוב בעוד ימים ספורים מאותה שכנה רעה, אולם היא מתאפקת שנית ושותקת.

הדבר היה נשאר בהעלם לולא אותה שכנה עצמה, שנכנסה בלילה מבושת לבית חברתה וביקשה לסלוח לה מאותה תקרית מכוערת. היא סיפרה כי בתחילת הלילה קיבל הילד שלה חום גבוה מאד באופן פתאומי, והיא תולתה זה כעונש מן השמים על רשעותה היום בצהריים. אותה צדקנית גבורת הרוח סלחה ומחלה לה. וזכתה שלשנה הבאה לאחר שנים של ציפיה נולד לה בן שהוא אחד מתלמידי החכמים הגדולים של ירושלים עיר הקודש.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ב אייר

הרה"ק רבי משה זרח איידליץ ב"ר מאיר (אור לישרים - תקט"ו)
הרה"ק רבי ישעי' מייאנוב (תלמיד הבעש"ט - צוואת הריב"ש - תקנ"ד)
יום שני י"ד אייר
הרה"ק רבי יהודה לייב מזאקילקוב ב"ר משה (ליקוטי מהרי"ל - תקפ"ו)
יום שלישי ט"ז אייר
רבי מאיר ב"ר גדליה (מהר"ם לובלין - שע"ו)
הרה"ק רבי זכריה מענדל אב"ד בעלז ב"ר אריה לייב (באר היטב - תל"א)
הרה"ק רבי נתנאל וייל ב"ר ידידיה טיאה (קרבן נתנאל - תקכ"ט)
הרה"ק רבי שמואל מקארוב (תק"פ)
הרה"ק רבי חיים מאיר ממאגלניצא ב"ר אבי עזרא ועליג (תר"ט)
יום חמישי י"ז אייר
הרה"ק רבי יחזקאל לאנדא ב"ר יהודה (נודע ביהודה-תקנ"ג)
הרה"ק משה חיים מסדילקוב ב"ר יחיאל (דגל מחנה אפרים - תק"ס)
הרה"ק רבי איתמר ב"ר ישראל (משמרת איתמר-תקצ"א)
יום שישי י"ח אייר
רבן שמעון בן יוחאי (ג"א - תתפ"א)
רבינו משה ב"ר ישראל (רמ"א - של"ב)
הרה"ק רבי שלמה מקשאנוב ב"ר משה (תקפ"ח)
הרה"ק רבי אורי מראהטין ב"ר יצחק (תרמ"ט)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטוביץ שליט"א
מדרש "ב"מ א"י אור"י" רפרים יוסף הדרש" על המעשים.

באיסור לדבר בשעת חזרת הש"ץ (א')

(א) לא ישיח שיחת חולין בשעה ששליח ציבור חוזר התפילה, ואם שח הוא חוטא, וגדול עונו מנשוא, וגוערים זו. (שו"ע א"ח סימן קכ"ד סעיף ז')

(ב) יש לגעור באנשים שלומדים בעת חזרת הש"ץ, או אומרים תחנונים, ואפילו אם מכוונים לסוף הברכה לענות אמן כראוי. (שו"ע הרב שם סעיף ו')

(ג) כמה בתי כנסיות נחרבו רח"ל בשביל שדיברו בו בשעת חזרת הש"ץ. (משנה ברורה שם ס"ק כ"ז)

(ד) יש למנות אנשים שישגיחו על זה. (שם)
(ה) החרדים אל דבר ה' משימין הטידור בפניהם בשעת חזרת הש"ץ, ועיניהם וליבם שם שלא יראו חוצה, ואז מכוונים על כל מילה ומילה. (משנה ברורה שם ס"ק כ"ו בשם הש"ל"ה)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ התנא האלקי

רבי שמעון בר יוחאי זיע"א

נלב"ע י"ח אייר תנצב"ה

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: למוד זכות

פרשת
קדשיםמבית
שבט טיש

משבח

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

אחת המצוות החשובות שנוצטטנו עליה בתורה, היא המצווה לדון כל אדם לכף זכות, שנאמר "בצדק תשפט עמיתך". וכאשר רואים אדם עושה דבר קטן, שאפשר לדנו לכף זכות או לכף חובה, יש להכריע לכף זכות. וגדולה מדה זו של למוד זכות, עד שאמרנו חז"ל שמי שמלמד זכות על חברו, מלמדים עליו זכות בשמים ומוהפכים בזכותו לטובה, ומדה זו היא מהדברים שעליהם אמרו חז"ל שהעושה אותם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקדושתו לו לעולם הבא. ודברים ברורים כתב השל"ה הקדוש, שמי שיש בידו מדה זו, אינו אפילו אם נרשמו עליו למעלה כמה עונות שעשה, באים סיגורים ופרקליטי ישר, ודנים אותו לכף זכות, ואין בלחם המקטרגים לקטרג, ונמצאו למדים מכאן על חשיבותה של מדה זו וגדל כחה להכריע את האדם עצמו לטובה. הבעל שם טוב הקדוש היה אומר, שכאשר אדם רואה חסרון אצל אדם אחר, צריך הוא לדעת שהחסרון נמצא בו עצמו, ואם הוא ימחק לדון את חברו לחובה, אינו הוא חורץ גם דין לעצמו, כי יתכן שהוא עצמו נכשל כבר בדבר דומה, ואם הוא מכריע את חברו לחובה, אינו גם בשמים יכריעו אותו לחובה. וישגורים היו על פיו של הבעל שם טוב דברי חז"ל במדרש, שדרשו את הפסוק 'ה' צלף', שהקב"ה הוא כצל של האדם, וכשם שהצל מתנוגע ומתהלך כפי שהאדם מתהלך, כך גם תוצאות מעשיו של האדם בעולם הזה שכן מתנהגים עמו בעולם הבא. וכאשר האדם מקים "בצדק תשפט עמיתך", גם הקב"ה נהנה עמו כן, ומשתתף את המקטרגים עליו ומרבה עליו סיגורים.

את המצווה לדון כל אדם לכף זכות, לומדים חז"ל מהפסוק שבפרשתנו: "בצדק תשפט עמיתך" והוא נדרש בשני אפנים, גם לשפט דין אמת וגם לדון את החבר לכף זכות. הדרך להגיע למדה זו, היא על ידי שמחפשים את הטוב שבאלת, ולא את החסרונות שבו, וגם כאשר קשה למצא צד להמליץ טוב, צריך להתאמץ ולחפש אצלו נקודות של אור ולנסות למצא זכות עליו.

ספור נפלא, המלמד כמה צריך לדון כל אדם לכף זכות, גם כאשר קשה לראות את הצד הטוב שבאלת, ספר רבי אריה לוי, מצדיקי ירושלים. בשנת תש"ב, השתתף רבי אריה בליתו של הסופר רבי אליעזר ריבלין, מחשובי בני ירושלים ורושמי קורותיה, ובין המלזים היה גם ידידו הטוב של המנוח, רבי שמואל קוק, שעבד עמו בצותא בשלשים שנה. לפליאתו, ראה רבי אריה כי ידידו זה פורש מהלוייה שהיתה בתחלת דרכה, ובמקום ללוות את חברו הטוב לבית עולמו, נכנס לחנות פרחים ורוכש שם עציץ מתרס. תמה רבי אריה: "האם כך נוהג אדם פה קרוב לחברו ואינו גומל עמו חסד של אמת? האם לא מצא שעה אחרת כדי לרכוש את העציץ, והוא צריך לקנותו דוקא עכשו בעת הלוייה?" לא רצה רבי אריה לעבר על הצווי של "הוכח תוכיח את עמיתך", והוא פנה לרבי שמואל ושאלו על כך. הסביר לו רבי שמואל את מעשיו: "זה כמה שנים שאני מטפל באיש אחד שהצטרע לא עלינו, ואמש שבק חלה חיים לכל חי. מחשש הדבקות במחלתו, החליטו הרופאים לשרף את כל בגדיו וחפציו, ובכללם היו גם התפלין שלו. כששמעתי על כך, מהרתי אל הרופאים ודרשתי מהם שלא ישרפו חלילה את התפלין, ולבסוף הצלחתי להגיע אתם לסכום, כי אם אביא עד השעה שתים עשרה בצעירים עציץ מתאים העשוי חרס, יסכימו הרופאים להטמין בו את התפלין ויגזזו אותו באדמה בקדשה. מפיון שהזמן קצר, ויודע אני שאם לא אמהר אל בית הרפואה למצטרעים, ישרפו חלילה את התפלין, לא היתה הבירה בדי, ונאלצתי לעזוב את הלוייה כדי לרכוש את העציץ". רגיל היה רבי אריה לוי לספר ספור נפלא זה, והיה מסים ואומר: "מצא קבלתי על עצמי לדון כל אדם לכף זכות, גם בשעה שמראיה שטחית קשה מאד לדון את האלת לטובה".

סקל ודגמה למדת למוד לכף זכות על כל אחד מישראל, הוא הצדיק המפרסם רבי לוי יצחק מברדיטשוב, שזכה לכינוי הנדיר "סגורם של ישראל", מפני שתמיד היה מחפש כיצד להמליץ טובה על כל אחד מבניו של הקב"ה והיה מהפך בזכותו. וסגורם מפרסמת היא, שבכל עת שהאדם נמצא חלילה במצור וזקוק לישועה, יזכיר את שמו של רבי לוי יצחק בן שרה שאשא, ומיד יתמתקו מעליו הדינים והגבורות, ויתהפך מצבו לטובה בזכותו של הצדיק. ואמר צדיקים, שדי אם מזכירים את שמו של רבי לוי יצחק, וכבר גורמים בזה למוד זכות על ישראל, והיו שהוסיפו ואמרו שגם כאשר רק מזכירים את שם העיר ברדיטשוב, גם בזה די לעזור זכות על ישראל, כמו שהיו שואלים בפמקדש אם האיר כל המזרח עד שבחרון, כדי להזכיר את זכות האבות הקדושים שטמונים בחברון.

בספרו המפרסם "קדשות לוי" קובע רבי לוי יצחק מסמרות בענין התוכחה לבן ישראל: "זה שמוכיח את נשמות ישראל בטוב, מעלה את נשמות ישראל למעלה, וראוי הוא להיות מנהיג על ישראל". ולא היה רק נאה דורש אלא גם נאה מקיים, ובכל יהודי היה מוצא את נקדת הטוב שבו, כמספר שפשהיה רואה עגלון מושח את גלגלי עגלתו בזפת תוף כדי תפלתו, אמר: "רבונו של עולם, ראה נא יהודי זה, שאפלו בשעה שהוא מושח את גלגלי עגלתו, הרי הוא מתפלל..." ותדיר היה מסגור על עם ישראל ומחפש להכריע את זכותם לטובה, ביחוד בימי הדין, ופעמים רבות עלה בידיו לקרע את גזר הדין ולהטות את הדין לטובה לכל בני דורו.

המומים שרואה אדם בחברו, הם מומי עצמו.

ודומה הוא לאדם שמביט בראי ורואה את

בבואתו עם כל הלקויים והחסרונות שבו...

(רבי שמואל מסלונים)

נמשל

למה הדבר דומה

עם ועדה: "פיצד מעז אפה לברך על התורה הקדושה, באשר אפה מסרב לדון? רד מהבימה!" פניו של המוסר חורו ומוסר ברה עשה כמצות הרב, אולם המתפללים כלם היו אחוזים פחד ואימה, כשהם יודעים כי נקמתו של האיש בוא תבוא.

עברו ימים מעטים, ואל ביתו של הרב הגיע יהודי כפרי שהתגורר בכפר סמוך, והזמין את הרב לבוא מחר לכפר ולשמש כסנדק בבית המילה של בנו. למחרת, השכים הרב קום, ויחד עם שני תלמידיו הנאמנים יצא מהעירה בדרך אל הכפר. הדרך הייתה געומה, ולבם של התלמידים היה טוב עליהם, אולם לפתע נחרדו לראות כי סוס מהיר מתקרב לעמדתם במהירות גדולה, ועליו יושב המוסר הרשע כשבעניו תאות רצח וחרב גדולה תלויה על מתניו. בפחד וחלחלה זעקו התלמידים אל הרב, ולפליאתם עצם הרב את עיניו ושקע בשרעפיו. המרחק ביניהם הצטמצם, והתלמידים כבר החלו לומר ודוי בלחש, אולם לפליאתם התהפכה לפתע הקערה על-פיה. המוסר ירד מסוסו בהכנעה, ובקול נמוך בקש מהרב סליחה על הצער שגרם לו. האיר לו הרב פנים, בקש ממנו ראשית לפצות את שכנא הרוכל בתוספת קמון על הצער שהוא גרם לו, ומעתה ואילך ייטיב את דרכיו. לפליאת התלמידים שלח המוסר מפיו עשרה רבליים ומוסרם לידי הרב מתוך הכנעה, ומיד לאחר מכן, עלה האיש על סוסו ונעלם מן העין.

"מה קרה פה?" שאלו התלמידים הנבוכים את הרב, והוא הסביר להם בקצרה: "דעו לכם, שבאשר ראיתי את האיש מתקרב אלינו, ידעתי כי אנו נמצאים בסכנה גדולה, ומיד התחלתי לנסות להפוך בזכותו של האיש ולמצא בו צד של טובה. כי אין שום יהודי שבעולם, אפילו היהודי הנחות והפחות ביותר, שלא נמצא בו דבר טוב. חשבתיו בלבי, שהיהודי הזה הוא בודאי בגדר 'תינוק שנשפה', כי הוא התנתם בילדותו ולא התחנך כראוי, ולכן התחלתי לרחם עליו ונסיתי לתרץ לעצמי מדוע הוא מתנהג כפי שהוא מתנהג. והרי כבר נאמר במשלי 'פמים הפנים לפנינו כן לב האדם לאדם', ואם אדם דן את חברו לכף זכות, אזי גם לבו של החבר מתהפך עליו לטובה, וכך באמת היה".

הנמשל

את המעשה הנפלא הזה, ספר המקובל הנודע רבי נחום משיאדיק לרבי זלמן חיים ריבלין, והוא ספרו לרבי יוסף חיים זוננפלד רבה של ירושלים, שספרו לרבי שמואל הוימיר בעל "עבוד המלך". רבי נחום היה אחד התלמידים שהתלנה אל רבו בשעה שארע לו מעשה כזה, וממנו למד כפה צריך ללמוד זכות על כל יהודי באשר הוא, ועל-ידי כן אפשר להפוך את לבו של כל אחד לטובה.

עני ואביון היה שכנא. הוא לא פחל בשום מלאכה ועסק במקצועות שונים בעת ובעונה אחת, אך התקיים בו הפתגם השגור: "הרבה מלאכות ומעט פרנסות", ומעולם לא הייתה הרחה שרויה בביתו. היה זה בקר נעים אחד, באשר שכנא חזר לעירתו בשמחה עם מספר ביצי משק שקבל מאחד הכפריים, ורגליו נעשו כאלו קלות יותר בדרך לביתו. אך כשראה שכנא את האיש העומד נחו בשער העירה, נפל לבו בקרבו. היה זה המוסר' של העירה, איש רע מעללים שהטיל את חתתו על התושבים כלם, ועל אף היותו יהודי שמש כמלשין נתעב של הפריץ, ויהודי המקום סבלו ממנו קשות. "מה ביך?" שאל האיש את שכנא, וכשהלה נסה להתחמק ממנו, הרים את מקלו ודרש ממנו להביא אל ביתו את כל הביצים שבידיו. בידיים רועדות ובברפים כושלות השתרחק שכנא אחר פו-הבליעל, ובחוסר ברה הלך עמו עד ביתו. בהגיעם, דרש הלה מהרוכל המסכן להניח את הביצים ליד דלת הבית, וכששכנא נסה לרמוז לו כי עליו לשלם את מחיר הביצים, אדמו פניו של הרשע והוא פלה את כל חרונו בהלה גדל שנקלע לידיו. בחמת זעם נטל האיש את תבנית הביצים והטיחה בלה בשכנא המבהל, באשר על פניו וזקנו נגרים החלמונים שבביצים, ומתערבבים בדמעותיו החמות. שכנא נותר המום מאחורי הדלת שנטרקה לפניו, וכשל תחתיו בבכי מר. הוא התקומם בלו אל מול הגזלה והחמס, ולאחר רגע של יאוש, קם מעדד ופנה הישר אל ביתו של רב העירה.

הרב הפיר היטב את שכנא וידע את תמיתו וישרו, וחרדה עמקה אפפה אותו אל מראה פניו המרובות של שכנא ועיניו הדומעות. כששמע הרב את מעשה הנבלה של המוסר הרשע, אזור עז ותעצומות ושלח את שמשו הנאמן לזמן לפניו את האיש לדון תורה עם שכנא הרוכל. לשון נסה השמש להשתפוט באמתלה שהוא חושש מנקמתו של המוסר, אולם הרב חזק את רוחו והזכיר לו את צווי התורה שאין לדון לחשש מפני איש, והבטיח לו כי מאומה לא יאירע לו. "הרב מזמין אותך לדון תורה", אמר השמש בקול רועד ומגמגם, כשדלתו של המוסר נפתחה לפניו, אך הלה אטם את אזניו משמע ושלח את השמש מביתו בחר-אף. הרב לא הפתע מתגובתו של המוסר, ושלח שוב את שמשו בצרוף אזהרה כי אם לא יתצב לדון יטל עליו חרם חמור ויאסר עליו לבוא בקהל, אולם גם אזהרה זו לא הועילה ולבו של האיש היה כבד.

הגיעה השבת הקרובה, וכדרך הרב הגיע המוסר אל בית הפנסות, כשהוא מטיל את אמתו על המתפללים שלא העז להתגרות בו. כחו של האיש היה כה גדול, עד שהגבאים היו מכבדים אותו מדי שבת בעליה חשוכה, מחשש שמא יתנגם בהם, ואף אחד לא פצה פה מרב אימה. באותה שבת, נקרא האיש כהרגלו אל התורה, אולם כשנסה לברך על התורה, נעמד הרב מלא קומתו ושאל קבל

מרגל

הלכות והליכות

• אדם המחזק לרשע מתר לדונו לכף חובה, והוא רק באדם שפרק מעליו על מלכות שמים בידו ועובר בשירות לב על מצות התורה, ומתן אף לגנותו ולבאותו בין בפניו ובין שלא בפניו, שנאמר "הלוא משנאיה ה' אשנא ובתקומיה אתקוטט". (חפץ חיים)

• אסור לחשוד באדם כשור, והחושד בכשרים לוקה בגופו. ומי שחושד בחברו בדבר שאין בו, צריך לפסו ולברכו. אולם אם חושש שמא תגרום שנאה בכך שיגלה לחברו שחשד בו, אזי אינו צריך לפסו, בתנאי שלא נגרם לחברו נזק בחשדו. (מסכת ברכות ויומא)

• כל אדם מצוה שלא להביא את עצמו לידי חשד, ושלל יחשדו בו אחרים בין בעניני ממונו ובין בעניני אסור, ואפילו לבטול מצות עשה של דברי חכמים לא יביא את עצמו, לפי שאדם צריך להיות נקי מחטא לפני הבריות, שנאמר "והייתם נקים מה' ומישראל", וכן נאמר "ומצא חן ושלל טוב בעיני אלקים ואדם", "הסר מפה עקשות פה וזילות שפתים הרחק מפה", ואמרו חז"ל "הרחק מן הפעור ומן הדוקה לו". (כף זכות)

• ישמור עצמו מלשנא שום אדם מישראל, כי אם הרשעים שנודעים לו בברור שאי אפשר לדונם לכף זכות, וכל שאפשר לדונם לזכות, מחיב לאהב בנפשו בכל מאודו, בגופו ובנפשו, לקיים מצות "ואהבת לרעה כמוך". (רבי אלימלך מליז'ענסק)

• ראוי לומר בתחלת תפלת השחר: "הריני מקבל על עצמי לקיים מצות עשה של ואהבת לרעה כמוך", לא בשביל טובת הנאה מהם, אלא גם כשתראה אצל אחד דבר בלתי הגון, אל תהרהר אחריו, אלא תדון אותו לכף זכות. (רבי יצחק אייזיק מקומרנא)

• יש לדון כל אדם לכף זכות, ולתלות את מעשיו שאינם טובים וישרים במקום מגוריו שהטה אותו לרעה, וזה פרוש המשנה באבות 'אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו', למקומו ממש. (רבי יחיאל מאלכסנדר)

• "ואיש כיינתן מום בעמיתו כאשר עשה כן יעשה לו", מי שמטיל מום באחרים, לקוי באותה מדה, וכל הפוסל במומו פוסל. (אמרי פי)

• מצות עשה מן התורה לדון כל אדם לכף זכות, שנאמר "בצדק תשפט עמיתך", והיא אחת מתרי"ג המצוות. וכאשר רואה אדם את זולתו שעשה מעשה או אמר דבר שיכול להתפרש לרעה או לטובה, בין אדם למקום ובין אדם לחברו, חייב לדון את זולתו לכף זכות. (כף זכות)

• ואמרו חז"ל, שכל מי שדן את חברו לכף זכות, גם בשמים דנים אותו לכף זכות. (מסכת שבת)

• מי שדן אדם אחר לכף חובה, מלבד שעובר על "בצדק תשפט עמיתך", מביטל גם מצות עשה של "ואהבת לרעה כמוך", ו"לא תשנא את אחיך בלבבך". (הרמב"ם)

• האסור לדון לכף חובה, הוא לא רק בדבור ובמעשה, אלא גם במחשבה בסתר, כי הקב"ה רואה את כל מעשי האדם ומחשבותיו והוא בוחן כליות ולב, שנאמר "אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'", וכן נאמר "כי אין מלה בלשוני הן ה' ידעת כלה". (כף זכות)

• מי שדן את חברו לכף זכות, הוא דבק במדותיו של הקב"ה ואימרים מצות "ובו תדבק". (מסכת שבת)

• כשרואים אדם שעובר על דבר אסור, צריך לדון אותו לכף זכות בדרכים שונות, כגון שלא ידע את חמור האסור, או שלא התכונן לחטא, או שהיה אנוס וכדומה. (חפץ חיים)

• אם דן את האלף לכף חובה ואחר כך ספר את הדבר לאדם אחר, עבר גם על מצות עשה של "בצדק תשפט עמיתך", וגם על אסור לשון הרע. (שם)

• ביותר צריך לדון לכף זכות אדם ירא שמים, ואף אם עשה מעשה שיש בו ספק אם הוא נוטה לצד הזכות, ואפילו אם נראה יותר שהוא נוטה לכף חובה, יש לו להמליץ טובה עליו ולהפך בזכותו. (שם)

• אם ראית תלמיד חכם שעבר עברה בלילה, אל תהרהר אחריו ביום, כי בודאי עשה תשובה. (מסכת ברכות)

• גם אדם ביוני יש לדון לכף זכות, אך כאשר המעשה נוטה לכף חובה, אין אסור מצד הדין לדונו לכף חובה, אולם יש אסור לפרסם את הדבר. (חפץ חיים)

• מידת חסידות לדון כל אדם לכף זכות, גם מי שאינו ידוע כאיש כשור ואין יודעים את טיבו, ועל זה אמרו חז"ל "והיו דן את כל האדם לכף זכות". (כף זכות)

מהלל

מספורי חז"ל

העמיד מאכלים רבים, על השני מיני משקאות, ועל השלישי מיני מגדים ומטעמים שונים. הלך בעל הבית דרך ארצה מדרומה של ארץ ישראל, עד שהגיע לביתו של רבי עקיבא. עם הגיעו, שמח רבי עקיבא לראותו והזמין להסב עמו לסעודה, ואחר שאכלו ושתו העניק לו בעל הבית את שכר עבודתו במלואו, בלי להחסיר אף פרוטה. בסיומו, פנה בעל הבית אל רבי עקיבא ואמר לו: "אמר נא לי, בשעה שאמרתי לך שאין לי מעות, במה חשדת אותי ומה חשבת עלי באותה שעה?" אמר לו רבי עקיבא בגדל רוחו: "אמרתי בלבי, אולי הזדמנה לך עסקה טובה, וכדי שלא להפסיד אותה, נתת בעבורה את כל המעות המזמנים שהיו בידך". נהנה בעל הבית ממשכנתו ושא: "וכשאמרתי לך שאין לי בהמה, מה חשבת?" אמר לו רבי עקיבא: "אמרתי בלבי, שמא השפרת את הבהמה שלך לאחרים". המשיך בעל הבית ושא: "ומה חשבת כשאמרתי לך שאין לי קרקע?" "חשבת שמסרת אותה בחכירה לאחרים", השיב רבי עקיבא. וכששאלו מה חשב כשאמר לו שאפלו כרים וכסתות אין לו, אמר רבי עקיבא: "אמרתי בלבי, אולי הקדשתי את כל נכסיך לשמים!" אמר לו בעל הבית בלשון שבועה: "העבודה, שכן בדיק היה. נדרתי את כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה, וכו' יצאתי נקי מכל רכושי ולא היה בידי מה לשלם לך. אולם כשבאתי לחברי החכמים שבדרום, התירו לי את נדרי וכו' חזר רכושי אלי ובאתי לשלם לך", ומיד לאחר מכן המשיך בעל הבית ואמר: "ומכיון שאתה דנת אותי לכף זכות, מברך אני אותך שגם הקב"ה ידון אותך רק לכף זכות". לדעת בעל השאלות, בעל הבית היה התנא רבי אליעזר בן הורקנוס והפועל היה רבי עקיבא. (מסכת שבת)

אבא אמנא היה רגיל לדון כל מעשה לכף זכות, גם כאשר היה נראה הדבר באופן שלילי. פעם שלח אליו אבי שני חכמים, כדי שהללו ינסוהו ויבדקו את מעשיו. כשבאו החכמים לביתו, קבלם אבא אמנא בסבר פנים יפות, האכילם והשקם ונתן להם מקום ללון. טרם עלו על יצועיהם, פרש להם בגדי צמר רכים כדי שתעבר עליהם שנתם. בבקר השכימו החכמים, נטלו עמם את הבגדים עליהם ישנו והביאו לשוק למכור אותם. לפתע פגשו את אבא אמנא בעצמו, והשנים נגשו אליו בשוק ואמרו לו: "אנא מפרך, תן דעתך על הבגדים שבידינו ואמור לנו כפה הם שונים בעיניך". מטרדם של החכמים היתה לבדק מה תהיה תגובתו של אבא אמנא, כשיראה את הבגדים שלו שהוא בעצמו הציע אותם אמש על מטתם של שני האורחים שלפניו, ורצו לראות אם הוא יחשד בהם שהם גנבים, אולם אבא אמנא לא אמר שום דבר שלילי. הוא נטל את הבגדים לידיו, עין בהם מעט ואמר להם: "הבגדים שונים כן וכן". התפלאו החכמים אל מול צדקתו, והמשיכו לשאל: "אולי זה שוה יותר?" ואבא אמנא השיב במנוחה: "יתכן, אולם אני קניתי אותם בסכום הגה שאמרתי לכם". התפעלו החכמים ואמר לו לאבא אמנא: "הבגדים הם שלך ונטלנו אותם מבינתך, אולם

אל ביתו של הלל הגאון הגיע פעם אורח חשוב מאוד, ולכבודו ערך הלל סעודה גדולה וחשובה. בינתים, בא עני אחד ודפק על דלת הבית, ואמר לאשתו של הלל: "רחמי עלי, כי היום אני נושא אשה ואין לי פרוטה לעריכת סעדת נשואין כראוי". רחמה עליו האשה, ונתנה לו את כל הסעדה שהכינה לבעלה ולאורח החשוב. המתין הלל בסבלנות זמן רב, ובינתים הכינה אשתו עסה חדשה ובשלה מאכלים אחרים והניחה אותם לפניהם. שאל אותה הלל בקול רך ובסבלנות: "מדוע לא הבאת לנו את המזון מיד?" ספרה לו האשה את מה שארע עם אותו עני, והלל אמר לה: "דעי לך שגם אני לא דנתי אותך לכף חובה, אלא לכף זכות, ובטוח הייתי שאת כל המעשים את עושה רק לשם שמים". (דרך ארץ רבה)

בצעירותו של התנא רבי עקיבא, כשהיה בן שמונה עשרה שנה, נשא את בתו של אדם בשם ישוע והתגורר בגליל העליון שבארץ ישראל. מכיון שהיה עני מרוד, נאלץ רבי עקיבא לכתת את רגליו למקומות רחוקים כדי להתפרנס מעמל כפיו ולפרנס את בני משפחתו. נדד רבי עקיבא עד דרומה של ארץ ישראל, ושם השכיר את עצמו למשך שלש שנים רצופות אצל בעל בית אחד, ועמל אצלו ביגיעה ובעמל כפיים. כשהסתיו שלש שנות העבודה הקשה, החליט רבי עקיבא לשוב לביתו, ובערב יום הכפורים פנה לאדונו ואמר לו: "הסתיו שלש שנות עבודתי הקשה אצלה, ועתה מבקש אני לחזור למשפחתי. מבקש אני אפוא ממך, לקבל את שכר עמלי הרב במשך שלש השנים, ואוכל לחזור לילדי ולהביא להם מזון ופרנסה". הבית בו בעל הבית העשיר, ואמר במבוכה: "סלח לי פועלי היקר, אולם אין לי מעות במזון בכיסי, ולכן אין לי אפשרות לשלם לך את שכרך". קבל רבי עקיבא את דבריו בסלחנות, ומיד אמר: "אם אין לי כסף במזון, תן לי בבקשה פרות מהשדות הרבים שברשותך, ואוכל למכור אותם ולפרנס את בני ביתי". שוב נבון בעל הבית ואמר: "אין לי גם פרות". גם הפעם לא רגז רבי עקיבא ואמר במנוחה: "אם אין לי פרות, תוכל לתת לי את אחת מקרקעותי בתמורה לעבודתי, ואני אמכר את הקרקע ואתפרנס משויה". התנצל שוב בעל הבית ואמר: "אין לי גם קרקעות, כשם שאין לי מעות ופרות". לא התפלא רבי עקיבא על דבריו ודן אותו בלבד לכף זכות, ומיד אמר: "אם כן, תן לי בהמות בתמורה לעבודתי", ושוב אמר לו בעל הבית כי גם בהמות אין עמו, וגם על הבקשה לקבל כרים וכסתות במקום מעות, טען בעל הבית שאין לו מאומה. שתק רבי עקיבא וקבל את הדברים באהבה, הפשיל את השק עם חפציו על כתפו, ויצא מביתו של אדונו בפחי נפש. הגיע רבי עקיבא לביתו בידיים ריקות, אולם הוא המשיך לדון את אדונו לכף זכות, על אף שהדבר היה קשה מאוד, שכן האדון היה עשיר מכלל ובעל ממון רב. עברו ימי חג הסוכות, ולאחר הרגל החל בעל הבית להכין את שכרו של רבי עקיבא הפועל, והמשיא היה כה כבד עד שהוא נאלץ להעמיסו על שלשה חמורים. על החמור הראשון

מתפל

אמרות ופתגמים

- למד זכות על-כף-אחד, ואל תחשד בו ולא לדבר בו קטגוריה, ואף אם יאמרו עליך שאתה איש תם. ועלולם לא יעלה על דל שפתיך גנותם של אחרים. (רבי חיים פאלאנצי)
- צדיק רואה את מומי עצמו ומעלת הזולת, ואילו הרשע רואה את מעלות עצמו ומומי הזולת... (תלמידו רשב"ט)
- כמזה יש לזכור במבלי עולם, שגנורים בלילה שעות ארבות ומבליים את זמנם בהכל, מפני שבאשר יחזרו בתשובה יהיה להם הדבר קל לעבד את ה' ביום ובלילה... (רבי וולף מזבאריו)
- מי שמלמד זכות על אחרים, מלמדים עליו זכות בשמים. למד זכות מעורר זכות, ולמוד חובה עלולה לעורר חובה, חלילה. (רבי יוסף מאיר מספינקא)
- כשם שצריך לדון כל אדם לכף זכות, כך צריך לדון את הקב"ה לכף זכות וכל מה שבא על האדם הפל לטובה, וזו סגולה גדולה שבאמת יהיה בן והדברים יתהפכו לטובה וימתקו הדינים. (רבי אהרן דוד מטרסקיזוריק הי"ד)
- כשם שהאדם לא מסגל לראות בעצמו איזו עוולה, ותמיד ידון את עצמו לכף זכות, כך הוא צריך לחשב על הזולת, ואם תהיה לו אהבת חברו כגופו, לא יוכל בשום אופן לראות ולדבר איזה דבר מגנה אצל חברו. (רבי צבי זאב פאלי)
- הגימטריה של התבות דן את כל האדם לכף זכות, כמנין התבות שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. (רבי אייזיק מקאלבי)
- הוי אחי, בבית עיני, דן כל אדם לכף זכות, ושמו פיה וכלשונך מלדבר שום דבר רע על איש ישראל. (רבי אייזיק מקומורנא)
- אפילו מי שגורא רשע גמור חלילה, צריך לחפש ולמצא בו איזה מעט טוב, שבאותו המעט הוא אינו רשע, ועל-ידי זה ישימץ בו איזה דבר טוב ודן אותו לכף זכות, הוא מעלה אותו באמת לכף זכות ויוכל להשיבו בתשובה. (לקוטי עצות)
- למה נאמר "הוי דן את כל האדם לכף זכות"? מפני שצריך לדון את כל האדם, לא לדון אותו על מעשה מסים, אלא לראות את כל האדם, עם מכלול התכונות והמדות שלו, ואז לא יקשה לדנו לכף זכות. (שפת אמת)

- אם ראית אדם שמדבר טוב על חברו, אף מלאכי השרת מדברים עליו טוב, ואם ראית אדם שמדבר רע על חברו, אף מלאכי השרת מדברים עליו רע. (מדרש משלי)
- פשיהיה אדם שלא תדע בו אם צדיק הוא אם רשע, ותראהו שיעשה מעשה, או יאמר דבר שאם תפרשהו על דרך אחת יהיה טוב, ואם תפרשהו על דרך אחרת יהיה רע, קח אותו על הטוב, ולא תחשב בו רע. (הרמב"ם)
- אם ירגיל אדם את עצמו לדון כל אחד לכף זכות ולדבר עליו טוב, יהפך להיות פלי וצנור אל הקדשה. (ספר חרדים)
- מצינו גדולי עולם שנגשלו ולא דנו את חבריהם לכף זכות, ועל אחת כמה וכמה אנו חסרי מדע וקצרי הבנה, כמה צריכים אנו לעין רעיון עמוק ורחב וביטוי הדעת על מעשי איש ופקדונו נדמים שפחליטו ונוציא לאור משפטו, ופעמים רבות באות מריבות ותואנה בין בני אדם על עסקי חנם, רק טעות שגפלה בלשון ומכשול בראית המעשה, ועל זה אמר החכם "אל-תצא לרב מהר פן מה-תעשה באחריתך בהכלים אותך רעה". פריחסוד שמע ודבתיך לא תשוב. (העב"ץ)
- אמרו חז"ל בנגעים, שאין רואים נגעים ביום המקנן. רמז יש כאן, שבשעה שנגעים מעיבים על עם ישראל ופגעים מתרחשים עליהם חלילה, אין לחפש בהם חסרונות ולא לראות בהם נגעים. וכן מתפרשים דברי חז"ל שפחן הסומא באחת מעיניו לא יראה את הנגעים, מפני שהוא מביט על הזולת רק בעין אחת, עין שלילית, ולא רואה את הטוב שבו כדי לדון אותו לכף זכות. (גלילי זהב)
- אמר רבי חמא ברבי חנינא: למה נסמכו אהלים לנחלים, כנחלים נטוי כגנת עלי נהר פאהלים נטע ה"? לומר לה, מה נחלים מעלים את האדם משמאה לטהרה, אף אהלים מעלים את האדם מכף חובה לכף זכות. (מסכת ברכות)
- דרכו של אדם, שבאשר הוא רואה בקביעות אחרים שאינם מתנהגים כראוי, מתקורים רגשותיו. ולכן נצטוינו לדון כל אדם לכף זכות, כי אז לא יראה מעשי עברה וינצל מהקלה רגשותיו. (רבי יהושע לייב דיסקין)

המלכות על ישראל, והחליטו לשלח את רבי יהושע אל אחת משורות המלוכה החשובות. הלך רבי יהושע עם תלמידיו, ולפני שנכנס לביתה חלץ את תפלו, ונכנס לבדו. לאחר זמן-מה יצא אל תלמידיו ושאל אותם: "אמרו לי, תלמידי הקרית, מה חשבתם בלבכם לאחר שראיתם אותי חולץ את התפלו לפני בניסתי לבית"? אמרו לו התלמידים: "אמרנו בלבנו, כי פנראה אין רצונה להפגש עם התפלן הקדושות לבית שאינו קדוש שבו מתגוררים ערלים". שמח רבי יהושע על שדנו אותו לכף זכות, ואחר-כך הלך להטהר במקוה טהרה, ואמר תלמידיו שפנראה חשש רבי יהושע שמא נתן מעט רק מהשורה על בגדיו, וברב קדשותו הלך מיד להטהר במים חיים. ורבי יהושע אמר להם בלשון שבוועה שפפי שהם חשבו כן היה, "וכשם שאתם דנתם אותי לזכות, גם הקב"ה ידון אתכם לזכות". (מסכת שבת)

רוצים אנו לדעת מה חשבת עלינו בשעה שראית את הבגדים שלך בדינו? אמר להם אבא אמנא: "חשבת בלבי, שמא הזדמנה לכם מצות פדיון שבויים, ואתם זקוקים למעות, ומכיון שהתביישתם לבקש ממני מעות, לכן נטלתם ממני את הבגדים שלי". אמרו לו החכמים: "דע לה, שכל מטרותנו היתה לנסות אותך, אך אתה עמדת בנסיון בגבורה". מיד הושיטו לו החכמים את הבגדים שבידיהם, ואולם אבא אמנא סרב למקבלם בחזרה ואמר: "באותו רגע שראיתי שלקחתם את הבגדים, אמרתי בלבי כי אני מקדיש אותם לדברים שבצדקה, ולכן איני רוצה לקחתם שוב". אז הבינו אב"י מדיע היה אבא אמנא זוכה לשכר גדול ועצום, והיה שומע מדי יום פת-קול מן השמים שאומרת לו: "שלום עליך אבא אמנא". (מסכת תענית)

פעם אחת, בקשו חכמי ישראל לשנות גזרה מסוימת שגזרה

מספר

ספורי צדיקים

יקרי, כי מעולם לא דברתי בגנות שום אדם, ובנוי זה ספר את הדבר בשלחנו הטוהר, והוסיף פעם ואמר: "עלי להוסיף בזה נקדה שעמדת עליה מתוך ראיה והפירה. כל ימי גדלתי בין החכמים, וראיתי שאלו הצדיקים שנהגו בדבורם ולא דברו נגד שום יהודי, כגון אבי ועוד צדיקים שאציתי להפירם, זכו ונמשך מהם שושלת זהב, דורי דורות של תלמידי חכמים ויראי ה'. ולעומת זה, אחרים שקנאת ה' בערה בהם קצת יתר על המידה, לא נשאר מהם זרע, ואף שכונו לטובה, בכל זאת הקדשה אינה סובלת זאת ולא נוה לו לאבינו שבשמים לשמע זאת, כי אין רצונו של הקב"ה בדבורים רעים נגד בניו". (צבי תפארה)

המקביל רבי אברהם חיים עדס ענתבי, היה מגדולי מרביצי התורה בירושלים ומגדולי הגאונים שבה. בצעירותו, כשהתגורר בארם צובא, נכנס פעם איש פשוט אחד לבית הפנסת והחל לצעק ולהתרגם במר לבו, על כי לא נותרו חכמים בעולם שתפלתם תעשה רשם, וכי העולם הולך ונחרב. הבין רבי אברהם כי דבר-מה מציק לו, והוא התענין אצלו על מצבו. קונן חלה כי זה כבר חדש ימים שאינו מסגל להרדם בלילה בהרגלו, מחמת פאב ראש גדול שתוקף אותו, ואינו מוצא רפואה למכאוביו. הרגיעו רבי אברהם בדברי נחם, הניח את ידו על ראשו של האיש וברכו זמן-מה, ולבסוף אמר לו: "לך לשלום ושנתה תעבר עליה, רק הזהר שלא לדבר יותר כן מעתה ואילך, כי לא אלמן ישראל". עלה האיש על צוועו, ולשמחתו נפלה עליו תרדמה עזה והוא ישן כל הלילה, לאחר זמן רב שלא הצליח לישן פראוי. בבקר, מהר האיש אל בית הפנסת, ובקש מחילה מרבי אברהם על התפרצותו אמש, ובשר לו בשמחה כי ברכתו הועילה וכאב הראש הסתלק ממנו בשנתו. האיר לו רבי אברהם פנים ואמר לו: "דע לך, שכבר אמש סלחתי לך ודנתי אותך לכף זכות, מפני שידעתי שכל דבוריך לא באו אלא מתוך פאב וצער, ואין אדם נתפס בשעת צער. אבל מבקש אני ממך מפקאן והלאה, שלא תהרהר אחרי תלמידי חכמים ולומדי תורה, והאיש יצא מלפניו בשמחה ובטוב לבב. (האיר המזרח)

בצעירותו של רבי אהרן מפלז, הורה לו זקנו רבי יהושע להרגיל את עצמו ללמוד בדרך הפלפול והחדוד. והוסיף טעם לדבריו, שאף כי אמנם אין זה למוד בדרך הישרה, אולם לפעמים רואים דברים שליליים שאחד מבני ישראל עושה, עד שקשה מאד לדון אותו לכף זכות, ורק על ידי דרך הפלפול והחדוד, אפשר גם זאת לפרש ולהטות לכף זכות. ואמנם, מיחד היה רבי אהרן במדה זו של למוד זכות על כל אחד מישראל, וכל ימיו היה סגורם של ישראל ומחפש רק את הטוב שבהם. רגיל היה לפרש את המשנה הראשונה של פרק כלל גדול במסכת שבת: "כלל גדול אמרו בשבת, כל השוכח עקר שבת", וכה היה מבאר: "כלל גדול הורו לנו חכמינו ז"ל, לעולם צריך ללמוד זכות על כל יהודי, ואם

אחד האריות שבחבורת קוצק, תחת הנהגתו של רבי מנחם מנדל מקוצק, היה רבי הירש בר מגרבונין, שרבים העריצוהו ואמרו עליו שהיה ראוי להנהיג עדה של ארבעים אלף חסידים. פעם ישב עם אחד מבניו ועסק בפרקי אבות, וכשהגיעו לדברי התנא "הוי דן את כל האדם לכף זכות", שאל הילד: "מדוע נאמר 'הוי' ולא נאמר סתם 'תדון את כל אדם לכף זכות'?" הסביר לו האב במתק שפתיו: "אמר נא בני, אם משהו יספר לך על אביו שהוא חלל את השבת, האם תאמין לדבר?" השיב הילד בשלילה מחלטה, ואמר: "לא, לא אאמין!" "ואם יגידו לך שאביו שקר פעם, האם תאמין?" "אולי כן", השיב הילד בהסוס. "יודע אתה מה ההבדל בין שתי השאלות? ההבדל נעוץ בה. לא תאמין שחללתי את השבת מפני שגם אתה לא מסגל לחלל את השבת, אולם לשקר גם אתה יכול לפעמים, ויצא אפוא שכל אדם מודד את השני לפי מצבו הוא, ואם הוא עצמו לקוי בדבר-מה הוא לא מסגל להפך בזכותו של האחר. וזהו אפוא באור הלשון שבמשנה 'הוי', כי הורה יש פאן לכל אחד, 'תהא בן אדם!' הפך להיות איש ראוי המתקן במעשיו, ואז תוכל לדון את כל אדם לכף זכות..." (בית קוצק)

רגיל היה רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצא להזכיר את דברי הזהר כי "התורה והקב"ה וישראל כלם אחד הם", והטעים: "כשם שאסור להקשות קשיות על הקב"ה ותורתו, כן אין לבוא בקשיות על בני ישראל, ותמיד יש לדון אותם לכף זכות". בשעה שהיה הולך לבית הפנסת לתפלת כל נדרי' בהתקדש יום הפורים, היו יהודי העיר עומדים משני צדי הדרך להביט בקלסתר פניו המאירים, ובכלתו היה מבקש מחילה מכל אחד מהעומדים כשדמעתו על לחיו, והוא לוחש בשפתיו ואומר: "חטאי גדול מחטאיכם". אחד מגאוני ליטא בקר פעם בביתו, ושוחח עמו בדברי תורה, כשהם עוברים על נושאים רבים מדרוש לפלפול ולחדושי הלכות, והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני. התפעל האורח מגאונותו הפכירה של הרבי, עד שלא עצר ברוחו, וקרא: "אוי, איזה איש גדול יושב לפני". הצטנע רבי מאיר יחיאל ואמר בענוה: "לא זו היא המדה, שהרי חז"ל אומרים במסכת מכות, פמה טפשים הם אותם שקמים מלפני ספר תורה ולא קמים מלפני אדם גדול, שהרי בתורה נאמר ארבעים יפנו ויבאו חז"ל והפחיתו מכה אחת. והדבר תמויה, למה לא הוכיחו זאת חז"ל מהפרשה שלפני כן? שהרי בספירת העמר נאמר 'תספרו חמשים יום', ובאו חכמים והפחיתו יום אחד, וקבעו לספר רק ארבעים ותשעה ימים? אלא נמצאנו למדים מכאן, שאדם גדול לא נמדד בגאונות בלבד, וגברא רבה אמתי הוא מי שיודע להפחית מכה וסבל מאיש יהודי..." (מריצי תורה)

רבי צבי הירש הלברשטם מרודניק, היה מיחד במדת למוד זכות, וכשבויעים לפני הסתלקותו התבטא באגרת שכתב לבנו ה"שפע חיים" מצאנזקליניבורג, בזה הלשון: "האמן לי, בני

רואים יהודי שמוחלל שבת חלילה, צריך ללמוד עליו זכות כי מן הסתם הוא שוכח ולא מזיד, וזהו פננת חז"ל 'כלל גדול אמרו בשבת - כל השוכח...'. רבי משה מרדכי בידרמן מלולוב אמר עליו, שביקלתו להביא את המשיח מפני שאינו רואה שום רע על אדם מישראל, וצדיקים אחרים היו מכנים אותו "הברדיטשובי של דורנו" כדגמת רבי לוי יצחק מברדיטשוב שהיה סגורם של ישראל. אחד מחסידי בלז, שהתגורר בעיר מינכן שבגרמניה, בה התגוררו אז פחמשים אלף מבני ישראל, שרבים היו רחוקים מתורה ומצוות, נשאל פעם על ידי רבי אהרן על תפקידו, והלה ספר כי הוא משמש כשוחרט בעיר הגדולה. התענין הרבי אם יש שוחטים נוספים בעיר, וכשהלה השיב בשלילה, חפשי הרבי ללמוד זכות על בני העיר, ואמר: "ראו כמה חשובים הם יהודי מינכן, שכלם מקפידים שלא לאכל משראר שוחטים, רק משוחט אחד ירא שמים שהוא חסיד בלז" ... כליל שבת אחד בתל אביב, אחר עריכת השלחן, חזר הרבי לביתו כשהוא מקץ פחסידיים, ולפתע עברה על פניהם משאית גדולה, וכמה מהמלוים החלו לצעק 'שבת' על חלול השבת המחפיר בפריהסה. החל הרבי ללמוד זכות ואמר: "אולי יש כאן ענין של פקוח נפש?" אך הדברים לא התקבלו על לב השומעים, שכן היה נראה בעליל כי מדובר במשאית המיעדת לנשיאת משאיות כבדים, ולא במכונית פרטית או ברכב הצלה, אך היו כמה אברכים שהחליטו לברר את הדבר עד תם. הללו רצו אחר המשאית כברת דרך, ולפליאתם גלו כי היא נעצרה ליד בית הרפואה ששכן בסמוך, והתברר כי הרבי צדק בדבריו שיש ללמוד זכות על כל אחד מישראל, ובמשאית היו באמת אנשים שנוקקו לרפואה. (בכדושתו של אהרן)

את דברי רבי יהושע בן פרחיה: "והיו דן את כל האדם לכף זכות", העמיד לעצמו רבי יעקב מוצפי מבגדד כהוראת חיים והדבר היה נר לרגליו. תמיד היה מחפש ללמוד זכות על הכלל ועל הפרט, והיה מחפש לראות טוב אצל האל. פעמים רבות התבטא למקורביו ואמר: "לא תמיד עולה בידי ללמוד זכות בקלות, ולפעמים יש לי קשי גדול לעשות זאת, ואולם כאשר אני נזכר שא מצוה מן התורה של 'בצדק תשפט עמי'תה', אני מחפש ומוצא תדיר צד לכף זכות. כשהיו באים לספר לו דבר מה אודות אדם אחר, גם אם מעשיו והתנהגותו לא היו על-פי התורה וההלכה, היה מחפש עליו זכות ומוצא פרוש לדבריו, ומנסה להפוך בזכותו: "אולי לא התפונ לכה, ואולי פננתו היתה אחרת? אולי לא שמעת היטב את דבריו, או שלא הבנת אותם כראוי?" וכך לא היה לו מעולם שום רשם שלילי על אדם מישראל. (ארי עלה מבבל)

התבטא פעם רבי זאב אינדלמן מבריסק ואמר: "אם לא מצאת זכות ללמוד על אדם, סמן הוא שלא חפשת מספיק". ורגיל היה לדרש כמין חמור את דברי המשנה באבות: "עשה לך רב, וקנה לך חבר, והיו דן את כל האדם לכף זכות", שהדברים נאמרו בזה אחר זה: "מכל יהודי אפשר לנסות ללמוד משהו, ולעשותו לרב עליו. ואם לא מצאת מה ללמוד ממנו, לפחות התחבר עמו לעבד את ה', ואם גם זה בלתי אפשרי, כי הוא במצב רוחני ירוד

ולא נתן להתחבר עמו, אזי חלים עליו דברי הסיים של המשנה 'והיו דן את כל האדם לכף זכות' ויש להמליץ טוב עליו ולהפוך בזכותו". פעם נכנס אליו בחור ישיבה אחד, שהיה שבור עד עמקי נשמתו מפני שחבריו פגעו בכבודו וגם בביתו לא כבדוהו מספיק, ורבי זאב החל לשוחח עמו על החובה לדון כל אחד לכף זכות. ואמר: "לשם מה נברא 'ראש עקם'? בשביל לדון כל אחד לכף זכות, ואז הראש העקם הופך להיות ראש ישר". וכדי להשיב את רוחו של הבחור, התישב עמו ולמד כחברותא את המעשה המובא במסכת שבת, אודות רבי עקיבא ששמש כשכיר אצל בעל הבית עשיר, והראה לו כיצד המליץ רבי עקיבא טוב על אדונו שלא שלם לו מאומה על עבודתו הקשה וחפש סברות משנות ומפתלות כדי לדון אותו לכף זכות, ולבסוף התברר כי בדיק כמו שחשב רבי עקיבא כך היה. הדברים השפיעו לטובה על הבחור, פניו לא היו לו עוד והוא יצא מלפניו כשהוא מעדד ומחשיל. (רבי וועלוול)

כליל שבת קדש אחד, יצאו מתפללי בית הכנסת "נחלת יצחק" שבתל אביב לאחר התפילה, והנה עובר לידם עגלון יהודי המצליף בסוסו בדרךו הביתה. נסערו המתפללים אל מראה חלול השבת, ואחד מהם פנהו "פושע ישראל" כשהוא גוער בו על חלול השבת המחפיר, וביחוד על כך שהוא עובר ליד בית הכנסת בשאט נפש כדי להכעיס את קהל המתפללים. גם שאר המתפללים גערו בעגלון ורתחו מזעם על מעשה הנבלה, וביניהם יצא גם רבה של השכונה, רבי יצחק איזיק פרידמן מקורשן, וכשראה את הנעשה, הרגיע את קהל המתפללים ואמר: "אולי יש לדון את העגלון לכף זכות, שמא שכח ששבת חיים?" ובקול רך פנה אל העגלון ואמר לו: "נכון ששכחת כי שבת חיים? רד נא מהעגלה, ומעתה ואילך היה זהיר להקדים לשוב הביתה בעוד חיים גדול, ולא תבוא חלילה לידי תקלה". דרכי הנעם של הרב עשו את פעלתם, ומאז הקפיד העגלון לשוב הביתה טרם התקדש השבת. (מקדשי שביעי)

המקבל הנודע רבי מרדכי שרעבי, היה רגיל לחפש תמיד בכל יצור אנוש את הצד החיבי שבו ולדון את העושה לכף זכות. וכאשר היה רואה אדם עושה מעשה פלשהו, היה מחפש להמליץ טוב עליו ולתור אחר הסבה שהביאה את האדם לנהוג כן. פעם הגיע לפתח ביתו בן בליעל אחד, איש פוחז וריק, והחל לחרף ולגדף את הרב, בהשמיעו נגדו טענות פוזבות ומקללו בקללות נמרצות. תלמידיו של רבי מרדכי נחרדו בראותם כבלע את הקדש, ואצו להשתיק את הכסיל מגדופיו וחרופיו, אך רבם עצר אותם, ומתוך מנוחה וישוב הדעת בקש מהם שלא להגיב כלל לדבריו של אותו אדם. ואף יותר מכה, הוא דן את האיש לכף זכות, ואמר: "מה תרצו מפונז? הרי איש מסכן הוא", ולא הוסיף לדבר על הענין מאומה. (הרב שרעבי)

הנצי"ב מוולוז'ין היה רואה בכל דבר את הצד הטוב והיה דן את כל אדם לכף זכות. פעם בא אליו משלח אחד מארץ ישראל, וכשהנצי"ב שאלו על הנשמע בארץ ישראל, החל הלה לספר דברי קנטור על העולים החדשים שבימים ההם שאינם שומרים

תורה ומצוות. רגז עליו הנצי"ב ואמר לו בזעף: "מרגל, צא מביתי! איך אתה מעז לדבר סרה בארץ ישראל?" נבהל חלה ואמר: "רבי, והלא כל הדברים שאמרתי אינם אלא דברי אמת". והנצי"ב השיבו מידי: "הלא גם המרגלים אמרו רק את האמת, ואף על פי כן נענשו קשות, כי יש לחפש את הטוב שבארץ ישראל ולא את השלילי שבה". בזקנותו, נסע לאודסה לצרכי בריאותו, ושם שהה שבועות מספר אצל תלמיד חכם אחד מוכבדי העיר. שבת אחת ישב במרפסת הבית כדי לשאף אויר צח, ומאחרו הראה לו יהודי פועל שמתקין תנורים בעצומה של השבת, והתרעם במרידות לב על חצפתו של היהודי הלז שפחלל את השבת בפרהסיא. הקשיב הנצי"ב לדבריו במתינות, ולבסוף אמר לו: "ידידי, כלום סבור אתה שיהודי זה מחלל את השבת לרצונו? לא, יקירי. אלו היה נתן לנו לחזור לתוך מסתרי נפשו ולהתבונן על המתנה ומתנתם בו פנימה, היתה מתגלית לעינינו מלחמה נפשית והתאבקות פנימית. הנה מתגלה לפנינו לב כואב, מצטער ובוכה על חלול השבת, ובטוח אני שגם בלב יהודי זה בוער הניצוץ הקדוש הזה, ובודאי היה מעדיף להמציא בביתו ולהתענג עם בני משפחתו. אין ספק, כי מצבו הנורא מכריחו לזה, ובטוח אני שאין שום יהודי בעולם שיחלל את השבת שלא מתוך אגס." (רמ"ש ודורו)

בראשית הישוב היהודי בירושלים, פאשר המחסור והדחק היו תושבי קבע בבתיהם של בני העיר, היה יהודי אחד בעיר העתיקה שהתפרנס ממכירת ביצים. בקר אחד גלה האיש לתרדתו, כי כשלים ביצים נעלמו מחנותו באישון ליל. הדבר גרם לו עגמת נפש מרבה, שכן באותם ימים היתה כל ביצה יקרת המציאות, ולא פעם נאלצו משפחות רבות להסתפק מביצה אחת לכל ילדיהם, והפסד של שלשים ביצים הנה בשבילו הפסד גדול. קנה המוכר כי התופעה לא תשוב, אולם לאכזבתו גם למחרת נשנה הדבר ושוב נעלמה מחנותו פמוות ביצים הגונה. בדק האיש את דלת החנות והפנעול שבה, ולא ראה בהם שום סמני שבידה, וחשדו נפל על בעל החנות הסמוכה, שפא הוא חודר דרך הקיר המפריד בין שתי החניות וגונב את הביצים שלו. הלך האיש לרבי שמואל סלנט, שהיה ידוע בפקחותו הנדירה, והוא יעצו להניח פמה ביצים קשות בראש ערמת הביצים. למחרת, הפתע האיש לגלות נחש גדול שוכב מת, כשביצה קשה תקועה בגרונו וממנה נחנק לפנות. הבין האיש, כי הגנב לא היה אלא הנחש הגדול שקנן באחד החורים שבחנות, ונכח לדעת כי חשד לשוא בשכנו הקשר. (כף זכות)

התבטא פעם החזן אי"ש ואמר, שכל מה שברא השם יתברך בעולמו יש לו תועלת ומטרה. גם השכל שאינו ישר נברא על מנת לנצל לטוב, כדי להשתמש בו ללמוד זכות באפן מפתל ועקלקל. ונתן דגמה לכו, שאם אדם עובר במקום שיש חלולי שבת רבים רחמנא לצלן, ורואה מעת לעת את השבת מתחללת בגלל גסה, יתלה את הכל באדם אחד, ולא יאמר שבני אדם רבים מחללים את השבת. (מעשה איש)

באישיותו של רבי יחיאל מנחם מנחם זיטניצקי, ממקימי עליה של תורה לאחר שואת יהודי אירופה, היתה טבועה אהבת הבריות. ביתו היה פתוח לרווחה ועניים מרודים הביא בית, ואף שלעיתים לא היו האורחים אנשי מעלה ומדות, היה מביט בהם תמיד בעין טובה ומהפך בזכותם. בעמל רב וביגיעה גדולה, הצליח פעם לאגור סכום קסף נכבד, אותו צרר בשני צירות. פעם הניח את הצירות לשערה

ממלכה

על אחד מחסידיו של רבי הניד מאלכסנדר התהלכה שמועה, כי הוא מתהלך במקומות שאין רוח חכמים נוחה מהם. הוכיחו הצדיק עליה, והלה התנצל ואמר: "לחנם חושדים בי, ומתקנים בי הנאמר 'אשרי מי שחושדים בו ואין בו'. אמר לו הרבי: 'מוטב שתניח ל'אשרי' זה, ותחזיק ב'אשרי' אחר, 'אשרי ישבי ביתך'. שב בביתך ולא תבוא לידי חשד'..."

בעצומו של יום תשעה באב, נתקל רבי ישראל סלנטר בחבורת צעירים פורקי על, כשהם אוכלים ושותים בפרהסיא. פנה אליהם וברכם בברכת 'בתאבון'. פיערו הפוזזים את עיניהם בתמהון, ולא האמינו למשמע אזניהם. הם אוכלים בעצומו של יום האכל על חרבן בית המקדש, והוא מאחל להם בתאבון? הסביר להם רבי ישראל ואמר: "מוטב לי לדון אתכם לכף זכות שהנכם מומרים לתאבון, מאשר ללמד עליכם כף חובה שאינכם אלא מומרים להקעים..."

רגיל היה רבי איזיל חריף לדבר בגנותה של מלכות רוסיה הרשעה, שהציקה ליהודים שגרו בה ורדפה אותם בלי חמלה. שאלו פעם משכיל אחד מקרב למלכות: "האם אינך יכול ללמד מעט זכות על המלכות שלנו?" חיד רבי איזיל ואמר: "צד אחד של זכות מצאתי במלכות זו, שהיא מונעת מחלוקות וחלוקי דעות בין הבריות. כי במלכיות אחרות זה מוצא בה צד זכות וזה צד חובה, ואלו במלכות רוסיה כלם לא מוצאים בה אלא צד חובה בלבד..."

דבר התורה שלי

לשלחן השבת

לחיות את המצוות

משפחתי שליח לילדים

ולכן מסים הפסוק "אני יי" נאמן לשלם שכר, לא רק על המצוה בעצמה, אלא בכפל כפלים על שמחה של מצוה שיש בה "וחי בהם".

וכפי שמספר על רבי לוי יצחק מברדיצ'ב, בעל הקדשת לוי עצמו, שבחג הסוכות לא היה ישן כל הלילה מרב התרגשות, השתוקקות ושמחה שהנה הוא בא לקים מצות נטילת לולב, וכשנגש לאתרונג פגע בטעות בארון, והזכוכית נשברה מרב התלהבות ושמחה של מצוה. היתה לו שמחה גדולה ועצומה מעצם המצוה, וכבר נטל שכרו כפיכול בעולם הזה.

(פניני הפרשה)

שבת שלום ומברק!

"ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני יי" (ויקרא יח, ה) - כתב רש"י "אני יי" - נאמן לשלם שכר.

שואלים המפרשים: מדוע הצריך הכתוב ללמדנו ולהודיענו דבר זה, שנראה לכאורה פשוט? הרי זה ברור שהקדוש ברוך הוא משלם שכר טוב להולכים לפניו, ואין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה, וכפי שכתוב בעשרת הדברות (שמות כ, 1) "ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי"?

ויש לבאר את הענין על פי דברי הקדשת לוי שמסביר את הפסוק בדרך רמז "אשר יעשה אתם האדם וחי בהם", שעל האדם להרגיש ולהבין שהמצוות שהוא עושה הן החיות שלו, כי אדם יכול לרכש מעלה זו שחיותו תהיה רק ממצוות ומעשים טובים, ואז זוכה לחיות חיים אמתיים גם בעולם הזה, ולא חיים של רשעים שעושים חיים בדברי הבל, וכל מיהם מלאים חרשות, כי הם מרגישים אחרי כל פעולה שהם עושים שההנאה נגמרת, והצער שיש להם מעניני עולם הזה נשאר, ולכן לא קבלו כלום.

ויקרא

צו

שמיני

תזריע

מצורע

אחרי מות

קדושים

אמור

בהר

בחקותי

יעלה יעלה בואי לנגני, הנני רמון פרחי נפני:

ובוא דודי יחיש צעירי, ואכל את פרי מגדרי.
אם ירדתי ארכו נדודי, אך יחידה אשב על כני: יעלה יעלה וכו'.
שובי אלי, את בת אחובה, שובי אתי, ואני אשובה.
הנה עמי זאת אות בתובה, כי בתוכך אתן משכני: יעלה יעלה וכו'.
רעי, דודי, נפשי פדית, ולבת מאז אותי קנית.
עתה לי בין עמים זרית, ואיך תאמר כי אהבתני: יעלה יעלה וכו'.
אמתי, לשוב ויריתי, ולתהלה ולשוב שריתיך.
כי אהבת עולם אהבתך, על כן אושיכך על דוכני: יעלה יעלה וכו'.
לו יהי כדברך, וידי, עתה מחר תאסף נדודי.
ולתוך ציון נחה נדודי, ושם אקריב לך את קרבני: יעלה יעלה וכו'.
חוקי רעה חכם כיון טוב, כי ציון ישעי רענן ורמב.
ולסיריך אכרות ואחשב, וחיש אשלה לך את סגני: יעלה יעלה וכו'.

שמו רצא ככל עבר, אשר יעדתי וחי גבר.
ולקראי אל-י וחי חבר, יחי בדורו כשמואל:
עדי זקנה וגם שיבה, יחי דשן ככל מוכה.
ושלום לו רוב אהבת, אמן כן יאמר הא-ל:
הנפול בתוך עמו, יתה לאביו ולאמו.
ותה א-לתי עמו, וגם כל בית ישראל:

יחי שלום בחיינו, ושלום בישראל.
בסימן טוב כן בא לנו, כמי ובוא חנואל:
הילד יחי רענן, ככל ש-די ותלונן.
ובתורה אז יתבונן, ואף דת לך שואל:
וסקורו יחי ברוך, זמן תניו וחי ארוך.
ושלחנו יחי ערך, וזכחו לא יתנאל:

א-ל מאר נעלה אקדם פניו, בשירה ותהלה אבא למעניו, כימי משה ואהרן, יובילני למשכנותיו:
לו שונתי תעל וישמע קולי, ויסלה לי מעל ויעזור לי, ואון לאמרי פי, ואל יפן למעלי:
ו-ה תרם לחתן וכלתו, בזכות אב האיתן וצדקתו, ותמלך המלכה רחל, בשלמה במלכותו:

משפחתי שליח

לעילוי נשמת
מר משה אהרן
בת ציפורה ז"ל
נלב"ע כ"ד אלול התשע"ח
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
אריה סלארי ז"ל
בן טורה ז"ל
נלב"ע ד' תמוז התשע"ח
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
בת שבע עופרה חזה
בת יפת ושושנה ז"ל
נלב"ע י"ח אדר א' התש"ס
תנצב"ה

בזשלי מגידים

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
גבריאל נפתלי מזרחי ז"ל
בן רחמים ואביטל הי"ד
נלב"ע י"ז תמוז ה'תשפ"ד
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
אסתר (רינה) סעדון
בת פורטונה ז"ל
נלב"ע כ"ב אב ה'תשפ"ד
תנצב"ה

משכן
שילוח

תקציר: בהמשך המשל, לאחר קבורתו של שמעון, אלמנתו רצה אל החנות כי נזכרה ששכחה לנעלה. היא מבחינה באנשים יוצאים משם עם סחורה ומבקשת לעצר אותם על גנבה. הם לעמיתה, טוענים כי שלמו לבעל הבית שנמצא כעת בחנות...

המשך יבוא בע"ה

זמירות לשבת

למה נקרא מוריה על שם המר הטוב שישנו שם. מי שענה לאברהם אבינו בחר המוריה, הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם היום הזה:

על הר גבעת עלי דוד, מבשרת ציון, תרימו בפת קולך, מבשרת ירושלים. תרימו, אל תירא, אמרי לערי יהודה, הנח א-לתיכם:

כן אדם, עלה למעלה עלה: כי בה עז דוד יש דוד כנפי רוח, כנפי נשרים אבירים: אל תכחש כם פן יכחשו דוד: דוד אולם דוד: כן א-ל - ויקצאו דוד מיד:

יום קדוש הוא מבואו ועד צאתו, כל זרע יעקב וכבודו כדבר המלך ודורו, לזנו בו ולשמותו בתענוג אכול ושתו, כל ערת ישראל יעשו אותו: משך חסדך לידך א-ל קנא וגו', נוסרי ליום השביעי זכור ושמור להקם, שמתם בבנין שלם באור פנך תבחיכם, ירנן מרשן ביתך ונחל עדניך תשקם: עזור לשוכתים בשביעי כהרש ובקציר עוזיכם, פוסקים בו פסיעת קמט, טוענים בו לברך שלש פעמים, צדקתם תצוהר באור שבעת תמים, ה' א-ל ישראל אהבת תמים, ה' א-ל ישראל תשועת עולמים:

כל מקדש שביעי קראו לו, כל שומר שבת קדש מחללו, שברו הרבה מאד על פי פעלו, איש על מנהגו ואיש על דגלו: אוהבי ה' המחכים בבנין ארצו, ביום השבת שישו ושמחו כמקבלי מתן נתיאל, גם שאו דרכם קודש ואמרו לא-ל, ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל: דורשי ה' זרע אברהם אוהבו, המאמרים לצאת מן השבת וממקדש לבא, ושמחים לשמרו וערב ערובו, זה היום עשה ה' נפילה ונשמותה בו: זכרו תורת משה במצות שבת נרוסה, חרותה ליום השביעי ככלה בין רעותיה משכנה, סתורים ידשה וקדשוה במאמר כל אשר עשה, וכל א-לתיכם ביום השביעי מלאכתו אשר עשה:

לעילוי נשמת
מנחם בן מברט ז"ל
סיסאי בן וואלו ז"ל
אזונט בת אלמלא ז"ל
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
מאור מאיר ז"ל
בן גדי ורעיה כהן הי"ד
נלב"ע ח' כסלו תשפ"ג
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
איבת מותיהו
בת מזל ז"ל
נלב"ע י"ז אלול תשפ"ד
תנצב"ה

רבי
דפאל מאיר פאנדורף
האדמו"ר מצ'רמלה

רבי
נחום פרעוויצקי
ראש ישיבת סיוח

רבי
יעקב מולדאנו
אב"ד סקס - סיוח

רבי
יוחנן מנחם ז"ל
בית יוסף הירושלמי

רבי
נחמיה יגודיוב
ראש ישיבת ויז'ניץ סיוח

רבי
צבי מרקוביץ
ראש ישיבת קולת סיוח

רבי
יוסף שמואל
מבית יוסף בית שני

הפלא ופלא! הבית יוסף קדמני
ועשה את כל העבודה שהשכתי
לעשות! האם עמלתי לריק?
לחכם נדרה שנתי מעיני?

יש כאן את ספר "בית יוסף",
ששלח לי רבי יוסף קארל
מצפת... הקה נעץ בו...

לא עבדתי לחנם! אוציא את
ספרי המקור בצמוד לספר
ה"בית יוסף" וביתר יתרה הספר
משלם לכל יהודי העולם!

לא! יש הרבה דברים שאיני
מסכים עמו. הוא כתב את דבריו
ליהודי ספרד, אך יהודי אשכנז
נחגים אחרת בענינים רבים...

בית יוסף נעליו דברי משה, שלחן
ערוך ועדו משה - המהות הרמ"א.

על השללון הערוך - אפשר משה...
המחזות שמבארות מהו מקנה
יהודי אשכנז בהלכות אלו...

שירים חסידים

ביותר, מוח אהבתי תורתך
כל היום היא שיתח.
אתה בחרתנו מכל העמים
אהבת אותנו ורצית בנו
ורוממתנו מכל הלשונות
וקדשתנו במצוותיך וקדחתנו
מלכנו לעבודתך ושקד הגדול
והקדוש עלינו קראת.
אתה תקום תרחם ציון
כי עת לחננה
כי בא מועד.

אשר ברא ששון ושמחה
חתן וכלה. גילת רגת דיוצא
וחרוה אהבה ואהבה ושלום
ורעות.
אשרי העם שככה לו, אשרי
העם שה' אלקיו.
אשרי מי שגדל בתורה
ועמלו בתורה, ועושה נחת
רות ליוצרו.
אשריכם תלמידי חכמים
שדברי תורה תביבים עליכם

אמר רבי עקיבא, אשריכם
ישראל, לפני מי אתם
מסתרין ומי מסתר אתכם,
אביכם שבשמים, ואומר
"מקנה ישראל ה'", מה מקנה
מסתר את השמאים, אף
הקדוש ברוך הוא מסתר את
ישראל.
אנא עבדא דקדשא בריך
הוא.
אין אשר תמיד עיני ה'
א-להיך בה, מראשית השנה
ועד אחרית שנה.

אין כאלקינו אין בארוננו,
אין כמלכנו, אין כמושיענו.
אין שום ואוש.
איש את רעהו יעזרו וילאחי
יאמר חזק, חזק חזק ונתחזק.
אל תירא ישראל.
אלה המדה לבי,
חוסה נא ואל תתעלם.
א-לי אתה ואורך אלקי
ארומםך.
אם אין אני לי, מי לי. וכשאני
לעצמי, מה אני. ואם לא
עבשיו, אימתי.

אבינו מלכנו, פתח שערי
שמים לתפלתנו.
אהללה אלקי ואשמחה בו,
ואשימה תקותי בו. אתוננו
בסוד עם קרובו, אלקי צורי
אהסה בו.
אור נרע לצדיק ולישרי לב
שמחה.
אתה שאלתי מאת ה'
אותה אבקש, שבתי בבית ה'
כל ימי חיי, להוות בנעם ה'
ולבקר בחיכלו.
איהו טוב ה'.

לעילוי נשמת
אסתר סטמק
בת כרמלה ז"ל
ששון סטמק
בן אליזבת ז"ל
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
צפרי מגידש ז"ל
בן עליה הי"ו
נלבע י"ד ניסן ה'תשע"ח
תנצב"ה

משכן
שילח

מחזיקים חספי סוכות אלו ה' חמשה

י את כל הארץ אשר אתה
נאמא לך אתננה ולדודך עד
עם. לך אמן את הארץ הזאת.
לך כל מיני תבואתה לשובה
ותן ברכה על פני האדמה.
כי אתה הוא מלך מלכי
לעולם, מלכותו נצח, נזאמתי
לך, ספרי עזו, מפרתו זכאיו,
לך ששנה רוממותו, רון שיר
נכח, תוקף תפלות תפארתו.

ב
באהל הנמכתה בדר
מעלה: מראה כהן.
בברקים היוצאים מרו
החיות: מראה כהן.
בגדל גיזלים בארבע
קצוות: מראה כהן.
בדמות קשת בתוך
הענן: מראה כהן.
מת מן נהר היה כה
ול, בבאתו מבית קדש
דשים בשלום בלי פג

וירושלים אורו של עולם ...
ומי הוא אורה של ירושלים?
הקדוש ברוך הוא.
ישש עזר א-ל-הך,
השטח חתן א-ל בלה.
ישמחו ששתים ותלת הארץ,
ידעם חים ומלאו.
ישראל בטח בה',
ומגנם הוא.
אנחנו מאמינים בני מאמינים,
ואין לנו מי להשען,
אלא על אברו שבשמיים.

וַיִּתֵּן עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל,
וַאֲמָרוּ אָמֵן.
הֵי הַחֲדָשׁ הַזֶּה. כִּמְבֹאֵת אֲבִי
חַוֵּה. וַיִּשְׁמַע בְּכִיתָ זֶה.
קוֹל שִׁשּׁוֹן קוֹל שְׂמָחָה.
וַיְדוּ לָהּ חֲסִדוֹ וּנְפִלְאוֹתָיו לְבָנֵי
אָדָם. כִּי הִשְׁמִיעַ בְּנֵשׁ שִׁקְקָה,
וּנְפֵשׁ רַעֲבָה מֵלֵא מוֹד.
יָחַד יָחַד, בּוֹלֵם קִדְשָׁה
לֵךְ יִשְׂרָאֵל.
יָמִים עַל יָמֵי מִדְּת הַחוֹסֶף
נִשְׁתִּיב כִּמְנוּ דֶּר וָדֶר.
יַעֲבֹב בִּשְׁחִינֵי אֶלֶד,
בִּי נִפְשִׁי תִּשְׁרַע אֲלֶיךָ.

יבנה המקדש, עיר ציון
תמלא, ושם גשיר שרר חדש,
וברגה נעלה.
יברכה ה' מציון, וירושלם כל מי תראה
בנים לבניה, שלום על ישראל.
הא רמזו חזקן דפתח לבאי
הא יריתיה ויחיה ל' גנין
דקרינ מברין רעותה.
ותשלם משאלין ד' לבאי,
ולבא עמד ישראל,
לבס ולחין וישלם אמן.
הא שלמא רבא מן שמאי,

לרפואת והצלחת
פולט אביטל
בת חביבה הי"ו

בשבע

תקציר: לאחר יום טוב האחרון של פסח, מאגיש יוצא העירה לקנות מוצרים. שפרה ובנה מחליטים לנצל זאת ובורחים אל תוך היער. כעבר מספר שבועות, הם מגיעים לעירה בה אברהם מחפש עבודה כדי שיוכל ללמוד תורה. בינתיים, מאגיש חוזר למערה, זועם על בריחתם ומחליט לרדף אחריהם.

רבי יצחק ב"ר אבא
מנצח-הנהלה

רבי שמעון סוסיא
רבה של מוסק

רבי יושע ב"ר לוי
מנצח-הנהלה

רבי יושע ב"ר קפרי
מנצח-הנהלה

רבי יושע ב"ר חנניא
מנצח-הנהלה

רבי יושע ב"ר גמלי
מנצח-הנהלה

רבי יושע ב"ר פרי
מנצח-הנהלה

אכל מה שכן. אתה תלך לשיבה שם ואני אשאיר בינתיים כאן. עד יעבר זעם.

לאוסטראה אני מפחדת ללכת. כי סביר להניח שאבא יחפש אותי אצל בני משפחתי, ואז אהיה בצרות.

בדקה: אבריקל, היום אתה בן תשע. עוד ארבע שנים תהיה בר מצוה. עד אז אני כבר אהיה אם ירצה ה' באוסטראה, ואוכל להשתתף בשמחה. בינתיים אל תספר שם מי אבא שלך.

שמי אברהם. וקוראים לי אבריקל.

באוסטראה: אתה מחפש מקום לשבת? שלום עליכם, איך קוראים לך? ומאין באת?

איוו מרת פנים!

יש לך סו מייד? אויל נלמד קצת ביחד?

המשורר יואל בע"ה

שירים חסידיים

מי יתן לי אבר כיונה
אעופה ואשכנה.
מי יתן מציון וישועת
ישראל בשבוע ה' שבות
עמו יגל יעקב וישלח
ישראל.
ממקומך מלכנו תופיע.
מצות גדולה להיות
בשמחה תמיד.
מקומו מעפר דל
מאשפת ירים אביון.
משה אמת ותורתו
אמת.

לא תבוש ולא תכלמו,
מה תשתוהו ומה תהמו,
כך יחסו עמי ונבנתה
עיר על תלזה.
לב טהור ברא לי אלקים
ורוח נכון תיש בקרבי.
לכנימין אמר יידי ה'
ישכן לבשתי עליי.
מה אהבתי תורתך, כל
היום היא שיתתי.
מתה ה' אלקינו רשמע
בתרי יחודה.

כל העולם כלו גשר צר מאד,
והעקר שלא יפחד כלל.
כל ישראל יש להם חלק לעולם
הבא.
כל מה שעושה ה' הכל לטובה.
כל מי שעוסקים בצדיק צבור
באמונה. תהיה ברוך הוא
ישלם שכרם.
כלם אהובים, כלם ברורים,
כלם גבורים, כלם קדושים.
בשם שאני רוקד בנענך ואני
יכול לנגוע בך, כך לא יוכלו כל
אויבי לנגוע בי לרעה.

מי מראש צרים אראנו
ומנבעות אשורנו הן עם
לכוד ישכן ובנוים לא
ותחשב.
מי נחם ה' ציון, נחם כל
תרבותה, וישם מדרבה כענן,
וערבחה כגן ה'.
ששון ושמחה ימצא בה,
תודה וקול זמרה.
ביצר מרקרין לפני הכלה,
כלה נאה וחסודה.

מי הרבית טובות אלה,
מי הגדלת חסדך עלי.
ומה אשיב לך וחבלי שלך,
לך שמים אף ארץ לך.
ואנחנו עמך וצאנך,
וחפצים לעשות רצונך.
כי לא יטש ה' עמו
ונחלתו לא יעזב.
כי מציון תצא תורה
ודבר ה' מירושלם.

לרפואת והצלחת
ר' יצחק בן זוהרה הי"ו
אסתר בת עליזה הי"ו
למשפחת וזאנה הי"ו

לרפואת והצלחת
מזל אביטן
בת עליזה הי"ו

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לרפואת והצלחת
ר' עמרם בן זוהרה
זוהרה פרלה בת סוליקה
למשפחת אלול הי"ו

לרפואת
שלמה (סמי) אביטן
בן חסיה הי"ו
בתוך שאר כל חולי
ישראל

משכן
שילה

המלך שלומי ראש וראשון

הרב
אליהו אבוחצירא
ד"ר מלך נחום שליח

הרב
דוד דודו הכהן
מחבר ספרים

הרב
חיים הכהן
מחבר ספרים

הרב
יעקב דוד וילנסקי
מחבר ספרים

הרב
יחזקאל אריה שוורץ
מחבר ספרים

הרב
משה יונתן
מחבר ספרים

הרב
שלמה בן-ציון אשכנזי
מחבר ספרים

שירי היום

עמודי מהרי יונה, והתקני כל. ונכנס לתוך גנה, בתוך תעלי. ונאחזה בסנסיני, ופריו תאכלי. ומתרי צדי ערד, שני תורים עלי לתוך. וינאח כס כליל תפך, תני נוסך עלי אפך. ועגילי תתני:

סעי יונה ושמועני, ככנור נגני. ופצח זמרי רני, בשיר התבונני. ומתרי ואל תפני, לדרך שומני: קחי צידה ונסעה, ונתעדן ונשבעה. ונשתה מעינות דעה, ונשריה עלי נבל, ונמר תתני:

שמע הא-ל עני בתפלה, בעת אקרא בשיר דוד תחלה: לפניך אני נחשב כאין, ויתוש קטן קרמני תחלה: מאד תרד לבבי גם וחלה, בגלותי אני אמה שפלה: הלא כבר אין אשר שירו, משלים, ילוד חומ"ק אני קל מנמלה:

אדון הכל מתוה כל גשמה, וזירות מבנה ארץ שמענום, יצו חסדו לבת נדיב חכמה: צבי צדיק במזרחת וימה: לבושה מענן תאר וקרו, ושרים חולכים תמיד ב'שר, ומשפעת עלי כל הארמה: נקיים הם בלי עון ואשמה: שאון גלי גבול ימים תעורר, שמעתי לטוב כלם פרורים, ועם דודה בצלו נעלמה: ולהם נכספה נפשי בתימה: בחן בעלה שבטינו תנחל, צרי גלעד שלח לנו ודירה, בביתן גשמוחה גבר ועלמה:

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
מיכאל שרעבי
בן שלום ולאה ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ה'תשפ"ה
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
הרב יפתח דמארי
בן ר' שמריהו ז"ל

משכן שילח

הקצוץ: הילדים ממשיכים לחפש מה מקור הקולות הקוראים נואשות לעזרה. הם מתאמצים בלספס מעל גדר גבוהה החוסמת את דרכם למקור הקול. לאחר פלוס הדרך בצמחיה הסבוכה, הם מתקרבים יותר ויותר למקור הקול ואינם מאמינים למראה עיניהם.

המשורר יחנני

שירי חני

אשאל אלקי יגאלה שבויים, ואספ זרועים:
בוכות מבנה אב חמון געוים, חנו לתיים:
עת וקראו בשמו חנו עגוים, כי הם רצוים:
בוכות אשר גלה לנתרים, חוליד נקיים:
ארבע דגלים חלבו גאולים, חנו באלים:
אל תמסרה אותם ביד עגוים, יהיו קנויים:
אתה אשר תביש אלי עגוים, שומר פתאים:
נעלה ארצנו בשר וזמרה, וברון וחררה:
בוכות אשר נקרא שמה גברת, וסבה ושרה:
ובנה אשר שמע בקול גבורה, נעקד כפרה:
וכלל בני יעקב שהם דוים, כלם רחויים:

ובשש נפנים סביבים,
עפים בעת ותגלגל:
יענו בקול שירים ערבים,
יחד באותות נגלגל:
שמרי יחדתי לך, וזכי לנפיש ושמחה:
קשרי בלבי אהבה, שמון לבדו ובמחה:
בשמון לבדו ובמחה, שמון לבדו ובמחה:
אור לשרידים ורחמי, וימלאה בורות נגבים:
גשמי ברכת ילדי:

אם ננעלו דלתי גריבים,
דלתי מרום לא ננעלו:
א-ל חי מרום על קרובים,
כלם ברוחו יעלו:
כי הם אלי כסאו קרובים, יודו שמו ותגלגל:
חיות שהם רצוא ושבים, מיום בריאה נגלגל:
גלגל ואופן רועשים, מורים שמו ומקדשים,
מזיו כבודו לוקשים:

ישקו אלקים ממעון קדשו וך,
כל שונאי עמו כתרף עין:
הנה וי קם ונעב על אנד, וישקם לבוס רעל, אבל לא וין:
וימחרו כם מלאכי משחית לך, אותם בוחי ו-ה, ובכלי וין:
סורי ראי ציון בנחמת כנה, עת כאשר יחיה לבשר קין:
פלטי קרא וים אשלפת חרבי ואך, כם כל ופה מראה וזמרה עין:

לעילוי נשמת
משה יחנני
בן מרים ז"ל
נלב"ע ו אדר התשפ"ג
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
הגה"צ ר' **שלמה אסולין** זצ"ל
בן שמוח טייסה ומאיר חיי
נלב"ע ו חשוון התשפ"ד
תנצב"ה

להקדשות
ניתן לפנות למערכת
073-222-4-999

לעילוי נשמת
ר' מרדכי נאמן
בן חנה נורו ז"ל
נלב"ע ט"ו כסליו
ה'תשפ"ה

משכן
שילה

רשב"י הקדוש

לדתו של רשב"י

ספר רבי יוחאי את חלומו לאשתו וגם הוסיף את פתרונו; אותו היער הוא העולם, והאילנות הן הנשים, לחלקם יש ילדים ולחלקם אין, ובראש השנה הן נפקדות, חלקן זוכות להוליד ולחלקן לא, ואת הוא האילן שעליו נשענתי ואנו נזכה לבנים צדיקים וחכמים שיצא שמם למרחקים. רק דבר אחד לא הבנתי, מדוע את האילן שלי השקה האיש מתוך הצלוחית ולא מהנאד שממנו השקה את שאר האילנות? אמרה לו שרה: נלך יחד אל התנא הקדוש רבי עקיבא ונספר לו על החלום שיאמר לנו את פתרונו. במוצאי ראש השנה הלכו שניהם אל רבי עקיבא, רבי יוחאי ספר את חלומו ורבי עקיבא פתר לו כאשר הוא פתר לעצמו, אך הוסיף להסביר מדוע השקה האיש את האילן מהצלוחית, ואמר לו: דע לך יוחאי שאשתך שרה עקרה היא, ואינה יכולה ללדת בשום אופן, ורק על ידי תפלותיה ודמעותיה שהיתה שופכת את לבה לפני ה' היא זכתה להפקד, והצלוחית שהחזיק האיש הכילה את אותן דמעות שהורידה שרה, ובהן הוא השקה את האילן.

כשנולד הבן קרא לו רבי יוחאי "שמעון" כי שמע ה' לקול בכיותיה של שרה, וביום הברית עשו סעודה גדולה מאוד וחלקו צדקות לרב. כשגדל רבי שמעון נשא לאשה את בתו של התנא רבי פנחס בן יאיר, וממנה נולד להם התנא רבי אלעזר בן רבי שמעון. [ויש דעה שרבי פנחס היה חתנו של רשב"י].

תורתו מגן לנו

בגיל חמש שנים הכניס רבי יוחאי את בנו לישיבתו של רבן גמליאל בירושלים, ומאז גדל הוא בין התנאים הקדושים והיה יושב ביניהם.

בהמשך למד תורה במשך שלוש עשרה שנים מהתנא רבי עקיבא, והוא ועוד ארבעה תלמידים נשארו לרבי עקיבא מפל תלמידיו, לאחר שמתו כלם במגפה, ומהם יצאה התורה וההוראה בכל ישראל.

רשב"י הסמוך להוראה במסירות נפש על ידי התנא הקדוש רבי יהודה בן בבא, ובעקבות כך הרגו הרומאים הרשעים את רבי יהודה בן בבא בבזיון גדול.

החבא בתוך מערה

הגמרא במסכת שבת (לג:) מספרת את ספור בריחתו של רבי שמעון בר יוחאי למערה יחד עם בנו רבי אלעזר, בה הם התחבאו במשך שלוש עשרה שנים.

באותה תקופה שלאחר חרבן הבית שלטו בארץ הרומאים הרשעים, הם אמנם נסו לשקם את הארץ מהמלחמות וההריסות שהיא עברה, אך מנגד הם גם הצרו מאוד ליהודים שגרו בארץ.

התקופה בה נולד רשב"י הקדוש היתה לאחר חרבן בית המקדש השני (שנהרב בשנת ג'תתכ"ח). תקופה מרפבת לעם ישראל, מצד אחד היה החרבן והגלויות, רבים מעם ישראל נהרגו ורבים אחרים יצאו לגלות בעולם, הרומאים הרשעים שלטו בארץ וגזרו על היהודים גזרות קשות שהצרו להם מאוד, ובאופן כללי עם ישראל היה במצב של משבר גדול. מצד שני היתה זו תקופת פריחה רוחנית גדולה מאוד, ודורות של תנאים באו לעולם, נוסדו ישיבות גדולות ונכתבו המשניות. לתוך התקופה הזו נולד התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי.

רבי יוסף ממשאש זצ"ל מביא בספרו 'נחלת אבות' (חלק ג, דרוש קמו) את ספור לדתו של רשב"י הקדוש; אביו של רבי שמעון היה רבי יוחאי, הוא היה משבט יהודה ומגדולי הדור, איש עשיר ונכבד עם קשרים חמים בבית הקיסר אדריאנוס הרשע, אשתו - אמו של רשב"י שמה היה שרה, היא היתה מיחסת ממשפחת הנשיאים מירעו של הלל הזקן.

הרחבה: בספר 'שמות בארץ' (עמ' יט) לגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל הביא ששם אמו של רשב"י היה חמי, ומקורו מדברי רבנו אביגדור צרפתי (מבעלי התוספות, פרשת בשלח פסק סב-סג) שכותב: "וחמי היה שמה".

חלפו שנים רבות מאז שנשארו רבי יוחאי ושרה ועדיין לא זכו הם לילדים, לכן עלה בדעתו של רבי יוחאי לגרש את שרה או לשא אשה נוספת, שממנה יזכה לבנים. ממחשבה למעשה, פנה רבי יוחאי לשדכן שיחפש עבורו אשה צנועה וכשרה, לא עבר זמן רב והענין נודע לשרה, אך היא לא אמרה לו דבר, רק היתה מרבה בצדקות ותפלות יום יום, וישיבת לבדה בחדרה ושופכת את לבה לפני ה' מתוך צום ובכי, שירחם עליה ויתן לה בן, ושבועה הצדיק לא ישא אשה אחרת במקומה. וה' שמע את תפלתה.

ליל ראש השנה, רבי יוחאי גם על מטתו והנה הוא חולם חלום מפעים; בחלומו הוא נמצא בתוך יער גדול מלא באלפי אילנות מסוגים שונים, חלקם רעננים מלאים בפרות וחלקם יבשים ללא עלים וללא פרות, והוא עצמו נשען על אילן אחד יבש. לפתע הוא מבחין באיש גדול שמראהו נורא מאוד, על שכמו של האיש מנח נאד מים אתו הוא עובר בין אילנות היער ומדי פעם משקה אילן יבש, ועל האחרים מדלג, עד שהגיע לאילן שעליו נשען רבי יוחאי, והנה מוציא האיש צלוחית מים קטנה, משקה ממנה את האילן ומברכו. מיד אחר כך גאו מעט המים והתרבו מאוד עד שהקיפו את כל האילן, לאחר מכן החל האילן לפרח ולגדל עוד ועוד, ולהוציא פרות תפוחים גדולים ופסים שהדיפו ריח טוב למרחקים, ורבי יוחאי התמלא שמחה מאוד על המראה הנפלא שנגלה לעיניו. התעורר משנתו ועל שפתיו הפסוק: "מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה" (תהלים קיג, ט).

הוא היה נשרף, יצאה בת-קול משמים ואמרה להם: "להחריב עולמי יצאתם? חזרו למערתכם!".

חזרו רשב"י ורבי אלעזר למערה ושהו בה עוד שנה, לאחר שנה יצאה בת-קול ואמרה להם: "צאו ממערתכם!" יצאו רשב"י ובנו מהמערה, ועדין רבי אלעזר מחמת קדושתו העצומה, כשראה אנשים העוסקים בעבודות העולם היה מביט עליהם ומכה בהם, ורבי שמעון היה מביט בהם ומרפא אותם. פיס רבי שמעון את רבי אלעזר ואמר לו: "בני! די לעולם אני ואתה" שאנו עוסקים בתורה ומקימים את העולם.

המשיכו בדרךם, ולקראת כניסת השבת ראו סבא שמחזיק שני אגדות הדסים ורץ, שאלו אותו: בשביל מה הדסים הללו? אמר להם: לכבוד שבת! אמרו לו: מדוע לא מספיק לך אגדה אחת? אמר להם: אחד פנגד "זכור" ואחד פנגד "שמור". אמר רבי שמעון לרבי אלעזר: תראה כמה חביבים המצוות על ישראל. ונחה דעתו של רבי אלעזר.

טוהר את העיר טבריה

חכמינו מספרים (שבת לג:) שלאחר שלש עשרה שנים במערה, כשעפר בלבד מכסה את גופם, התמלא גופם בפצעים וחתכים, ורבי פנחס בן יאיר הכניסם לבית המרחץ ותוף כדי בכי על סבלו של רבי שמעון הוא נקה וסך את גופו. ועוד מספרים חכמינו (אסתר רבה ג, יז) שרבי שמעון ורבי אלעזר הלכו להתרפאות במעיינות החמים של 'חמי טבריה', ובאמת המעיינות רפאו את גופם וכאות הכרת הטוב לעיר טבריה פתחו רשב"י ורבי אלעזר אטליז שבו מכרו בשך בזול.

עוד מובא בגמרא ובמדרש (קהלת רבה יח) שרבי שמעון נכנס לטבריה והתעניין האם יש דבר בעיר שצריך תקון. אמרו לו אנשי העיר שיש להם מקומות שאינם יודעים היכן קבורים שם מתים, ומפני ספק טמאה לא יכולים הכהנים לעבר שם, לקח רבי שמעון תרמוסים והשליכם בשוק, ונעשה נס ובכל מקום שהיה בו מת הוא עלה מעל האדמה, וצינו את אותו מקום. כך השיב רבי שמעון טובה לאנשי טבריה ועשה אותה נקיה מטמאת מתים. לאחר מכן הלך רבי שמעון לגור בכפר מירון.

פטירתו של צדיק

קדם פטירתו של רשב"י התאספו בביתו בנו רבי אלעזר ועוד תנאים קדושים שהיו מחבורתו, ורבי שמעון גלה להם סודות ורזי תורה ששמר כל חייו ולא רצה לגלותם, וגם תנאים וצדיקים שכבר נפטרו באו מהעולם העליון לשמע את דברי תורתו, ובכל אותו הזמן שגלה רבי שמעון את סודות התורה הקיפה את ביתו אש רוחנית, עד שהגיע זמנו להפטר מהעולם.

בזהר הקדוש מספר שלאחר פטירתו של רבי שמעון באו אנשים מהעיר צפורי לביתו ודרשו לקחתו ולקברו בצפורי, מיד התאספו ובאו אנשי מירון בהמוניהם ודרשו שרבי שמעון יקבר אצלם, אך כשהוציאו את מטתו הקדושה מהבית, נעשה נס ופלא לעיני כלם, המטה התרוממה ורחפה באויר ואש היתה לוהטת לפניה, כך התקדמה המטה עד שירדה ונחה במקום בהר מירון, וכלם הבינו שרצונו של רבי שמעון להקבר באותו מקום.

"תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו, הוא ימליץ טוב בעדנו אדונינו בר יוחאי".

וכך מספרת הגמרא: ישבו שלשת התנאים הקדושים רבי יהודה, רבי יוסי ורבי שמעון ודנו במצב השורר בארץ, וישב לידם תלמיד בשם יהודה בן גרים.

אמר רבי יהודה: "כמה נאים מעשיהן של אמה זו (הרומאים), תקנו שונקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות".

רבי יוסי שמע את דברי רבי יהודה ולא רצה כמוהו לשבח את מעשיהם של הרומאים, ומצד שני חשש לגנותם ולכן שתק.

אמר רבי שמעון בר יוחאי: הרומאים מעולם לא חשבו לשקם לנו את הארץ, ואף לא היתה להם שום כונה שאנחנו נהנה ממה שהם בנו כאן, כי "כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שוקין להושיב בהן זונות, מרחצאות לעדן בהן עצמן, גשרים לטול מהן מכס".

חזר יהודה בן גרים לביתו וספר למשפחתו מה דעת החכמים על מעשי הרומאים בארץ. וכדרךם של דבורים, התגלגל הענין מפה לאן עד שהגיע למלכות. הרומאים לא שתקו, הם החליטו להראות לכלם מי שולט בארץ, ומיד קבלו החלטות ואמרו: "יהודה שעלה (שבח) - יתעלה. יוסי ששתק - יגלה לצפורי. שמעון שגנה - יהרג".

שמעון רבי שמעון שהרומאים גזרו להרגו, מיד לקח אתו את בנו רבי אלעזר והתחבא בבית המדרש, ובכל יום היתה אשתו של רבי שמעון מביאה להם לחם ומים. לאחר זמן התחזקו החפזים סביב רבי שמעון, הרומאים לא ויתרו הם רצו לנקם בו ולהרגו, ורבי שמעון חשש שהם יתפסו את אשתו ויענו אותה עד שתגלה להם היכן הוא מסתתר, ועל כן החליט לברוח מבית המדרש ולהתחבאות במקום אחר, שאף אדם לא ידע ממנו.

הלכו רבי שמעון ורבי אלעזר בהרי הגליל עד שמצאו מערה, נכנסו בה והתחבאו. אך במערה הם היו בסכנה לא פחות גדולה, מי יביא להם עתה לחם ומים? אבל הקב"ה לא עזב אותם ועשה להם נס, סמוך לפתח המערה צמח לפתע עץ חרוכים ומן האדמה בקע מעין מים זכים.

מכיון שלא היו להם בגדים להחלפה, והם חששו שהבגדים שעליהם יבלו ויתקלקלו, הם פשטו את בגדיהם והתכסו עד צוארם בעפר, וכך הם למדו תורה ללא הפסקה ורק בזמן התפלה הם לבשו בחזרה את הבגדים, ושוב הסירו אותם והתכסו בעפר ולמדו תורה, כך עברו עליהם שנה ועוד שנה, רבי שמעון ורבי אלעזר לא יצאו מהמערה ולא ראו את העולם, רק ישבו ולמדו תורה יומם ולילה ועלו והתעלו, עד שהגיעו למדרגות גבוהות כל כך, שהם לבדם החזיקו את כל קיום העולם בכח התורה שלהם.

חלפו שנים עשרה שנים והקיסר הרומאי מת, והחל קבע שכשהקיסר מת מתבטלות גזרותיו, אך מי יודיע לרבי שמעון שהוא יכול לצאת ולא נשקפת סכנה לחייו? אך אחד לא ידע היכן הוא מסתתר, שלחו משמים את אליהו הנביא שילך ויודיע לרבי שמעון. הלך אליהו ועמד בפתח המערה והכריז: "מי יודיע לבר יוחאי שמת הקיסר והתבטלה הגזרה?" ושמע רבי שמעון שכבר לא נשקפת סכנה לחייו, ויצא עם בנו רבי אלעזר מהמערה.

עיניהם הקדושות של רבי שמעון ורבי אלעזר שאין להם בעולמם אלא התורה והקב"ה ראו לפתע עולם, ראו אנשים שעובדים את האדמה, זורעים וחורשים, והם משתוממים, כיצד זה יתכן "מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה"? במקום ללמד תורה ולקנות נצח, אנשים מעבירים את זמנם בעבודות האדמה? מחמת קדושתם העצומה, כל מקום שהם הסתכלו עליו מיד

מאיר היל

לבני
ובנות
עד 12

מתוך הכנה
כי המחירים בארץ
יקרים מאוד החלטתי
להוריד מחירים של
עשרות מוצרים במכילת.
מקווה שבעל החנות
לא ישים לב...

ילדי האלפים
מאיר זואלר

רוכבים על אופנים וקשה לכם? זה טוב!

שלום לכם ילדים צדיקים!

אתם יודעים לרכב על אופנים? בטח שכן!
זוכרים איך בהתחלה זה היה ממש קשה? אולי
השתמשתם בגלגלי עזר, אולי אמא או אבא
החזיקו לכם את האופנים מאחורה
(ופתאום עזבו בלי שהרגששתם...)
ועכשיו? עכשיו אתם כבר ממש
אלופים! יש כאלה שאפילו
מצליחים לרכב בלי ידים
(אבל אני מקווה שאתם
לא עושים את זה - זה
באמת מסכנו!).
מעניין אתכם לשמע
משהו מיוחד? קבוצה
של תלמידים פנתה פעם
לחכם גדול ושאלה אותו:
"מה אפשר ללמוד מאופנים
לחיים שלנו?"
תחשבו רגע... מה אתם הייתם
עונים?

והדבר השלישי, וזה ממש מעניין: אם אתם
מרגישים פתאום שהפדלים מסתובבים לבד
והכל הולך בקלות בלי מאמץ - זה בדרך כלל
סימן אחד... שאתם בירידה! ובחיים זה אותו
דבר - אם פתאום הכל נהיה קל מדי,
זה יכול להיות סימן שאנחנו
"יורדים" במקום לעלות
ולתקדם.

לעמות זאת, אם אתה
מרגיש שפתאום קצת
קשה לך יותר לסובב
את הפדלים - סימן
שאתה בעליה! כך גם
בחיים - אם קשה לך,
זה סימן שאתה בעליה.
זה סימן שאתה מתקדם
ומתעלה במעלות התורה
והיראה.

מה דעתכם על הרעיונות האלה?
האם אתם מסכימים אתם?
ועכשיו אני רוצה לאתגר אתכם: חשבו על עוד
דבר אחד לפחות שאפשר ללמוד מאופנים לחיים
שלאנו! אולי על אזור? על התמדה? על זהירות?
ואגב, אפשר לחשב ככה על כל דבר בחיים -
מה אפשר ללמוד ממשחק עם חברים? מסעדות
שבת? משיחה עם אח גדול? נסו את זה בעצמכם,
זה ממש מעניין!

ניתן להשיג את ספרי הבדיחות "כל יום פורים" עם משלוח עד
הבית 052-4770297, להאזנה למאות שיעורים לילדים, פרשת
שבוע וסיפורי צדיקים חפשו: "מאיר גואטה - מתוקים מדבש"

מִצְאָה 5 הַהֲדָלִים

בפרשת השבוע מצוה הקב"ה את בעלי השדות
להשאיר מעט מהיבול שלהם עבור מי שאין לו.
נראה אתכם מוצאים את ההבדלים בין שני הציורים!

הילדה שענתה נכון על החידות
וזכתה בפרס היא:
אילה גבאי
מקרית מלאכי

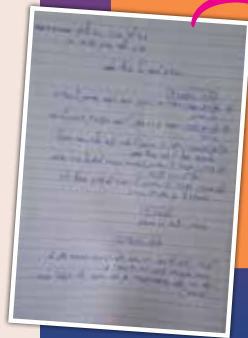
הלכה לשלחן שבת

הקנאת פלים לגוי

לגוי במתנה גמורה לבאמצעות קנין משיכה או
הגבהה, ולאחר מכן לשאל את הכלי בחזרה מהגוי.
כך הכלי נחשב כרכוש הגוי, וכאשר היהודי שואל
אותו בחזרה, הוא פטור מטבילה כיון שהוא רק
שואל את הכלי ולא בעליו.

כאשר לא ניתן להטביל כלי מכל מיני סבות,
כמו הגדל של הכלי, או מפני כבד הכלי, או מוחש
שהכלי יתקלקל בטבילה, או שאולי אין מקוה זמין.
כמו גם אם שכחו להטביל את הכלי לפני שבת או
יום טוב - בכל המקרים האלו יש לתת את הכלי

ילדים עם המזגין

אלו התשובות
המקסימיות והחכמות
של הילדה המתוקה
אילה גבאי מקרית
מלאכי - והיא הזוכה
שלנו השבוע. ילדים
יקרים, חושבים שגם
אתם יכולים לענות נכון
על כל החידות שלנו?

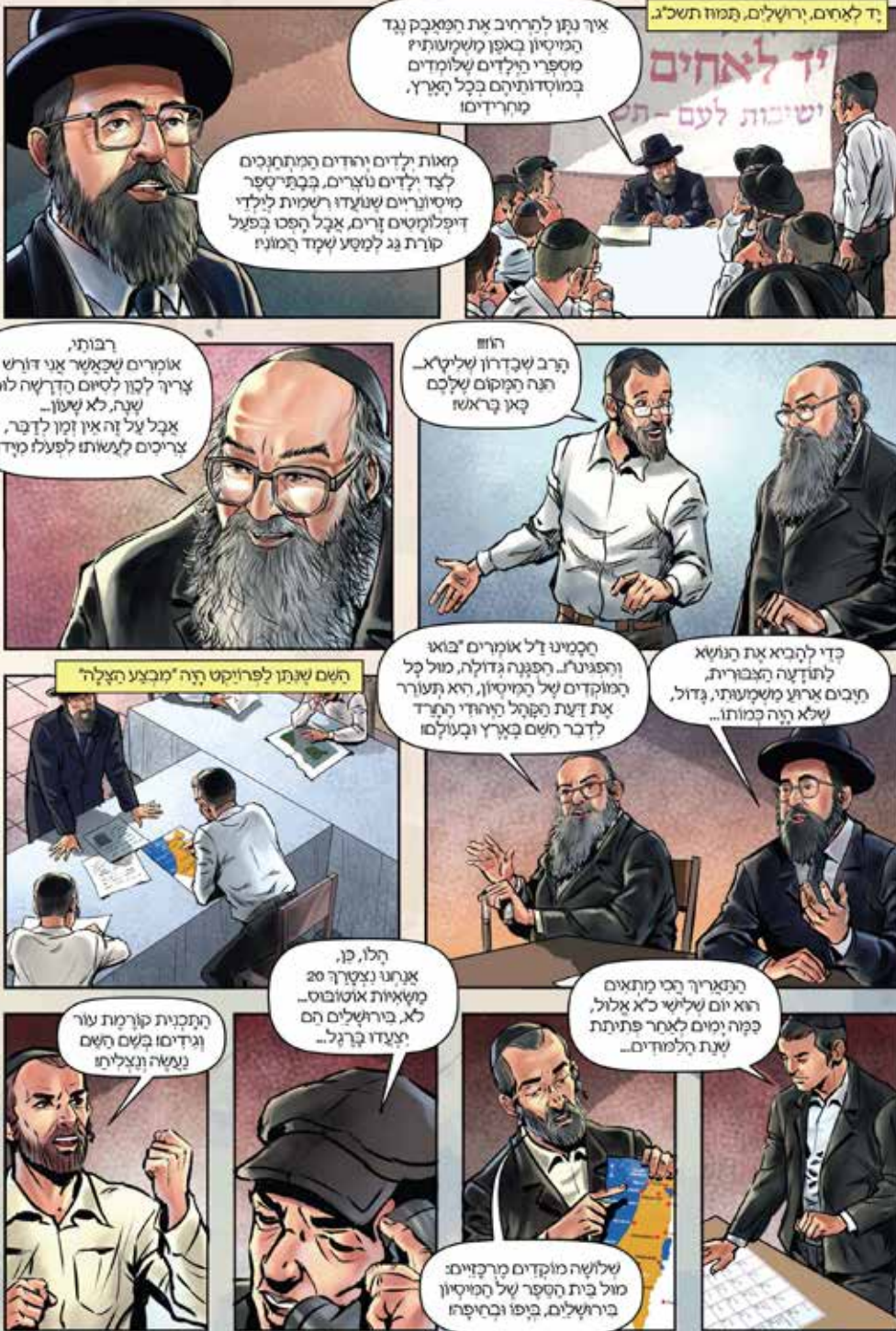
פסוק מההפטרה

תנו פסוק:
יש לכם רציון מה הציור מהאז? שלחו לנו תגובות

פתרון לחידה משבוע שעבר:
"וארבעה אנשים היו מצרעים פתח השער ויאמרו איש
אל רעהו מה אנחנו יושבים פה עד מתנו".

יום דים

היכן מסתתר?

עידן ויהונתן מחפשים את המסמון ילדים יקרים, נראה אתכם מגלים היכן מסתתרים 3 אשכולות ענבים ו-2 אגלות שבלים.

חידה?

מהם ארבעת בגדי הכהנה? תשובה לחידה משבוע שעבר: שורפים אותו.

הדיחות

לקוח: שלום, אפשר בבקשה מנה שוארמה בפריכית ארז? העובד: מתנצל, אבל אין לנו פריכית ארז! - "חבל... כנראה שאצטרך לקחת לאפה..."

אני: "יש מצב שאחחר קצת ביום ראשון" בוס: "אוקי, מתי תגיע?" אני: "יום שני"

את הסיפור המלא ניתן להשיג בתנויות הספרים המובחרות

המאג'חון של חני / חני פרי

פיצה על פתה

מתכונים שילדים יכולים להכין לבד

אפן ההכנה:

1. מורחים רסק עגבניות וקטשופ על הפתה.
2. מפזרים גבינה צהבה ותוספות.
3. מכניסים לתנור שחמם ל-180 מעלות למשך 10 דקות.
4. מוציאים ונהנים!

מצרכים:

- 2 פתות
- 3 כפות רסק עגבניות
- 1 כף קטשופ
- מלח, פלפל (אורגנו)
- 100 גרם גבינה צהבה מגרדת
- תוספות לבחירה (תירס, זיתים, פטריות)

ועכשיו במצבע קיץ

1. אתם שומעים דבר תורה בתכנית של לירון
2. אומרים אותו בשלחן שבת
3. אבא או אמא כותבים לנו את מה שאמרנו למיל MAG@tv2000.co.il
4. ואתם נקנסים להגלה מיחדת!

פינת הילדים בערוץ 2000 • בכל חמישי ב- 17:00

331 < 03-378-2000 שלוחה

מזכירים מוסף אופציה אחת קטנה

אֶלְדִּינוֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֵבֶד

פֶּרֶשֶׁת אֶחָד - קְדוּשָׁה

הַסֵּדָה, עֲלִיוֹן רַבִּי

מוֹיִזְנִיץ זִיעֵ"א תִּקְוָה מְסִימָת לְאַחַר שְׁעֵלָה אֶרְצָה, הַתְּאוּנָה כִּי אֵינוּ מְרִגִּישׁ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַתְּרוֹמָמוֹת הַנֶּפֶשׁ יִתֵּר מְאֹד בְּחוּץ לְאֶרֶץ. שֶׁחַ לוֹ רַבְנוֹ: אֶסְפֵּר לָךְ מִשָּׁל לְאִישׁ אֶחָד שֶׁדָּבְרוּ נִבְדּוֹת בְּשׁוּדוֹ לְמַעַן בָּתּוֹ עִם בְּחוּר מְסִים. לְאַחַר פְּגִישָׁתָם לְשִׁיחָה, שְׁנֵיהֶם עָנוּ תְּשׁוּבָה שְׁלִילִית. כִּךְ אֶרֶע בְּשָׁלוֹשׁ הַצָּעוֹת וּפְגִישׁוֹת. בְּהַצָּעָה הָרְבִיעִית, כְּאִשֶּׁר נִפְגְּשׁוּ שְׁנֵיהֶם נִתְרַצּוּ וְהִבִּיעוּ הַסְכָּמָתָם לְשׁוּדוֹ. שָׁאֵל הָאֵב אֶת בָּתּוֹ: מִדּוּעַ הִפַּעַם כְּאִשֶּׁר אֶת הַסְכָּמָתָם גַּם הוּא הִסְכִּים, וּבִפְעָמִים הַקּוֹדְמוֹת כִּשְׁאֵת דְּחִית גַּם הוּא דָּחָה? תְּשׁוּבָתָה הִתֵּת: כִּשְׁהוּא מֵצֵא חֹן בְּעֵינָי, הַשְׁתַּדְּלִיתִי לְמַצֵּא חֹן בְּעֵינָי, וְאֵלּוֹ כְּאִשֶּׁר לֹא רָצִיתִי, הַשְׁתַּדְּלִיתִי לֹא לְמַצֵּא חֹן בְּעֵינָי. וְסִים רַבְנוֹ: כִּךְ גַּם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶת מִי שֶׁהָיָה רוֹצֵה הָיָה מְרָאָה בְּפָנָיו פָּנִים מְסִבִּירוֹת, שֶׁתִּמְצָא חֹן בְּעֵינָי, וְכִן לְהַפֵּךְ ('מֵאִיר הַחַיִּים' ח"ג עֲמוּד קַכָּג).

בֵּית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּכוֹנָה רוֹחֶנִת

עַל הַפְּסוּקָה (וִיקְרָא יט כג): 'וְכִי תִבְאוּ אֶל הָאֶרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ מֵאֵכָל וְעִרְלַתְּם עִרְלָתוֹ אֶת פְּרִי שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֵרְלִים לֹא יֵאָכֵל', מִפְּרִשׁ רַבְנוּ הָאוֹר הַחַיִּים הַקְדוּשׁ שֶׁהַכּוֹנֶה בְּבֵית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא בְּכוֹנָה רוֹחֶנִת בְּלִבָּד וְלֹא לְהִנָּאת הַגּוֹף כָּלִל: עוֹד יִרְמִז בְּאֶמְרוֹ 'וְכִי תִבְאוּ אֶל הָאֶרֶץ' שֶׁלֹּא תִהְיֶה הַכּוֹנֶה לְתִאֲבוֹן הַמְרָגְשׁוֹת, אֲלֵא תִהְיֶה פִּנּוּת הַבִּיָּאָה אֶל הָאֶרֶץ לְחִבּוּב וּלְחִשְׁקֵה הָאֶרֶץ הַקְדוּשָׁה אֲשֶׁר בָּחַר ה' בָּהּ הַר ה' שְׁמָהּ, וְאָמַר כִּי אֵין כְּוִנָּת דְּבוּר זֶה לְהַחֲלִיט הַמְּנִיעָה מִהַשְׁתַּדֵּל בִּישׁוּב הָאֶרֶץ אֲלֵא וְנִטְעַתֶּם וְגו', הָא לְמַדָּת שְׁמָה שֶׁהִתְנַה בְּמֵאֲמָר אֶל הָאֶרֶץ הוּא בְּבִחִינַת תְּכִלַּת הַמְּחַשְׁבָּה שֶׁתִּהְיֶה לְמַעַלְתָּה הָאֶרֶץ בְּמִשְׁכָּלוֹת לֹא לְהִנָּאת הַגּוֹף.

(סֵפֶר סְפִיר וִיהִלּוּם - לְהַרְבֵּה הַגְּאוּן רַבִּי מִנַּחֵם מִנְדֵּל פּוֹמֶרֶנֶץ שְׁלִיט"א)

אֶת הַסְּכוּם הַדְּרוּשׁ? עַל זֶה עָנָה הַר"ב זְלָדוֹבִיץ בְּפִשְׁטוֹת: וְכִי דָּבָר קָל הוּא לְקַחַת מִן הַכִּסִּים סְכוּם גָּדוֹל כִּזָּה? רַבּוֹת עֲמַלְתִּי לְכַבֵּשׁ אֶת תְּאוֹת הַמְּמוֹן שֶׁבִּלְבָּב כָּל אָדָם לְתַת אֶת הַמְּחַצָּה מִהַסְּכוּם! וְרַק אַחֵר כִּךְ נִהְלַמְתִּי מִלְחָמָה פְּנִימִית עַד שֶׁפָּעַלְתִּי לְתַת גַּם אֶת הַמְּחַצִּית הַשְּׁנִיָּה! ('אֲזַנִּים לְתוֹרָה' פֶּרֶשֶׁת וִיקְהָל).

רוֹדֵף אַחֵר הַמְּמוֹן כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה

עַל הַפְּסוּקָה (וִיקְרָא יט ד): 'אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם', מִפְּרִשׁ הַר"ק הָאֲבִיר יַעֲקֹב זִיעֵ"א בְּסִפְרוֹ 'פְּתוּחֵי חוֹתֶם': 'אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים' - הֵם תְּאוֹת הַגּוֹף. 'אֵל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים, וְאֱלֹהֵי רִאשֵׁי תְבוֹת' ('תְּאוֹה', כִּי הַרֹדֵף אַחֵר הַתְּאוֹת כְּעוֹבֵד אֱלִילִים, 'וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה' - 'מִסְכָּה' רוֹמֵז עַל הַמְּמוֹן כְּמִשְׁמַעוֹ, וְגַם לְרוֹדֵף אַחֵר הַמְּמוֹן כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה, וְכִשְׁיִמְנַע אָדָם עֲצָמוֹ מֵאֱלֹהֵי הַדְּבָרִים וְיִתְקַדֵּשׁ בְּדְבָרִים שֶׁתִּבְנֶנּוּ, אֲזַ חָלָה עָלָיו קִדְשָׁה וְהָיָה קְדוֹשׁ).

הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף וְלְהַסְמִיךְ לְדְבָרֵי רַבְנוּ שֶׁהַרֹדֵף אַחֵר הַמְּמוֹן הָרִי הוּא כְּעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה אֶת מֵה שֶׁתֵּבַה הַר"ק רַבִּי אֶלְעָזָר מְלִיזֶנְסֶק זִיעֵ"א, בְּאֶגְרַת הַקֹּדֶשׁ (הַנִּדְפָּסַת בְּסוּף סֵפֶר אֲבִיר 'נוּעַם אֲלִימֶלֶךְ'): וְשִׁמְעִיתִי מִגְּדוֹל אֶחָד שֶׁאָמַר: זֶה הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁל עֲבוֹדָה זָרָה אֲנִשִּׁי כִּנְסַת הַגְּדוּלָּה הָרָגוֹ אוֹתוֹ ('יוֹמָא סט:). זֶהוּ תְּמִיחָה גְּדוּלָּה הָאִיר אֲפִשֶׁר לְהַרְגֵּה מִלֵּאָה שֶׁהוּא גּוֹף נָקִי וְרוֹחֶנִי. אֲלֵא רַק שֶׁהַעֲבִירוֹ מֵאֲמַנְתּוֹ רִאשׁוֹנָה, אִם כֵּן מֵה הוּא אֲמַנְתּוֹ עֵתָה, הֲלֹא כָּל מִלְּאָה נִבְרָא לְאִיָּה שְׁלִיחוֹת, אֲלֵא שְׁנוֹתֵינוּ לֹא אֲמַנּוֹת הַמְּמוֹן לְבִלְבָּל בְּנֵי אָדָם בְּרִדִּיפַת מְמוֹן וְעִשָּׂר שְׁזָהוּ קְרוֹב לְעִבּוּדָה זָרָה בְּעוֹנֵתֵינוּ הָרַבִּים.

אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל

יְהוּדֵי שֶׁבִּקֵּר אֶצֶל הַר"ק רַבִּי חַיִּים מֵאִיר

תְּאוֹת הַמְּמוֹן

כּוֹתֵב הַגְּאוּן רַבִּי זְלָמֵן סוֹרוֹזְקִין זצ"ל, רַבֵּה שֶׁל לּוֹצֶק: נִזְכַּרְתִּי מַעֲשֵׂה שִׁמְעִיתִי בְּלִמְדֵי בִישִׁיבַת וְלוֹזִין: מַעֲשֵׂה בְּגָאוּן יִשְׂרָאֵל, מְאוֹר הַגּוֹלָה, הַגְּאוּן רַבִּי חַיִּים סוֹלוֹבֵייצִיק זצוק"ל שֶׁיָּצָא לְמִינְסֶק לְהַצִּיל הַיִּשִּׁיבָה שֶׁשְׁקָעָה בְּחוֹבוֹת גְּדוֹלִים. שָׁם נִמְצְאוּ שְׁנֵי גִבְאֵי יִשִּׁיבַת וְלוֹזִין הַמְּפִלְגִים בְּתוֹרָה יִרְאֵת שְׁמִים וְנִדְבִיּוֹת הֵלֵב, הַר"ר בְּרוּךְ זְלָדוֹבִיץ זצ"ל וְהַר"ר דּוֹבֶער פִּינְס זצ"ל. הַגְּאוּן רַבִּי חַיִּים סוֹלוֹבֵייצִיק סָר אֶל בֵּית הָרֵב בְּרוּךְ זְלָדוֹבִיץ וְסִפֵּר לוֹ אֶת מִסְרַת בּוֹאוֹ. הַסְּכוּם הַדְּרוּשׁ הָיָה דִּי גָדוֹל, וְהָרֵב בְּרוּךְ זְלָדוֹבִיץ הִבְטִיחַ לְהַתְעַנֵּן בְּדָבָר, וְהַגְּאוּן רַבִּי חַיִּים סוֹלוֹבֵייצִיק יִשָּׁב לְלַמֵּד בְּבֵיתוֹ. כְּעֵבֶר זְמַן מֵה שָׁאֵל רַבִּי חַיִּים סוֹלוֹבֵייצִיק אֶת רַבִּי זְלָדוֹבִיץ: מֵה נִשְׁמַע בְּדָבָר אֲסִיפַת הַסֵּפֶר לְהַצִּיל הַיִּשִּׁיבָה. וַיַּעַן הַר"ב זְלָדוֹבִיץ: שֶׁכֶּבֶר יֵשׁ בִּידוֹ מִחֲצִית הַסְּכוּם. רַבִּי חַיִּים סוֹלוֹבֵייצִיק שָׁמַח מְאֹד וְשָׁב אֶל לְמוֹדוֹ. כְּעֵבֶר יָרַח יָמִים שָׁאֵל אוֹתוֹ שְׁנִית: מֵה בְּדָבָר מוֹתֵר הַסֵּפֶר? וַיַּעַן הַר"ב זְלָדוֹבִיץ, שֶׁכֶּבֶר נִמְצָא בִּידוֹ כָּל הַסְּכוּם. רַבִּי חַיִּים סוֹלוֹבֵייצִיק שָׁמַח שִׁמְחָה גְּדוּלָּה וַיָּצֵא לְלוֹזִין וּפָרַע אֶת חוֹבוֹת הַיִּשִּׁיבָה. לְאַחֵר זְמַן קִצֵּר בָּאוּ הַנְּדִיבִים וְהַשּׁוֹעִים לְרַבִּי זְלָדוֹבִיץ וְהַר"ר פִּינְס לְלוֹזִין לְהַתְנִיד לְפָנֵי הַגְּאֵב"ד וְר"מ דְּלוֹזִין. הַתּוֹבַע הָיָה הַר"ר פִּינְס, וְכֵן טָעוּ: הָיוֹת וְהוּא שְׁתָּף לְהַר"ב זְלָדוֹבִיץ בְּכָל עֲסָקָיו, וְעִכְשָׁיו שֶׁהִקְרָה ה' לְפָנָי שֶׁתִּפּוּ הַר"ב זְלָדוֹבִיץ עֵסֶק טוֹב כִּזָּה, הַצִּיל יִשִּׁיבַת וְלוֹזִין, וְהוּא נָתַן אֶת כָּל הַסֵּפֶר מִכִּסּוֹ, תּוֹבַע הַר"ר פִּינְס מִמֶּנּוּ אֶת מִחֲצִית הָעֵסֶק הַזֶּה וּמוֹכַר לְתַת לוֹ מִחֲצִית הַסְּכוּם שֶׁהוּצִיא עַל זֶה. כְּאִשֶּׁר נִודַע לְרַבִּי חַיִּים סוֹלוֹבֵייצִיק שֶׁהַר"ב זְלָדוֹבִיץ נָתַן אֶת כָּל הַסְּכוּם הַגָּדוֹל הַזֶּה מִכִּסּוֹ, שָׁאֵל אוֹתוֹ: אִם כֵּן לְמֵה הַחֲזָקָה אוֹתִי בְּבִיתְךָ יוֹתֵר מִיָּרַח יָמִים, וְלֹא שֶׁקִּלְתָּ תִּכְף עַל יְדֵי

חִידוֹן אֶלְדִּינוֹת - נוֹשֵׂא פֶּרֶשֶׁת - אִיזוֹ מִצְוָה בְּפֶרֶשֶׁת זוֹ (קְדוּשָׁה) מְתִיחֶסֶת לְבָקֶר?

פֶּתְרוֹן הַחִידָה - פֶּרֶשֶׁת בְּשַׁלַּח:

ש. מֵהֶם שְׁנֵי הַמְּקָרִים בְּהֵם מְזוֹכָרוֹת מִלִּים נִרְדּוּפוֹת לְמִלָּה קִיר בְּפֶרֶשֶׁת זוֹ? ת. הַתּוֹרָה אוֹמַרֶת "וְהַיִּמִּים לְהֵם חוֹמָה מִיָּמִינָם וּמִשְׁמָאלָם" (שְׁמוֹת יד כב כט). וְכֵן שְׁהַיִּמִּים "נִצְבּוּ כְמוֹ נֵד [קִיר] נוֹזִלִים" (שְׁמוֹת טו ח).

שֵׁם הַזּוֹכָה בְּסִידוֹר מְתִיבָתָא מִנַּחֵם מְעִרִיב בְּהוּצָאת "עֲזוֹ וְהַרְדָּה":

פֶּרֶשֶׁת בְּשַׁלַּח:

ה' מִנַּחֵם מִנְדֵּל אֶרְנֶבֶרַג מְבִי בֶּרֶק.

פֶּתְרוֹן הַחִידָה וְכֵן שֵׁם הַזּוֹכָה, יִפּוֹרְסֵמוּ אִי"ה בְּגִלְיוֹנוֹת הַבָּאִים

הַפּוֹתֵרִים נִכּוֹנָה יִכְנֶסוּ לְהַגְרָלָה אִי"ה
עַל סִידוֹר מְתִיבָתָא מִנַּחֵם מְעִרִיב בְּהוּצָאת "עֲזוֹ וְהַרְדָּה".
אֶת הַפְּתִירוֹנוֹת יֵשׁ לְשַׁלּוֹחַ אֵלָינוּ עַד לְיוֹם שְׁנִי

לְמַסְפֵּר פֶּקֶס: 077-470-26-81
אוּ לְמִיָּלִי: magdenot@gmail.com

נֹא לְכַתּוּב שֵׁם, כְּתוּבַת מְדִיקָה וְטִלְפוֹן.
בְּרֹאשׁ הַדָּף לְצִיין "עֲבוּר חִידוֹן לְנוֹעַר".

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

חוברת עילוי גשמות

נוסח קליל ונוח
052-7656075

איזה כיף שכבר
שעון קיץ ויש עוד
שעה להילחץ שלא
הספקנו כלום
לשבת.

הרגע הזה
שנגמר השמפו
ואתה מתחיל
לבצע פעולות
החייאה

שריפה משתוללת
בכביש הראשי של
המדינה.
0 נפגעים בנפש!
טיל בליסטי פוגע
בנתב"ג ללא יירוט. 0
נפגעים בנפש!
זה לא אקלים. זה
אלוקים.

אם יש משהו שהממשלה הזאת טובה בו זה
פינוי ישובים

אתה יודע שקנית משהו מכוער
כשאומרים לך:
"הכי חשוב שאתה אוהב"

המורה בקשה ממנו
לצייר חתול!

מזל שלא ביקשה לצייר פרה...

בעקבות המצב,
החלטתי להוריד את
דירוג האשראי של
אשתי.

המוח האנושי זה
דבר כזה מדהים
הוא לא מפסיק
לעבוד 24/7
מהיום שנולדנו
ומפסיק רק
בשעת המבחן

פיהוק זה הדרך של הגוף להגיד
שיש לך פחות מ - 20% סוללה...

ישיבת הנעלה

דברי הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א אחיות שלימה!

בדרך רמז אפשר לבאר את כוונת התורה שלא ניתן להגיע למדרגת קדושה אלא אם כן כל עם ישראל נמצאים באחדות שלימה, קדשים תהיו, רק כש-"דבר אל כל עדת בני ישראל, כשכולם מאוחדים ומאוחדים, ויעשו כלם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם (מנוסח תפילות הימים הנוראים).

וטעם הדבר הוא שהרי האדם היחידי לא יכול לקיים את כל מצוות התורה לבדו, יש אדם שלא נולד לו בן בכור ואינו יכול לקיים מצוות פדיון הבן, ויש שלא נולד לו בן זכר ואינו יכול לקיים מצוות מילה, ויש שאין להם שדות ופרדסים ואינם יכולים לקיים מצוות לקט שכחה ופאה, ויש מצוות שמוטלות רק על הכהנים והלוויים, אך כשיש אחדות בעם ישראל הם נעשים כגוף אחד, וכל אחד נעשה שותף במצוותיו של חברו. מרן החזון איש, רבי אברהם ישעיה קרליץ זצ"ל, היה גאון עולם, אדיר ממש, לעת זקנתו חייבוהו הרופאים לצאת ולטייל במשך כחצי שעה בכל יום על מנת לנשום אוויר צח, ולכן מידי יום ביומו היה יוצא הרב למסלול בין הפרדסים הסמוכים לביתו. והנה, סמוך למסלול שהלך בו הרב גר יהודי זקן, וכשעבר שם החזון איש יום אחר יום, התמלא הזקן כעס והחל לצעוק על הרב: "הי, זקן, אין לך מה לעשות? מדוע אתה מבזבז את הזמן? לך תשב בבית המדרש ותגיד כמה פרקי תהילים או שתלמד כמה הלכות, למה אתה מתבטל?".

החזון איש לא שם לב לדבריו כיון שהרהר באותה העת בדברי תורה והתרכז בריכוז גדול עד כדי כך שלא שמע את דברי הזקן, ולמחרת חזר והלך באותו המסלול, כשראה אותו הזקן ששוב מטייל, ירד לעברו ואמר: "כנראה שכחת מה שאמרתי לך אתמול, תפסיק להתבטל, לא חבל על הטיולים שאתה מטייל? תקרא כמה פרקי תהילים במקום לטייל...", החזון איש שהיה גדול הדור, גאון העולם, לא ענה שום מילה והפסיק ללכת דרך המסלול ההוא, כדי לא לפגוע באותו זקן.

לאחר כמה חודשים ארע לאותו אדם חולי בביתו, ואמרו לו חבריו שיש בעיר גאון עולם וצדיק גדול שיוכל לברכו ולעזור לו, ושמו החזון איש. הלך אותו האיש וחיפש את ביתו של החזון איש, וכשנכנס לשם זיהה שזה אותו זקן שצעק עליו שיפסיק להתבטל, ומיד התעלף אותו יהודי...

לאחר שהעירו אותו, ליטפו החזון איש ואמר שהוא מודה לו מאוד, מאותו יום שאמר לו לקרוא פרקי תהילים הוא קיבל זאת על עצמו והוסיף בקריאת תהילים בכל יום.

מפליא למתבונן, החזון איש, גאון העולם שכל התורה כולה מקופלת ומונחת בראשו בעמקות גדולה, קיבל את עצתו של הזקן והחל להוסיף בקריאת פרקי תהילים בכל יום.

כמה צריך האדם לשמור על מידותיו, להיות רגוע וסבילן כלפי כל אדם, וללמוד מכל אחד. מִכָּל מְלֻמְדֵי הַשִּׁפְלָה, לפי שהכל תלוי במידות הטובות של האדם, ועיקר חיות האדם הוא להתחזק תמיד בשבירת המידות, ואם לאו למה לו חיים.

יהי רצון שנזכה לתקן את דרכינו ומעשינו ונהיה רצויים וטובים לפניו תמיד, ובזכות כך נראה בקרוב בקרוב בגאולת ישראל השלימה, אמן.

שבת שלום ולמבורך!

לדוד משה
הייתה פרה.
היום היא
סטייק.

הפסיכולוג שלי אמר לי שאחת הדרכים
לתחושת הישג, היא לסיים דברים שהתחלתי אותם.
עד כה סיימתי חבילת גלידה, שקית במבה ויישרתי עוגת שוקולד.
אני מרגישה ממש טוב עכשיו!

לקבלת העלון במייל: 367korona@gmail.com

בדנמרק, ילדי משפחת מרגליות
פיזרו עקבות מהמפקדה הגרמנית
עד ביתם. המפקד הגרמני
מורה לחייליו לצאת בעקבות
העקבות. הנס הולך בעקבות
העקבות ומגיע לשכונת היהודים.

